

Urban Overview N°4

urban.brussels
Activiteitenverslag
2023

Speciale
uitgave
art-nouveau

1	○ FOCUS	→ 4
	JAAR VAN DE ART NOUVEAU	
2	○ URBAN.BRUSSELS	→ 28
3	○ DIGITALE STRATEGIE	→ 36
4	○ KLANTGERICHTHEID	→ 42
5	○ STEDENBOUW	→ 46
6	○ CULTUREEL ERFGOED	→ 58
7	○ STADSVERNIEUWING	→ 74
8	○ JURIDISCHE EXPERTISE	→ 92
9	○ KENNIS EN SENSIBILISERING	→ 98

URBAN ○ OPWAARDEREN
VAN HET ERFGOED VAN
GISTEREN EN BOUWEN
AAN DE STAD VAN MORGEN

Brussel, hoofdstad van België en Europa, staat nooit stil. Brussel past zich aan, wordt beter en vindt zichzelf telkens opnieuw uit in het licht van de snelle bevolkingsgroei en klimaatveranderingen zonder weerga. ○ Brussel beschikt over een buitengewoon potentieel. Het gewest, Urban en tal van andere actoren zetten zich elke dag in om de huidige positieve dynamiek van de stad te bestendigen, de architecturale kwaliteit te verbeteren, de stad te verdichten en tegelijk leefbaar te houden, de duurzame economie aan te moedigen, de identiteit en het buurtkarakter die zo eigen zijn aan Brussel te versterken, het behoud van de onschatbare rijkdom van het Brussels erfgoed te garanderen, de openbare ruimten te ontwikkelen en de groene ruimten in stand te houden, zorg te dragen voor onze natuurlijke rijkdommen, de participatie van burgers aan te moedigen en de creativiteit te stimuleren. ○ In deze *Urban Overview* worden enkele van de belangrijkste projecten belicht waar de teams van Urban in 2023 hun schouders onder hebben gezet en die er mee voor zorgen dat het gewest een rijke en levendige leefomgeving wordt voor de hele bevolking. → De vierde editie van het tijdschrift *Urban Overview* belicht de belangrijkste nieuwigheden en cijfers van 2023 en biedt specifieke aandacht aan de initiatieven die het hele jaar door werden georganiseerd om de art nouveau in de kijker te zetten.

EEN JAAR IN HET TEKEN VAN DE ART NOUVEAU

In 2023 vierden we de 130e verjaardag van die emblematische architecturale beweging in Brussel, want in 1893 onthulde Victor Horta Huis Tassel, een waar manifest van de art nouveau. Ter gelegenheid van die verjaardag werkte Urban in samenwerking met [visit.brussels](https://www.visit.brussels) en heel wat andere partners een goed gevuld en ambitieus programma uit: *Art Nouveau Brussels 2023*. Het doel was om zoveel mogelijk mensen kennis te laten maken met de parels van ons gewest, om van Brussel de wereldhoofdstad van de art nouveau te maken en om die dynamiek en aandacht in een langetermijnvisie op te nemen.

Terwijl 2023 een groot en kosmopolitisch Brussels publiek in vervoering bracht op het ritme van de art nouveau, werd het jaar ook gekenmerkt door grote vorderingen in de opdrachten van onze kernactiviteiten, de verbetering van onze werkinstrumenten, de uitbreiding van onze samenwerkingen en de toename van de door ons gedeelde kennis.

○ Gedurende het hele jaar heeft Urban zijn ambities voortgezet en een aantal strategische projecten verwezenlijkt dankzij de expertise en synergieën van zijn teams. Zo was 2023 opnieuw een scharnierjaar in de verdere digitalisering van de procedures, want het MyPermit-platform werd immers voor alle Brusselse gemeenten opengesteld. Urbans doelstelling om zowel op gewestelijk en gemeentelijk vlak alle vergunningsaanvragen en alle soorten aanvragers in het platform op te nemen werd op die manier concreet. ○ Dat jaar werden ook structurerende initiatieven opgezet en geconsolideerd, zoals de verdere aanvulling van de erfgoedinventarissen, waaronder de online publicatie van de inventaris van de Brusselse liften, de ontwikkeling van de bouwkundige inventaris van Koekelberg en de start van de thematische inventaris van hedendaags architecturaal erfgoed (1939-1999). Urban heeft nieuwe maatregelen zoals het as- en huizenblokcontract (AHC) verder geïmplementeerd, heeft zijn bijdrage aan het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie voorbereid, heeft rond verschillende belangrijke regelgevende teksten gewerkt, zoals de evaluatie van de herziening van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO) of de aanneming van verschillende regeringsbesluiten (RB), zoals het besluit dat de integratie van de Brusselse gemeenten in het MyPermit-platform regelt. ○ Daarnaast werd de sleutelrol van Urban in de bewustmaking van het publiek voor de bouwkundige kwaliteit en de opwaardering

van ons gewestelijk erfgoed in 2023 nog maar eens duidelijk. Urban organiseerde heel wat culturele activiteiten, waaronder de 2e editie van de Brussels Architecture Prize (BAP), die het nieuwe potentieel van Brussel en de expertise van zijn spelers in de kijker zette. En laten we de 5e archiweek niet vergeten, die de kans bood om een exclusief bezoek te brengen aan de voor de BAP genomineerde projecten. We hadden ook het genoegen om de 35e editie van Heritage Days/Open Monumentendagen in te huldigen, een unieke gelegenheid voor het publiek om het soms niet erg toegankelijke of weinig bekende erfgoed van ons gewest te (her)ontdekken. Verder publiceerden we een nooit eerder uitgegeven boek over het iconische gebouw van La Royale Belge. ○ Tot slot mocht Urban in 2023 zes kaarsjes uitblazen en dat was de gelegenheid om de balans op te maken van de enorme vooruitgang die is geboekt sinds de oprichting van onze overheidsdienst. Onze teams hebben zich ingespannen om onze interne werking te verstevigen, onze kernactiviteiten te perfectioneren en een hoogwaardige openbare dienstverlening te garanderen, wat essentieel is voor de uitvoering van onze opdrachten op het gebied van stedenbouw, cultureel erfgoed en stedelijke herwaardering, maar ook wat betreft de regelgeving en documentatie. ○ Deze nieuwe editie van Urban Overview is een trotse weerspiegeling van de prestaties die dankzij de deskundigheid en professionaliteit van onze teams in gang werden gezet en gerealiseerd. Onze oprechte dank gaat uit naar al onze medewerkers voor hun dagdagelijkse toewijding. ○ Als afsluiter willen we benadrukken dat de uitdagingen niet konden zijn aangegaan zonder het werk dat we met onze vele partners tot een goed einde hebben gebracht: samen ijveren onze teams er dagelijks voor om ons mooi gewest nog beter tot zijn recht te laten komen.

Bety Wagnine, directrice-generaal

Sarah Lagrillière, adjunct-directeur-generaal

① FOCUS

JAAR VAN DE ART NOUVEAU

Victor Horta's Huis Tassel, het eerste art-nouveaugebouw in Brussel en een waar manifest van de nieuwe stijl, werd ingehuldigd in 1893. Ter gelegenheid van die 130e verjaardag heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ervoor gekozen om in 2023 het thema art nouveau in de kijker te zetten. ○ In dat verband hebben Urban, het kabinet van de staatssecretaris voor Stedenbouw en Erfgoed, visit.brussels, de vzw Patrimoine & Culture en vele andere partners een uitgebreid programma samengesteld voor Art Nouveau Brussels 2023 dat het art-nouveauserfgoed van het gewest belichtte. ○ Het doel was om dit uitzonderlijke erfgoed te bewaren en tot zijn recht te laten komen, het toegankelijk te maken voor zoveel mogelijk mensen, de bewoners aan te moedigen om het te koesteren, Brussel te positioneren als de internationale hoofdstad van de art nouveau en er op lange termijn voor te zorgen dat toekomstige generaties er ook van kunnen genieten. ○ Gedurende het hele jaar, en zelfs daarna, heeft Urban een ambitieus beleid gevoerd om dat erfgoed te promoten en onder de aandacht te brengen door talloze initiatieven op te zetten, te financieren en te ondersteunen. Het museumaanbod werd verruimd en vernieuwd, gebouwen werden uitzonderlijk opengesteld voor het publiek, er werden publicaties uitgegeven, tijdelijke tentoonstellingen opgezet, tal van rondleidingen, workshops, lezingen en heel wat feestelijke evenementen georganiseerd. ○ Urban heeft bijzondere aandacht besteed aan het toegankelijke en inclusieve karakter van de verschillende initiatieven om een zo breed en gevarieerd mogelijk publiek te bereiken. Het programma heeft bovendien geprobeerd verder te gaan dan de klassieke – en eerder beschouwende – benadering van de art nouveau, om de erfenis ervan in vraag te stellen, het debat op gang te brengen en denkpistes te ontwikkelen die verband houden met de huidige maatschappelijke uitdagingen op het gebied van architectuur, stadsvernieuwing en erfgoedbeheer, zoals inclusie en duurzaamheid. In dat kader heeft Urban gebruik gemaakt van de aandacht voor de art nouveau in de hoofdstad om hedendaagse creaties te stimuleren door initiatieven aan te moedigen die het verleden en het heden met elkaar in dialoog brengen. ○ Ten slotte hebben nationale en internationale samenwerkingen geholpen om de banden te bevorderen tussen landen en steden waar de verschillende stromingen van dit gedeelde erfgoed voorkomen.

TIEN ART-NOUVEAUPARELS OPEN VOOR HET PUBLIEK

In 2023 openden niet minder dan tien art-nouveauparels hun deuren voor het grote publiek, onder meer de zeven meesterwerken van Victor Horta, waarvan er drie op de lijst van het UNESCO-werelderfgoed staan.

HUIZEN & MUSEA

Hiertoe behoren musea zoals het Hortamuseum, de voormalige ateliers en woning van de architect, Huis Autrique, met scenografie van Schuiten en Peeters, het Belgisch Stripmuseum, gehuisvest in de voormalige winkels van Waucquez, en het Muziekinstrumentenmuseum, ondergebracht in de Old England van Paul Saintenoy. ○ Bezoekers van het Fin-de-Siècle Museum en het Museum Kunst & Geschiedenis

konden ook de uitzonderlijke collectie art-nouveauperken van Gillion-Crowet en de reconstructie van de juwelierszaak Wolfers Frères ontdekken. Ook in het Jubelpark werd het Paviljoen der Menselijke Driften, het decor voor het allegorische reliëf van Jef Lambeaux, uitzonderlijk geopend voor het Jaar van de art nouveau. ○ Huis Solvay en Huis Cauchie behoren ook tot die meesterwerken: in 2021 erkende Urban immers Huis Solvay als een museum, waardoor het toegankelijker werd, en kende het een subsidie toe aan Huis Cauchie, waardoor het meer opengesteld werd voor het publiek.

Voormalige woning en voormalig atelier van Victor Horta – Hortamuseum, Sint-Gillis, beschermd sinds 16 oktober 1963 en ingeschreven op de UNESCO-werelderfgoedlijst sinds 30 november 2000, foto 2024. Séverin Malaud © urban.brussels

Huis Hannon door Jules Brunfaut, Sint-Gillis, beschermd sinds 18 november 1979 en 29 november 1983, foto 2024.
Séverin Malaud © urban.brussels

Huis van Eetvelde door Victor Horta, Brussel, beschermd sinds 21 juni 1971, 18 november 1976 en 29 november 2012, en ingeschreven op de UNESCO-werelderfgoedlijst sinds 30 november 2000, foto 2024.
Séverin Malaud © urban.brussels

HUIS HANNON & LAB-AN X HUIS VAN EETVELDE, TWEЕ NIEUWE ART- NOUVEAUPARELS GEOPEND IN BRUSSEL

Naast die instellingen hebben twee nieuwe art-nouveaulocaties hun deuren kunnen openen in Brussel in 2023 dankzij de steun van Urban: Huis Hannon en LAB-AN x Huis van Eetvelde. Die erfgoedruimtes zijn rechtstreeks geïntegreerd in het cultuur- en museumaanbod van Brussel via verschillende evenementen die in samenwerking worden georganiseerd. ○ Na de jarenlange sluiting voor het publiek, opende Huis Hannon zijn deuren opnieuw in juni 2023. De architectuur en decoratie van dit prachtige huis werd beïnvloed door de Franse art nouveau. Architect Jules Brunfaut ontwierp het voor vrienden van hem, het koppel kunstliefhebbers, Édouard Hannon en Marie Debard. ○ Ter voorbereiding op de heropening heeft de gevel een complete reiniging ondergaan. Het gaat om de eerste fase van een grote restauratiecampagne die nog zal duren tot 2030 en ondersteund wordt door een aantal belangrijke actoren, waaronder Urban.

Het interieur is gedeeltelijk gereconstrueerd in samenwerking met Belgische en internationale musea. ○ Huis van Eetvelde staat op de UNESCO-werelderfgoedlijst en is een van de mooiste creaties van Victor Horta. Het bestaat uit twee delen: rechts de voormalige woning van van Eetvelde, administrateur-generaal van de Congo-Vrijstaat, en links een huis met het prestigieuze kantoor van de diplomaat. In die linkervleugel, aangekocht in 2022, heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de ideale setting gevonden voor het art-nouveau-interpretatiecentrum waar het van droomde: de LAB-AN. ○ LAB-AN x Huis van Eetvelde opende in mei 2023, met de steun van Urban en beheerd door de vzw Patrimoine & Culture, die ook verantwoordelijk is voor de Sint-Gorikshallen, en is, zoals de naam doet vermoeden, een art-nouveaulaboratorium. Als promotieruimte van die stroming in Brussel, wil het een plaats zijn voor dialoog met hedendaagse creatie, maar ook voor onderzoek en debat, in het bijzonder met betrekking tot de Belgische koloniale geschiedenis. Dankzij de geografische ligging fungeerde LAB-AN tijdens het Jaar van de art nouveau als informatiepunt. Een partnerschap met Synergrid, eigenaar van de rechtervleugel, zorgt ervoor dat het publiek het uitzonderlijke interieur van het huis kan ontdekken, waaronder de prachtig gerestaureerde koepel. ○ Met de steun van Urban heeft LAB-AN ook een aantal tentoonstellingen georganiseerd: “Aubecq: Fragments”, een uitnodiging om te duiken in de wereld van Huis Aubecq, “Erfgenames” en “Stoclet 1911 Restitution”, die voor het eerst werden getoond in respectievelijk de Sint-Gorikshallen en het Museum Kunst & Geschiedenis (zie verder). ○ Huis van Eetvelde diende ook als decor voor drie projecten die ontwikkeld werden in het kader van het aspect hedendaagse kunst van het Jaar van de art nouveau: de tentoonstelling “A Sore Calamity”, die foto's toonde die verband houden met sporen van de kolonisatie, de “Art Nouveau Poetry Act”, optredens van dichters geïnspireerd door de locatie en die hun stemmen combineren om verschillende aspecten van de art nouveau te belichten, en tot slot “In The Wind Blow Their Stories”, een vlag vervaardigd door de Franse kunstenares Laure Prouvost, die dient als verwelkoming voor de bezoekers en een boodschap brengt die verband houdt met de koloniale geschiedenis van de art-nouveauparel.

DE SLEUTEL TOT ARCHITECTUUR-PARELS: DE ART NOUVEAU PASS

De Art Nouveau Pass, in 2021 gelanceerd door Urban en Brussels Museums in samenwerking met visit.brussels, biedt het publiek de kans om met één kaart zeven meesterwerken van de art nouveau te bezoeken. In 2023 werd de geldigheidsduur van de pas verlengd van zes naar negen maanden en werd het aanbod vernieuwd en uitgebreid, met toegang tot de tijdelijke tentoonstellingen van het Jaar van de art nouveau en twee nieuwe locaties: Huis Hannon en LAB-AN x Huis van Eetvelde. Al die nieuwigheden hebben de verkoop van de sleutel tot architectuurparels verdrievoudigd.

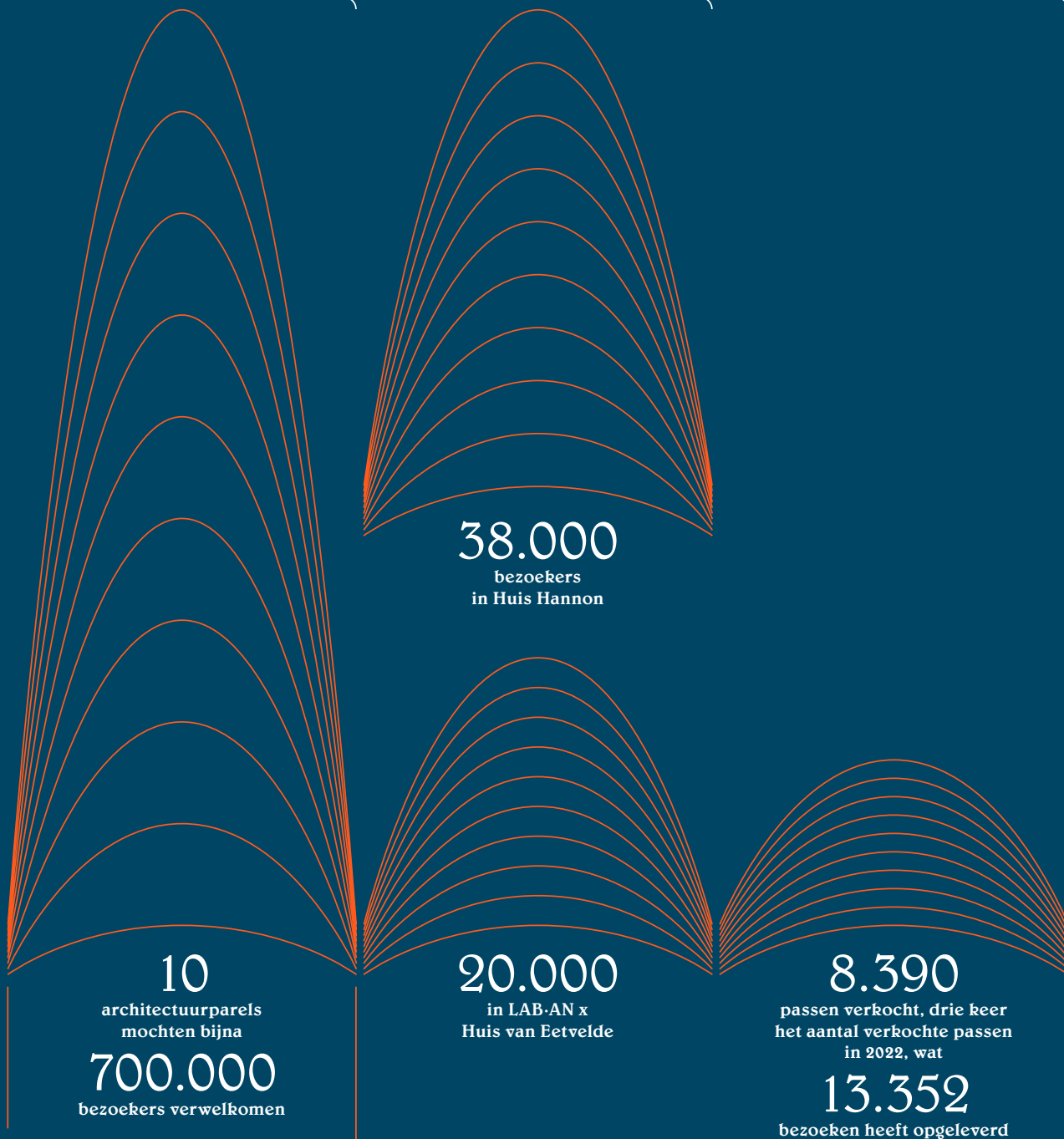

Voormalige woning en voormalig atelier van Victor Horta – Hortamuseum, Sint-Gillis, beschermd sinds 16 oktober 1963 en ingeschreven op de UNESCO-werelderfgoedlijst sinds 30 november 2000, foto 2024. Séverin Malaud © urban.brussels

UITZONDERLIJKE LOCATIES
OPEN VOOR HET PUBLIEK

OPENING VAN 2 NIEUWE
MEESTERWERKEN

ART NOUVEAU
PASS

- 1 Hortamuseum
- 2 Huis Solvay
- 3 LAB-AN x Huis van Eetvelde
- 4 Huis Autrique
- 5 Huis Cauchie
- 6 Huis Hannon
- 7 Belgisch Stripmuseum, voormalige winkels van Waucquez
- 8 Paviljoen der Menselijke Driften en de juwelierszaak Wolfers Frères in het Museum Kunst & Geschiedenis
- 9 Muziekinstrumentenmuseum in de Old England
- 10 Collectie Gillion-Crowet in het Fin-de-Siècle Museum

ART NOUVEAU TENTOONGESTELD

Tal van musea en andere culturele locaties maakten van de gelegenheid gebruik om in een jaar gewijd aan de art nouveau thematentoonstellingen voor te stellen, aangevuld met lezingen, rondleidingen en allerlei activiteiten. Veel van die evenementen werden georganiseerd met de hulp of steun van Urban. ○ “Stoclet 1911 Restitution”* verdient daarbij een bijzondere vermelding. De teams van Urban werkten immers mee aan deze eerste tentoonstelling over het Stocletpaleis, een meesterwerk van architect Josef Hoffmann dat sinds 2009 op de UNESCO-werelderfgoedlijst staat, maar ontoegankelijk blijft voor het publiek. De tentoonstelling in het Museum Kunst & Geschiedenis bood het grote publiek de kans om aan de hand van archiefdocumenten en een opmerkelijke digitale reconstructie in de vorm van een film (zie hieronder) de interieurs van het Stocletpaleis te verkennen zoals ze er rond 1911 uitzagen. In 2024 werd die reconstructie

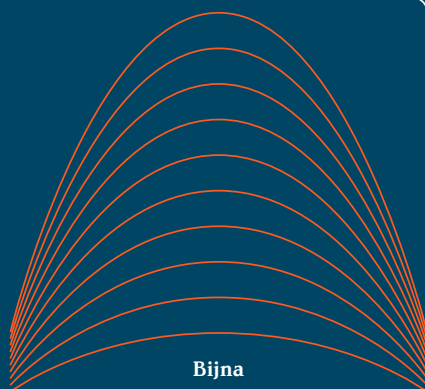
ook twee keer vertoond in W:Hall in Sint-Pieters-Woluwe, voorafgegaan door inleidende lezingen door specialisten, en in LAB-AN, in een nieuwe, speciaal voor dat doel ingerichte tentoonstellingsruimte. Gezien het succes verhuisde de tentoonstelling ook naar de Sint-Gorikshallen. ○ De door Urban ondersteunde tentoonstellingen waren onder andere “Josef Hoffmann, in de ban van schoonheid” in het Museum Kunst & Geschiedenis, dat de vele talenten van de ontwerper van het Stocletpaleis belichtte, en “Victor Horta en de grammatica van de art nouveau” in Bozar, dat dieper inging op de fundamenteën van de architectuurtaal van de meester. Urban heeft ook meegewerkt aan twee tentoonstellingen in de Sint-Gorikshallen: “Erfgenames”, een collectief project met portretten van hedendaagse kunstenaressen, elk geassocieerd met een art-nouveaokunstenares die in hetzelfde medium heeft gewerkt, en “Art nouveau, kunst voor iedereen?”, een multidisciplinaire tentoonstelling die iedereen uitnodigde om zich de Brusselse art nouveau opnieuw toe te eigenen.

* De tentoonstelling “Stoclet 1911 Restitution”, die werd opgezet ter gelegenheid van het programma Art Nouveau Brussels 2023, werd eveneens voorgesteld in het kader van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie 2024.

Tentoonstelling “Stoclet 1911 Restitution”
in het Museum Kunst & Geschiedenis
van 13 december 2023 tot 14 april 2024.
Séverin Malaud © urban.brussels

TENTOONSTELLING "STOCLET 1911 RESTITUTION"

Bijna
35.000

bezoekers aan het Museum Kunst
& Geschiedenis

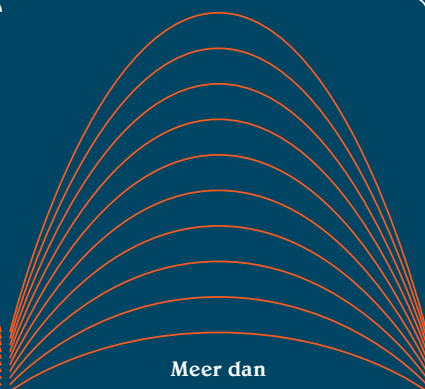
De tentoonstelling, die van
13 december 2023 tot 14 april 2024
in het Museum Kunst & Geschiedenis
werd gehouden, gaf ook aanleiding tot:

3 vertoningen van de film "Stoclet 1911
Restitution", voorafgegaan door
lezingen: in W:Hall in Sint-
Pieters-Woluwe en in Wolubilis in
Sint-Lambrechts-Woluwe

1 tentoonstelling gewijd aan de vertoning
van de film in LAB·AN x Huis van Eetvelde

1 tentoonstelling gewijd aan de vertoning
van de film in de Sint-Gorikshallen

ACTIVITEITEN, SPECIALE WANDELINGEN EN RONDLEIDINGEN

Meer dan
1.000

rondleidingen werden bijgewoond
door bijna

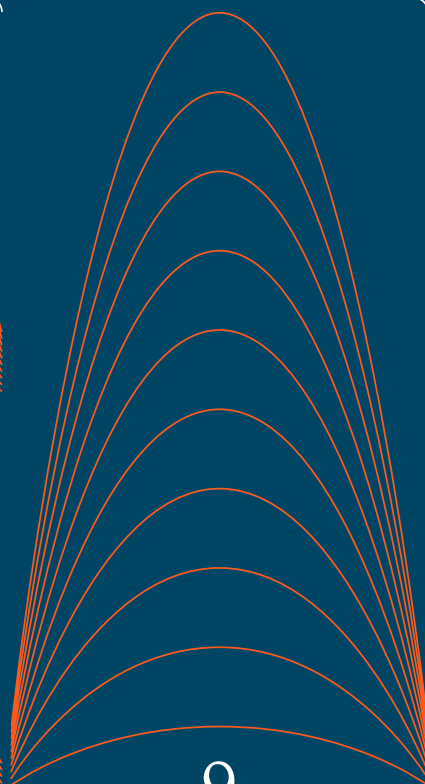
20.000
mensen

Een breed scala
aan activiteiten bracht bijna

8.000
mensen samen

FESTIVALS MET EEN VLEUGJE ART NOUVEAU

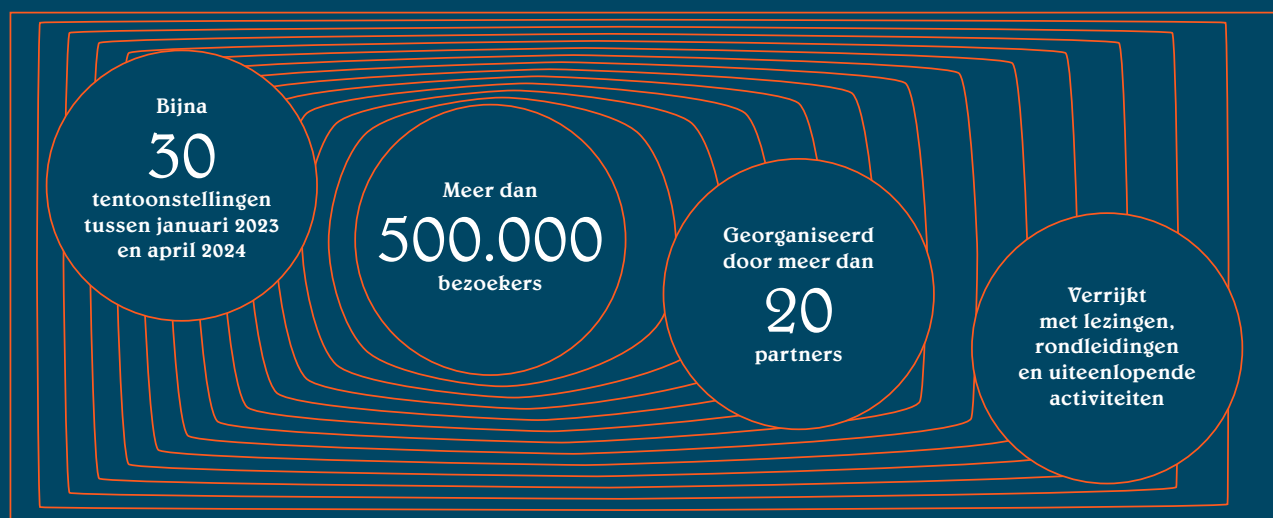

9

festivals met bijna

630.000
deelnemers

TENTOONSTELLINGEN

23 EVENEMENTEN GEORGANISEERD IN SAMENWERKING MET OF MET DE STEUN VAN URBAN, NAAST DEZE EIGEN REALISATIES

23.01 → 30.04.2023

Tentoonstelling "Art nouveau tentoongesteld!" gewijd aan art-nouveau-en belle-époqueposters, in de Sint-Gorikshallen

16.02 → 01.04.2023

Tentoonstelling "L'Esprit de l'Art nouveau, photographies Gilbert de Keyser" gewijd aan Gilbert de Keyser's foto's van art-nouveaugebouwen uit de jaren 50 tot 80, in de Association du Patrimoine Artistique

11.03 → 26.03.2023

Deelname aan het Brussels Art Nouveau & Art Deco (BANAD) Festival en de objectenbeurs en het restaurateurssalon

17.03 → 03.09.2023

Tentoonstelling "Style Congo, Heritage and Heresy", gewijd aan de verbanden tussen art nouveau en kolonisatie, vanuit het perspectief van internationale en wereldtentoonstellingen, in het CIVA

24.03.2023 → 30.06.2024

Tentoonstelling "Victor Horta vs. Art Nouveau. Horta's Vocabulary" gewijd aan de bekende architect en zijn vele invloeden en inspiratiebronnen, in het Hortamuseum

05.04 → 30.05.2023

Tentoonstelling "Het verloren notitieboek van Victor Horta", gewijd aan de verbanden tussen art nouveau en kunstmatige intelligentie, in de Sint-Gorikshallen

Vanaf mei 2023

Tentoonstelling "Aubecq: Fragments", een immersive experience gewijd aan Huis Aubecq, in LAB-AN x Huis van Eetvelde

Vanaf mei 2023

Installatie "Ups & Downs", een interactieve tijdlijn gewijd aan de geschiedenis van de art nouveau in België, in LAB-AN x Huis van Eetvelde

Tentoonstelling "Erfgenames", in aangepast formaat voorgesteld in LAB-AN x Huis van Eetvelde, in samenwerking met Urban, van 13 januari tot 31 augustus 2024. © LAB-AN x Huis van Eetvelde

25.05 → 28.10.2023

Tentoonstelling
"De l'éclectisme à l'Art nouveau – Victor Van Dyck, peintre-décorateur", gewijd aan de productieve schilder-decorateur van het einde van de 19e eeuw, in de Association du Patrimoine Artistique

10.06 → 01.10.2023

Tentoonstelling
"Arabesque", gewijd aan de banden tussen hedendaags circus en art nouveau, in de Sint-Gorikshallen

26.06 → 30.06.2023

Summer school
"Heritage and innovation: Art Nouveau, past, present and future challenges", in samenwerking met het Réseau Art Nouveau Network (RANN) en de ULB – architectuurfaculteit La Cambre Horta

28.09 → 31.12.2023

Tentoonstelling
"Erfgenames", gewijd aan vrouwelijke kunstenaars uit de art-nouveauperiode, in de Sint-Gorikshallen, die opnieuw heeft plaatsgevonden in LAB-AN x Huis van Eetvelde van 13.01 tot 31.08.2024

09.2023 → 06.2024

Erfgoedklassen: workshops voor Brusselse scholen, zodat leerlingen de geschiedenis van art-nouveaugebouwen konden ontdekken aan de hand van speelse bezoeken en activiteiten, in samenwerking met LAB-AN x Huis van Eetvelde

06.10.2023 → 14.04.2024

Tentoonstelling
"Josef Hoffmann, in de ban van schoonheid", gewijd aan de Weense architect, die het beroemde Stocletpaleis ontwierp, in het Museum Kunst & Geschiedenis

07.10 → 15.10.2023

Deelname aan het interdisciplinaire "ARTONOV"-festival

17.10.2023 → 07.01.2024

Tentoonstelling "Victor Horta en de grammatica van de art nouveau", gewijd aan verschillende aspecten van het werk van Victor Horta tijdens zijn carrière, in BOZAR in samenwerking met het Hortamuseum

03.11 → 19.11.2023

"Traces of Art Nouveau in Havana", gewijd aan de Cubaanse art nouveau, in de Sint-Gorikshallen in samenwerking met de ambassade van Cuba

15.11.2023 → 14.01.2024

Tentoonstelling "Mode & art nouveau", gewijd aan de mode ten tijde van de art nouveau, in het Hortamuseum in samenwerking met het Museum van Elsene en het Mode & Kant Museum

18.11.2023 → 02.06.2024

"Portrait d'Amis #2 : Rémy Hans, les bleus du temps", gewijd aan de architectuur van het Doornikse museum door Victor Horta, in het Musée des Beaux-Arts in Doornik

→ 07.12.2023

Rondleidingen "Diner en etiquette tijdens de Belle Époque", in samenwerking met het Hortamuseum en Huis Hannon

06.01.2024 → 30.04.2024

Tentoonstelling
"Art nouveau, kunst voor iedereen?", gewijd aan de sociale aspecten van de art nouveau als museumstijl, in de Sint-Gorikshallen

→ 20.05, 01.06, 26.10.2024

Performances van dichters
"Art Nouveau Poetry Act", bij LAB-AN x Huis van Eetvelde

24.05.2024 → 31.12.2024

Tentoonstelling "A Sore Calamity", gewijd aan symbolische koloniale ruimtes ten tijde van de art nouveau, in LAB-AN x Huis van Eetvelde

Tentoonstelling "Stoclet 1911 Restitution" en digitale reconstructie van het Stocletpaleis, gerealiseerd door Urban in samenwerking met de ULB – architectuurfaculteit La Cambre Horta, in het Museum Kunst & Geschiedenis van 13 december 2023 tot 14 april 2024. Séverin Malaud © urban.brussels

NAAR EEN DIGITALISERING VAN HET ART-NOUVEAUERFGOED

Om ons erfgoed voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk te maken, heeft Urban besloten om te investeren in de digitalisering van het bouwkundig erfgoed van het gewest. Voor gebouwen die nog overeind staan, biedt die dematerialisering een nieuwe dimensie aan hun ontdekking en helpt ze om de toegang ertoe te democratiseren. Digitale reconstructies kunnen op basis van archiefbronnen ook verdwenen meesterwerken terug tot leven brengen. ○ In 2023 wijdde Urban een specifiek deel van zijn website aan de Brusselse art nouveau, urban.brussels/artnouveau, om informatie over dat onderwerp te centraliseren. Daar zijn veel van de waardevolle bronnen van Urban terug te vinden, zoals de talrijke publicaties, de online inventarissen van het roerend en onroerend erfgoed en de fototheek “[Media Urban](#)”, waar je het beeldmateriaal kan raadplegen dat werd gemaakt in het kader van de opdrachten van Urban. Het zijn allemaal hulpmiddelen die worden ontwikkeld en voor iedereen beschikbaar zijn en die onze kennis van ons erfgoed en van de art nouveau in het bijzonder vergroten. Urban heeft eveneens de tweede versie van het platform insideartnouveau.eu gelanceerd en geoptimaliseerd voor alle soorten toestellen. Dat platform is een uitgebreide databank die verborgen en voorheen ongeziene interieurs toegankelijk maakt voor het grote publiek. ○ Daarnaast werden vier art-nouveauparels in de kijker geplaatst dankzij digitalisering die door Urban werden opgestart of gesteund: het Stocletpaleis, Huis Aubecq, het Volkshuis en het Hortamuseum. ○ De digitale reconstructie van het interieur van het bovengenoemde Stocletpaleis, “[Stoclet 1911 Restitution](#)”, is

het resultaat van een nauwe samenwerking van bijna twee jaar tussen de deskundigen van Urban, het Laboratorium Alice (ULB – architectuurfaculteit La Cambre Horta) en het Museum Kunst & Geschiedenis. De film is zeer realistisch en dompelt de kijker letterlijk onder in het interieur van het paleis, met zijn meubels en kunstwerken, precies zoals het echtpaar Stoclet had gedroomd. ○ Een andere immersive experience, “[Aubecq: Fragments](#)”, gepresenteerd in LAB-AN, is een installatie die Huis Aubecq terug tot leven brengt. Dat meesterwerk van Victor Horta werd in 1899 gebouwd aan de Louizalaan en verdween in 1950, op enkele delen van een van de gevels na. “Fragments” combineert video en mapping op een van de behouden gebleven stenen en is een reis door de tijd die de pracht en praal van het huis onthult en tegelijkertijd vragen oproept over de afbraak ervan en de toekomst van de bewaard gebleven elementen. Naast de installatie is er een interactieve tijdlijn over de geschiedenis van de art nouveau, getiteld “Ups & Downs”. ○ In 2023 ging het [3D-model van Victor Horta's Volkshuis](#) online, het resultaat van een gigantisch onderzoeksproject gesteund door Urban, het Laboratorium Alice (ULB) en het Hortamuseum. Tijdens de virtuele rondleiding kan je jezelf onderdompelen in de kantoren, de balzaal en het café die ooit deel uitmaakten van dit bijzondere gebouw, dat tussen 1895 en 1899 werd gebouwd en in 1965 werd afgebroken. Op het Irisfeest 2023 ten slotte konden bezoekers van de Urban-stand, net als sinds in 2018, [het Hortamuseum in virtual reality](#) bewonderen met behulp van hoogtechnologische VR-headsets: van de voor- en achtergevels tot de rijke interieurs van deze art-nouveauparel.

4

gebouwen (opnieuw)
te ontdekken
dankzij digitale
reconstructie

- 1 Het Hortamuseum in virtual reality op de Urban-stand op het Irisfeest
- 2 Het Stocletpaleis dankzij de digitale reconstructie van het interieur, zoals het er in 1911 uitzag, ter gelegenheid van de tentoonstelling "Stoclet 1911 Restitution"
- 3 Het Volkshuis van Victor Horta dankzij de online 3D-reconstructie
- 4 Huis Aubecq dankzij de immersive experience bij LAB-AN x Huis van Eetvelde

Meer dan

20

nieuwsbrieven
en uitnodigingen
gewijd aan het
programma
in de periode
2023 - 2024

Meer dan

60

nieuwsberichten
en evenementen
op de website
van Urban
in de periode
2023 - 2024

- Creatie van een specifieke sectie gewijd aan art nouveau op de website van Urban:

→ urban.brussels/artnouveau

"INSIDE ART NOUVEAU"

78

nooit eerder vertoonde
interieurs van uitzonderlijke
gebouwen die (opnieuw)
konden worden
ontdekt

Nieuwe 2e versie
van de site,
geoptimaliseerd
voor alle soorten
apparaten online

ONDERZOEK EN PUBLICATIES

15

Meer dan 15 uitgegeven
publicaties en educatieve
documenten

150.000

postkaarten
gratis uitgedeeld

HERITAGE DAYS/OPEN MONUMENTENDAGEN EN URBAN ZOOM, IN HET TEKEN VAN DE ART NOUVEAU

HERITAGE DAYS

Op 16 en 17 september 2023 vond de 35e editie van de Heritage Days/Open Monumentendagen plaats in Brussel. Het thema: “Art nouveau, kunst voor iedereen?”. Dit zeer gewaardeerde evenement was de ultieme gelegenheid voor Urban om de art nouveau (opnieuw) te laten ontdekken door een zo breed mogelijk publiek en om hen te helpen hun visie op de stijl te verbreden. De bezoekers werden gestimuleerd inzicht in het ontstaan (historische, technologische en sociale context) te verwerven, de sleutelfiguren te ontdekken en zich bewust te worden van de uitdagingen die gepaard gaan met de conservatie en de restauratie van dat erfgoed.

○ Het programma voor de 35e editie was goed gevuld en gevarieerd, met niet minder dan 70 locaties, waarvan sommige uitzonderlijk open waren voor de gelegenheid, en een groot aantal activiteiten georganiseerd door de verschillende partners in het hele gewest: culturele evenementen en rondleidingen, inclusief enkele in gebarentaal. Het evenement wist een groot publiek aan te spreken, met meer dan 45.000 deelnemers.

Brochure van de 35e Heritage Days/Open Monumentendagen, gerealiseerd door Lucie David, winnende illustratrice 2023. Jonathan Ortegat © urban.brussels

URBAN ZOOM

In 2023 vond ook de 3e editie plaats van Urban Zoom, een jaarlijkse fotowedstrijd die openstaat voor iedereen, zowel amateurfotografen als professionals. In het kader van het Jaar van de art nouveau stelde Urban Zoom voor het eerst een thema voor om rond te werken: “Jouw kijk op de art nouveau in Brussel”. De deelnemers werden uitgenodigd om hun persoonlijke visie op dat erfgoed te delen. ○ Uit de meer dan 200 ontvangen foto's heeft de deskundige jury 16 favorieten geselecteerd: foto's die soms abstract, soms rijk gekleurd en zelfs humoristisch waren. De winnende foto's werden in de schijnwerpers geplaatst in een tentoonstelling in de Sint-Gorikshallen in december 2023 en januari 2024.

Heritage Days/Open Monumentendagen 2023, voormalige porseleinfabriek Vermeren-Coché – Kunstgalerij TALK C.E.C., beschermd sinds 26 juni 1997. Jonathan Ortegat © urban.brussels

35e editie
16.09 – 17.09.2023

Fotowedstrijd
3e editie

Jaarthema:

ART NOUVEAU, KUNST VOOR IEDEREEN?

1

illustratrice
geselecteerd om
de visuele identiteit
van het evenement
te creëren:
Lucie David

Voor het eerst een thema:

JOUW KIJK OP DE ART NOUVEAU IN BRUSSEL

16

winnende
foto's

175 locaties en
activiteiten op
het programma

Rondleidingen
op 70 locaties
en bezoeken
in gebarentaal
op 9 locaties

43.500
programma-
kaarten gedrukt

2.500 affiches
verspreid en
opgehangen in
het hele land

69.293 bezoeken
aan de website in
minder dan een
maand

Maandag van
het Erfgoed:
1.635 leerlingen
uit het basis-
en secundair
onderwijs namen
deel aan de
evenementen die
voor hen werden
georganiseerd
op de maandag
na het evenement

meer dan
45.000
deelnemers

227

foto's
ontvangen

191
foto's van
burgers

22
foto's van
professionele
fotografen

14
foto's van
studenten

1
tentoonstelling gewijd aan
de winnaars verwelkomde meer dan
4.200
bezoekers
in de Sint-Gorikshallen

HEDENDAAGSE KUNSTWERKEN IN DE OPENBARE RUIMTE

URBAN FOLLY II

In het Jaar van de art nouveau gaf Urban de opdracht voor zijn tweede Urban Folly: een werk van Stephan Goldrajch getiteld “Emilie Louise Flöge”. Het concept Urban Folly, dat in 2019 van start ging met “Model for a Grotto” van Gijs Van Vaerenbergh, bestaat erin een openbare ruimte in Brussel tijdelijk te verfraaien met een hedendaags architectuurwerk. De kunstenaar kreeg de opdracht om een “folly” te ontwerpen, een begrip uit de Engelse landschapstuinen waarbij een bouwwerk in een tuin wordt geplaatst, als een soort romantische en soms extravagante aedicula die erg populair was in de 18e eeuw. Of ze nu speels of conceptueel zijn, deze experimentele werken zijn een kans om een artistieke gevoeligheid uit te drukken, een

probleem aan te kaarten of het publiek te bevragen. ○ “Emilie Louise Flöge”, geïnitieerd in 2023 en ingehuldigd op 19 april 2024, is een monumentaal beeldhouwwerk van bijna 3,50 m hoog, gemaakt van gaas op een metalen structuur. Het is een eerbetoon aan de Weense styliste en zakenvrouw Emilie Flöge (1874-1952), een getalenteerde kunstenares die ten onrechte over het hoofd werd gezien door de geschiedenis. Ze is vooral bekend als de muze van Gustav Klimt, maar ze drukte ook haar stempel op de Weense samenleving in het begin van de 20e eeuw. Ze ontketende een revolutie binnen de mode met haar creaties, waarbij ze inspiratie putte uit de Wiener Werkstätte, en bevrijdde het vrouwelijke silhouet uit de greep van het korset. De locatie van het werk aan de Tervurenlaan in Sint-Pieters-Woluwe is niet zomaar willekeurig gekozen: het werk kijkt uit op het Stocletpaleis, ontworpen door Josef Hoffmann, een goede vriend van Flöge.

Werk “Urban Folly II: Emilie Louise Flöge” door de kunstenaar Stephan Goldrajch, in Sint-Lambrechts-Woluwe, besteld in het kader van het Jaar van de art nouveau 2023, foto 2024. Stijn Bollaert © urban.brussels

WANNEER ART NOUVEAU CREATIVITEIT STIMULEERT

“Urban Folly II” maakt deel uit van een breder project om hedendaagse creaties in verband met het art-nouveauserfgoed van de hoofdstad te stimuleren. Met de steun van Urban en zijn partners, en de medewerking van vele lokale actoren, zijn er acht andere kunstwerken ontworpen, dus negen nooit eerder getoonde creaties in totaal, die de art nouveau herinterpreteren en die geleidelijk aan in 2023 en 2024 werden ingehuldigd.

○ De werken staan opgesteld in de openbare ruimte in verschillende Brusselse gemeenten en zijn bedoeld om art-nouveauliefhebbers naar verrassende plekken te lokken en om de plaatselijke bevolking bewust te maken van de stijl. Sommige werken dragen een milieu- of dekoloniale boodschap uit, andere zijn een ode aan de rijkdom en diversiteit van Brussel.

ECHOS

○ “Echos” is een vijfluik uit geborstelde en geverniste aluminium platen, die ons belle-époque-erfgoed herbekijkt: zijn technieken en media, zoals affiches, en zijn favoriete onderwerpen. De kunstenaar AMMO gebruikt monumenten en symbolen van Brussel, zoals de kers, een verwijzing naar Schaarbeek, waar het werk zich bevindt, op de muren van de Brasserie de la Mule, in Les Écuries van de Tram.

FLORA BALCANICA

○ “Flora Balcanica” is een muurschildering gemaakt door de kunstenaar No More Lies op de blinde muur van een huis in Sint-Joost-ten-Node. Het werk werd ontworpen in het kader van Balkan Trafik! Festival en is een eerbetoon aan de diversiteit van de Balkan, een rijkdom die wordt gesymboliseerd door inheemse bloemen die aan één enkele stengel bloeien. Met een knipoog naar de art nouveau met zijn bloemmotieven, gaan ze in dialoog met de iris, het symbool van Brussel.

Het werk “Echos” door kunstenaar AMMO (Amaury Dastarac), foto 2024. Stijn Bollaert © urban.brussels

Het werk “Flora Balcanica” door kunstenaar No More Lies, foto 2024. Stijn Bollaert © urban.brussels

EMILIE LOUISE FLÖGE

○ “Urban Folly II” is geïnspireerd op de textielcreaties van Emilie Flöge. Flöge was het model en de geliefde van Gustav Klimt, maar bovenal modeontwerpster en onafhankelijke zakenvrouw. Vanaf 1904 en meer dan drie decennia lang runden zij en haar zussen en daarna haar nicht, het modehuis Schwestern Flöge (De zussen Flöge), een invloedrijk modecentrum in de Oostenrijkse hoofdstad. Het werk van Stephan Goldrajch brengt de getalenteerde kunstenaar, die verbonden was aan de Wiener Werkstätte maar helaas in de vergetelheid is geraakt, weer voor het voetlicht.

THE GRAND OPENING

○ De installatie “The Grand Opening” die werd gemaakt door Traumnovelle en ingehuldigd ter gelegenheid van de Internationale dag voor de strijd tegen racisme, plaatst het “Herdenkingsmonument van de Belgen gesneuveld voor de koloniale werken”, dat in het Jubelpark werd opgericht, in zijn context. Het werk, dat de nauwe banden tussen de Belgische art nouveau en de kolonisatie van Congo benadrukt, maakt net als dat van Laure Prouvost deel uit van het actieplan van de Brusselse regering “Naar een dekolonisatie van de openbare ruimte in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”.

IN THE WIND BLOW THEIR STORIES

○ “In The Wind Blow Their Stories” staat in zwarte letters op een witte vlag voor LAB·AN en is een uitnodiging van Laure Prouvost om te luisteren naar de verhalen die door de wind van generatie op generatie worden doorgegeven. Ze stelt Huis van Eetvelde in vraag als een getuige van het koloniale tijdperk en zet aan om na te denken over de plaats van personen van Afrikaanse origine in ons collectieve geheugen.

Het werk “Urban Folly II: Emilie Louise Flöge” door kunstenaar Stephan Goldrajch, foto 2024. Stijn Bollaert © urban.brussels

Het werk “In The Wind Blow Their Stories” door kunstenaar Laure Prouvost, foto 2024. Stijn Bollaert © urban.brussels

WIST
JE DIT
AL?

Het door de regering in mei 2023 goedgekeurde actieplan "Naar een dekolonisatie van de openbare ruimte in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest" vloeit voort uit de aanbevelingen van de deskundigengroep die van het gewest de opdracht kreeg om te reflecteren over de structurele en inclusieve dekolonisatie van de Brusselse openbare ruimte vanuit dialoog en herdenking.

- In 2024 en 2025 zal Urban dat actieplan aansturen onder toezicht van een begeleidingscomité dat op de uitvoering van het plan zal toezien.

Het werk "pHenomeen" door kunstenaar Beloved, foto 2024.
Stijn Bollaert © urban.brussels

Het werk "Victor's Traces" door kunstenaar K-Dix80, foto 2024.
Stijn Bollaert © urban.brussels

PHENOMEEN

○ "pHenomeen" dat een profiel van een vrouw met golvend haar omringd door zeewier voorstelt, is geen art-nouveauwerk van Privat Livemont, maar een gerecycleerd plastic reliëf van de kunstenaar Beloved, dat de gevel van het zwembad Nereus in Ganshoren siert. De bloemenvrouw uit 1900 wordt hier een milieuklokkenluider, waarvan de naam "pHenomeen" – een samentrekking van het Franse "phenomène" en het Nederlandse "fenomeen" – met de eerste twee letters verwijst naar pH, een afkorting die staat voor "potentieel Hydrogeen" en die de zuurtegraad van een vloeistof meet. "pHenomeen" waarschuwt voor de verzuring van de oceanen.

VICTOR'S TRACES

○ "Victor's Traces" is een ingreep van het collectief K-Dix80 op een graf op de begraafplaats van Sint-Jans-Molenbeek, ontworpen in 1897 door Victor Horta, alsook op verschillende plaatsen in de steeg die naar Victor Horta werd genoemd. Het project herwaardeert het werk door middel van een deconstructieve vormtaal en stelt de mogelijke invloed van islamitische kunst en haar arabesken op de art nouveau in vraag.

VISION OF ART NOUVEAU

○ De fresco “Vision of Art Nouveau” siert de muren van het Dauwpark in Anderlecht. De dichte, bijna psychedelische sinuositeit van deze muurschildering is geïnspireerd op stadslandschappen. Het is een participatief werk waarbij verenigingen, buurtbewoners en schoolkinderen in ateliers hebben samengewerkt onder leiding van de kunstenaar Régis Bour.

TOMBEAU DE SAINTE ACIDULE

○ “Tombeau de Sainte Acidule” van Elzo Durt, Stéphane Pin en Cédric Gérard, is een installatie van staal, plexiglas en neonbuizen die felle kleuren uitstraalt over het gazon van het Priorhuis in het Rood-Klooster in Oudergem. De surrealistische tombe is een eerbetoon aan het leven en het lijden van een fictief personage uit de jaren 1900, Sainte Acidule, een iconoclastische figuur die dol was op mystiek en art nouveau.

URBAN FOLLY

Een 2e Urban Folly ingehuldigd door Urban: “Emilie Louise Flôge” tegenover het Stocletpaleis

HEDENDAAGSE KUNSTWERKEN IN DE OPENBARE RUIMTE

9

verwezenlijkte en ingehuldigde werken

Het werk “Vision of Art Nouveau” door kunstenaar Régis Bour, foto 2024. Stijn Bollaert © urban.brussels

Het werk “Le Tombeau de Sainte Acidule” door Elzo Durt, Stéphane Pin en Cédric Gérard, foto 2024. Stijn Bollaert © urban.brussels

ART NOUVEAU OVER DE GRENZEN HEEN

Het programma van het Jaar van de art nouveau 2023 stopte niet aan de Brusselse grenzen. Het hele jaar door werden een aantal nationale en internationale partnerschappen opgezet om de Vlaamse en Waalse art nouveau in de kijker te zetten en het werelderfgoed naar de hoofdstad te halen via evenementen, tentoonstellingen en lezingen.

NATIONALE ART NOUVEAU IN DE SCHIJNWERPERS

Het initiatief van het Brussels gewest heeft zijn burens geïnspireerd: verschillende Vlaamse en Waalse partners hebben in 2023 ook een programma opgezet dat zich richtte op de art nouveau. In samenwerking met lokale verenigingen en instellingen werden een aantal rondleidingen en tentoonstellingen georganiseerd in Antwerpen, Gent, Mechelen, Blankenberge, Luik, Charleroi, Doornik... Vier van de stenen uit Huis Aubecq maakten ook de reis naar Doornik, als ambassadeurs van de geschiedenis van de stad in de tentoonstelling "Portrait d'Amis #2" in het Musée des Beaux-Arts, eveneens ontworpen door Victor Horta.

WERELDWIJDE ART NOUVEAU UITGENODIGD IN BRUSSEL

Als hoofdstad van Europa zijn er in Brussel veel buitenlandse ambassades en verenigingen gevestigd. Dankzij dat internationale karakter kon het gewest een groot aantal partnerschappen ontwikkelen, waarbij aan de hand van lezingen en tentoonstellingen de specifieke kenmerken van de art nouveau in Luxemburg, Hongarije, Tsjechië, Japan, Argentinië en zelfs Cuba onder de aandacht werden gebracht.

NATIONAAL

Meer dan

35.000

mensen bereikt door talrijke initiatieven
van Vlaamse en Waalse partners

INTERNATIONAAL

Internationale mogelijkheden
en partnerschappen hebben meer dan

33.000

mensen in staat gesteld om ons art-nouveauerfgoed
buiten onze grenzen te ontdekken

RÉSEAU ART NOUVEAU NETWORK (RANN)

Deze internationale partnerschappen werden mogelijk gemaakt door het werk van het RANN, dat een aantal Europese steden met een rijk art-nouveauerfgoed samenbrengt. Het RANN, opgericht in 1999 op initiatief van het gewest en ondersteund en gecoördineerd door Urban, organiseerde in 2023 een reeks van elf lezingen, "Bringing Art Nouveau back to life", gewijd aan de restauratie van dit zeer bijzondere erfgoed. Het netwerk heeft ook meegewerkt aan drie tentoonstellingen in de Sint-Gorikshallen, waarin de art nouveau in Roemenië (Oradea), Zwitserland (La Chaux-de-Fonds) en Slovenië (Ljubljana) aan bod kwam. ○ Op 10 juni 2023 was de 11e editie van Werelddag van de art nouveau ook een gelegenheid voor het RANN,

Urban en hun partners om het grote publiek inzicht te geven in de verschillende facetten van de beweging, door middel van een aantal activiteiten die dit jaar speciaal in Brussel werden georganiseerd. ○ De acties om de art nouveau te promoten bleven echter niet beperkt tot 2023. In samenwerking met tien andere Europese partners namen het RANN en Urban deel aan een initiatief op langere termijn: het Europese samenwerkingsproject "Art Nouveau as a new EUtopia", gefinancierd door de Europese Unie. Het doel van dit vierjarige programma is om de actieve rol van de art nouveau vandaag de dag te verkennen, de stijl opnieuw uit te vinden in het licht van duurzame ontwikkeling en opnieuw na te denken over de banden tussen erfgoed en burgers. Op het programma tot 2027: activiteiten open voor iedereen, opleidingen voor restauratie-professionals, de ontwikkeling van innovatieve leermiddelen en de organisatie van artistieke residenties op verschillende art-nouveauroepleaties in Europa, waaronder twee in Brussel.

RÉSEAU ART NOUVEAU NETWORK (RANN)

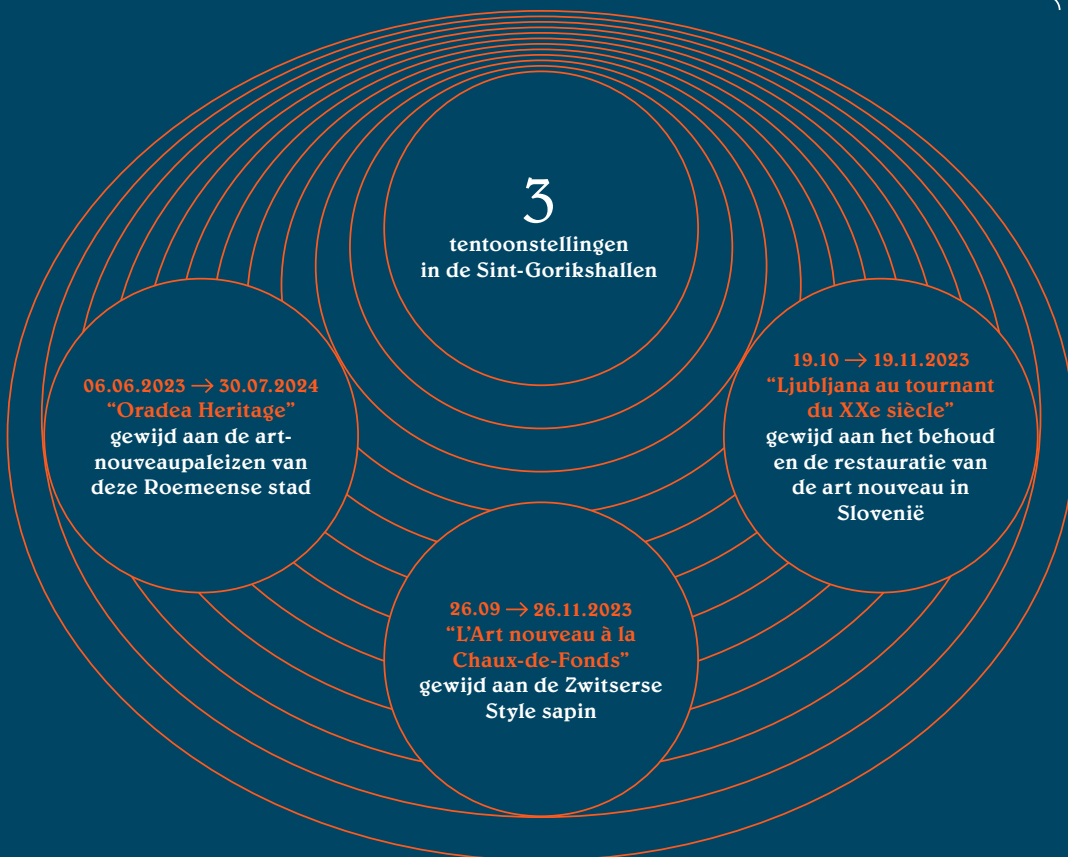
10.06.2023

11e editie van
de Werelddag van
de art nouveau

11 lezingen

Lezingenreeks
"Bringing Art
Nouveau back
to life", gewijd aan
de restauratie van
art-nouveauerfgoed,
speciaal gehouden
in Brussel in het
kader van het Jaar
van de art nouveau,
en ook online
verspreid

"Art Nouveau as a
new EUtopia"
1 kandidatuur
geselecteerd
door de Europese
Commissie voor het
Europese project
"Art Nouveau as
a new EUtopia"
(2024-2027), met
Urban als een van
de partners

SUCCESSEN EN VOORUITZICHTEN

Urban zet zich in om het art-nouveauerfgoed toegankelijk te maken voor iedereen, zowel vandaag als morgen.

Art Nouveau Brussels 2023 heeft een ambitieus programma voorgesteld en uitgevoerd: Brussel bevestigen als hoofdstad van de art nouveau. Bijna twee miljoen bezoekers bezochten het programma, waaruit de noodzaak blijkt om het art-nouveauerfgoed op te waarderen en te behouden. ○ Voor Urban en het gewest was 2023 de eerste mijlpaal in een alomvattende en duurzame strategie om dit kostbare erfgoed op lange termijn onder de aandacht te brengen. Vandaag is het de uitdaging om de toekomst van ons erfgoed te verzekeren door van het art-nouveauproject een langetermijnproject te maken, door investeringen en partnerschappen te behouden en te ontwikkelen. ○ Met een totaal van € 1.710.000* aan subsidies voor de verschillende projecten in het kader van het programma voor 2023, heeft Urban zijn wens om te investeren in dit erfgoed kunnen aantonen. Het is een veelbelovende verbintenis, aangezien de projecten die ontwikkeld en

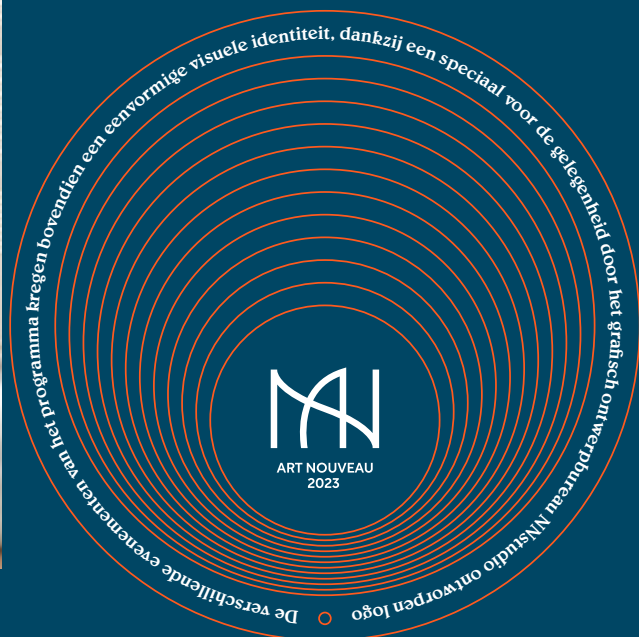
ondersteund worden dankzij de expertise van de teams van Urban een garantie bieden voor een grotere toegankelijkheid voor het publiek in de toekomst. ○ De essentiële uitwisseling van kennis evenals de vrijwaring van het art-nouveauerfgoed voor volgende generaties wordt niet alleen materieel gewaarborgd – door de ondersteuning van bestaande instellingen, de permanente openstelling van nieuwe locaties voor het publiek en de uitbreiding van het aanbod van de Art Nouveau Pass – maar ook digitaal – door de voortdurende aanvulling van publicaties en online platforms – en dankzij het dagelijkse werk van de teams van Urban, dat zich richt op de bescherming, monumentenzorg en restauratie van dat gewestelijke art-nouveauerfgoed.

* Gewestelijke subsidie, met begeleiding van Urban, toegekend aan de vzw Patrimoine & Culture (€ 1.200.000) en visit.brussels (€ 510.000) voor het programma en de promotie van het Jaar van de art nouveau 2023.

Heritage Days/Open Monumentendagen 2023, Huis Hannon door Jules Brunfaut, Sint-Gillis, beschermd sinds 18 november 1979 en 29 november 1983. Jonathan Ortegat © urban.brussels

COMMUNICATIE

Heritage Days/Open Monumentendagen 2023, Huis Hannon door Jules Brunfaut, Sint-Gillis, beschermd sinds 18 november 1979 en 29 november 1983. Jonathan Ortegat © urban.brussels

VOLLEDIG PROGRAMMA

Bijna
2.000.000
bezoekers

SUBSIDIES

€1.710.000
toegewezen aan diverse projecten
die in het kader van het programma
zijn begonnen

PERS

Meer dan
200
gedrukte en
online artikels in
gespecialiseerde
tijdschriften en
oplagen voor
het grote
publiek

Bijna
10
tv en
radiofragmenten

② URBAN. BRUSSELS

urban.brussels (Urban) is de overheidsdienst die voor heel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het gewestelijk beleid op het vlak van stedenbouw, cultureel erfgoed en stedelijke herwaardering uitvoert.

1

STEDENBOUW

Urban draagt proactief bij tot de verbetering van de architecturale kwaliteit in Brussel door onder meer stedenbouwkundige vergunningen te behandelen, uit te reiken en te verlengen, rekening houdend met de regelgeving en de “goede ruimtelijke ordening”.

2

CULTUREEL ERFGOED

Urban speelt een sleutelrol in de vrijwaring, het behoud, de integratie en de eerbiediging van ons gewestelijk cultureel erfgoed. Om dit erfgoed op te waarderen en een duurzaam karakter te verlenen, legt Urban zich ook toe op het identificeren, bestuderen en onderzoeken van dit erfgoed. Daarbij wordt het publiek geïnformeerd, ondersteund en begeleid.

3

STADS-VERNIEUWING

Urban streeft ernaar de levenskwaliteit in Brussel duurzaam te verbeteren door een actieve stadsontwikkeling waarbij onder andere stadskankers worden bestreden, de sociale cohesie wordt versterkt en het stadswefsel wordt hersteld. Met dit doel voor ogen draagt Urban met name bij aan de verbetering van het woonmilieu door eigenaars van privéwoningen financieel te ondersteunen.

4

JURIDISCHE EXPERTISE

Urban verzet heel wat werk op het vlak van juridisch advies, interne en externe juridische ondersteuning en de opvolging van geschillen in materies die tot zijn bevoegdheden behoren, in de strijd tegen stedenbouwkundige en erfgoedinbreuken en in de behandeling van beroepsprocedures. Urban wil dus als een proactieve juridische expert in stedenbouw, cultureel erfgoed en stedelijke herwaardering fungeren.

5

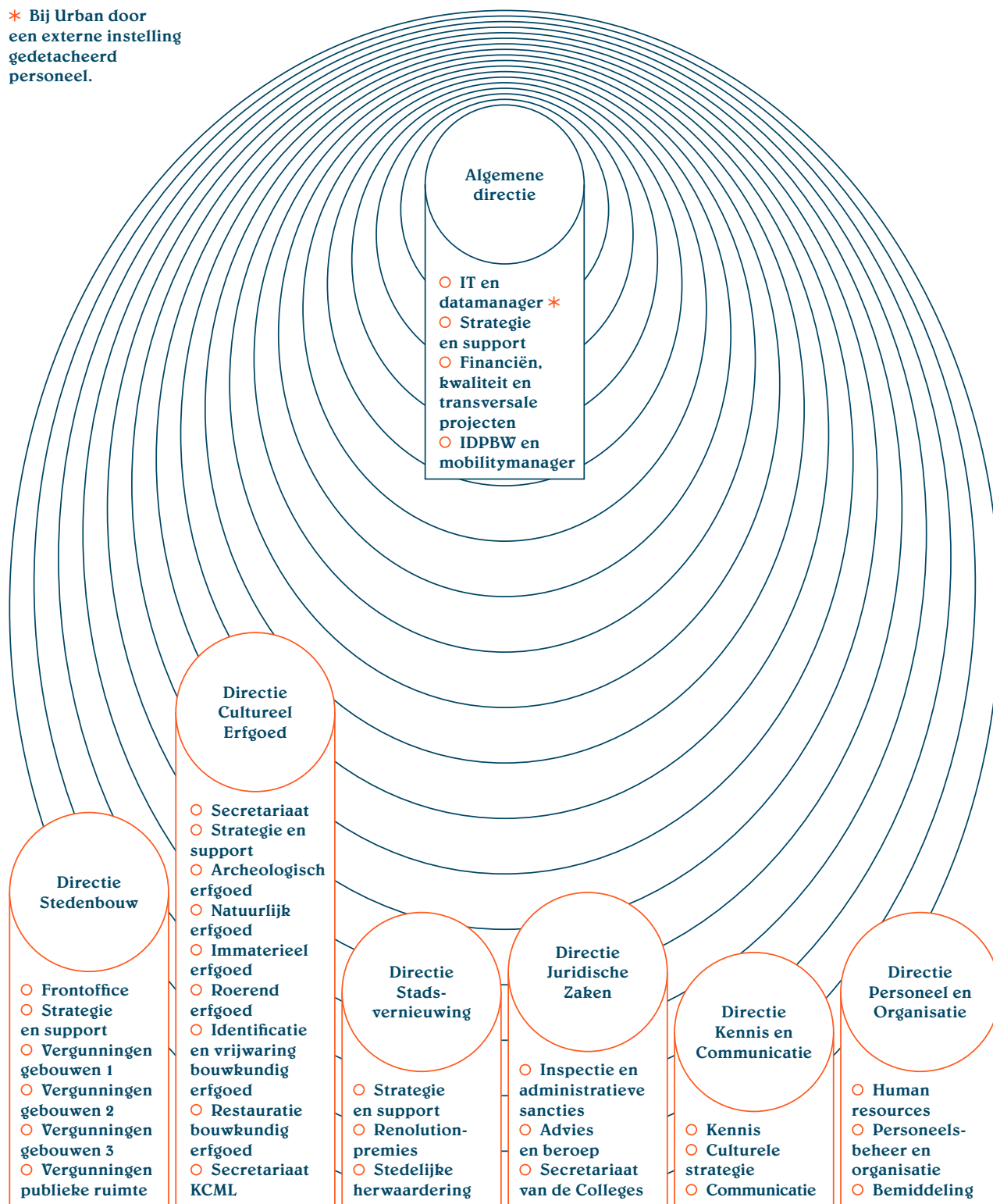
KENNIS EN SENSIBILISERING

Urban speelt ook een rol wat betreft de bewustmaking van het publiek voor zijn vakgebieden. Urban organiseert culturele activiteiten, voert onderzoeken en studies uit en spitst zich in zijn communicatie en werking toe op de opwaardering van de architecturale kwaliteit van elke periode (Heritage Days/ Open Monumentendagen, archiweek, Urban International Symposiums, Brussels Architecture Prize, Urban Archaeology Days, Urban Research, documentatiecentrum enz.).

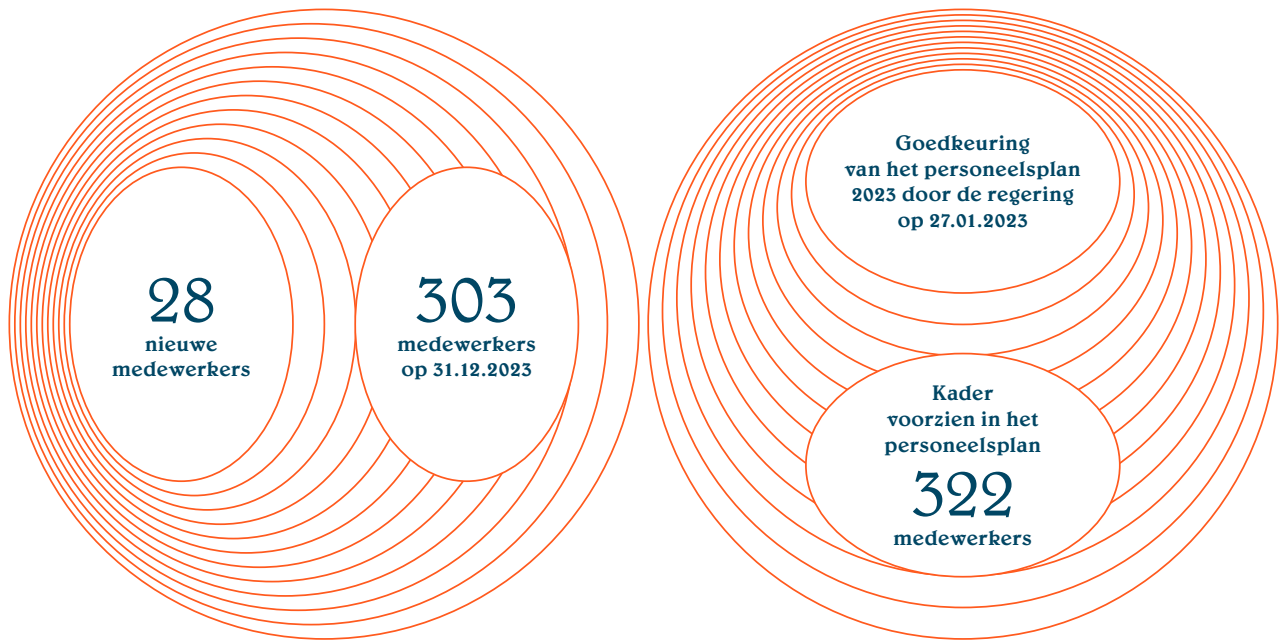
Voor de uitvoering van zijn opdrachten doet Urban beroep op de ruime interne deskundigheid op het gebied van architectuur, geschiedenis, documentatie en regelgeving om aan de verwachtingen van zijn partners en van alle burgers te voldoen.

ORGANIGRAM

* Bij Urban door een externe instelling gedetacheerd personeel.

URBAN IN ENKELE KERNCIJFERS

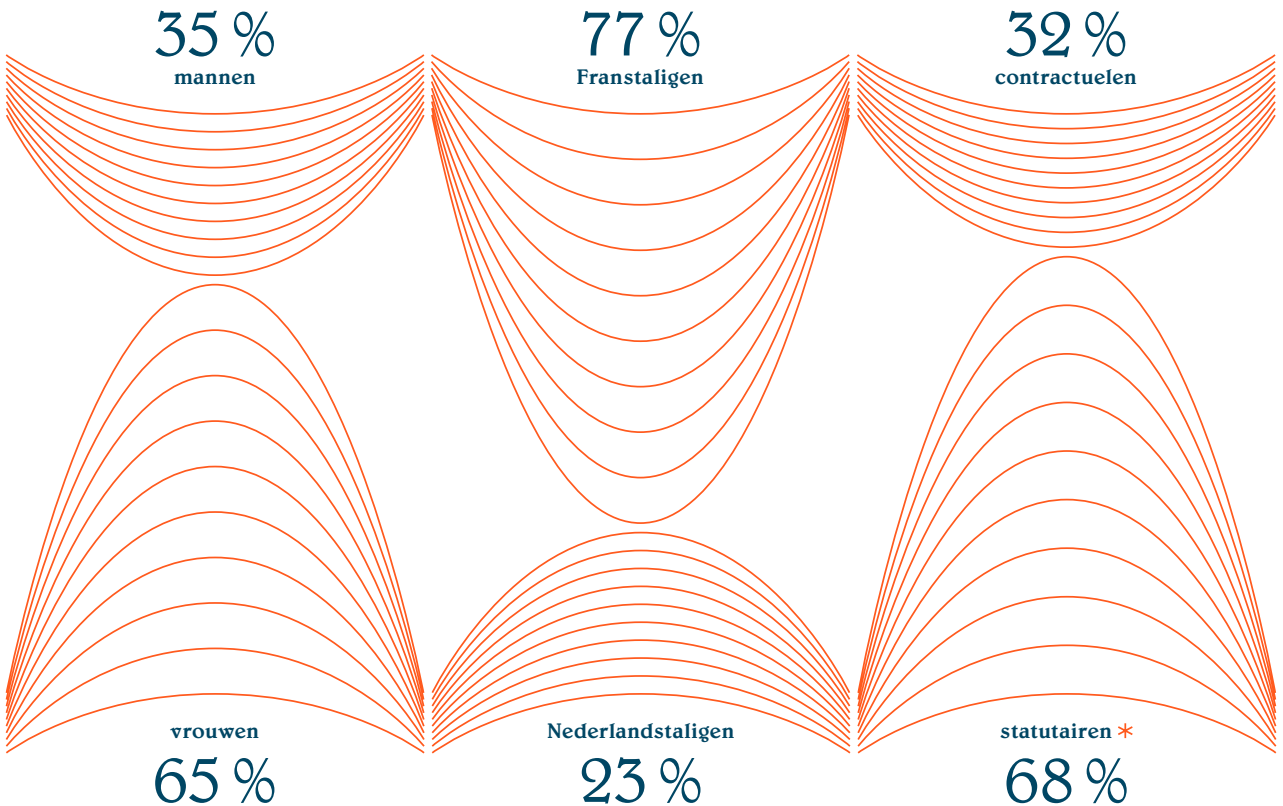
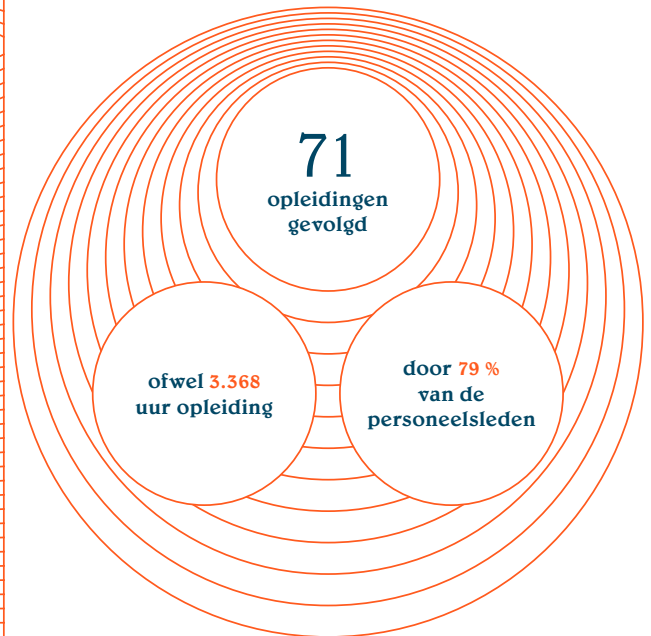

RenoDay 2023, DWC "Passer" in Anderlecht, ruimte "Chimiste" door Philippe Danhier architectes. Jonathan Ortegat © urban.brussels

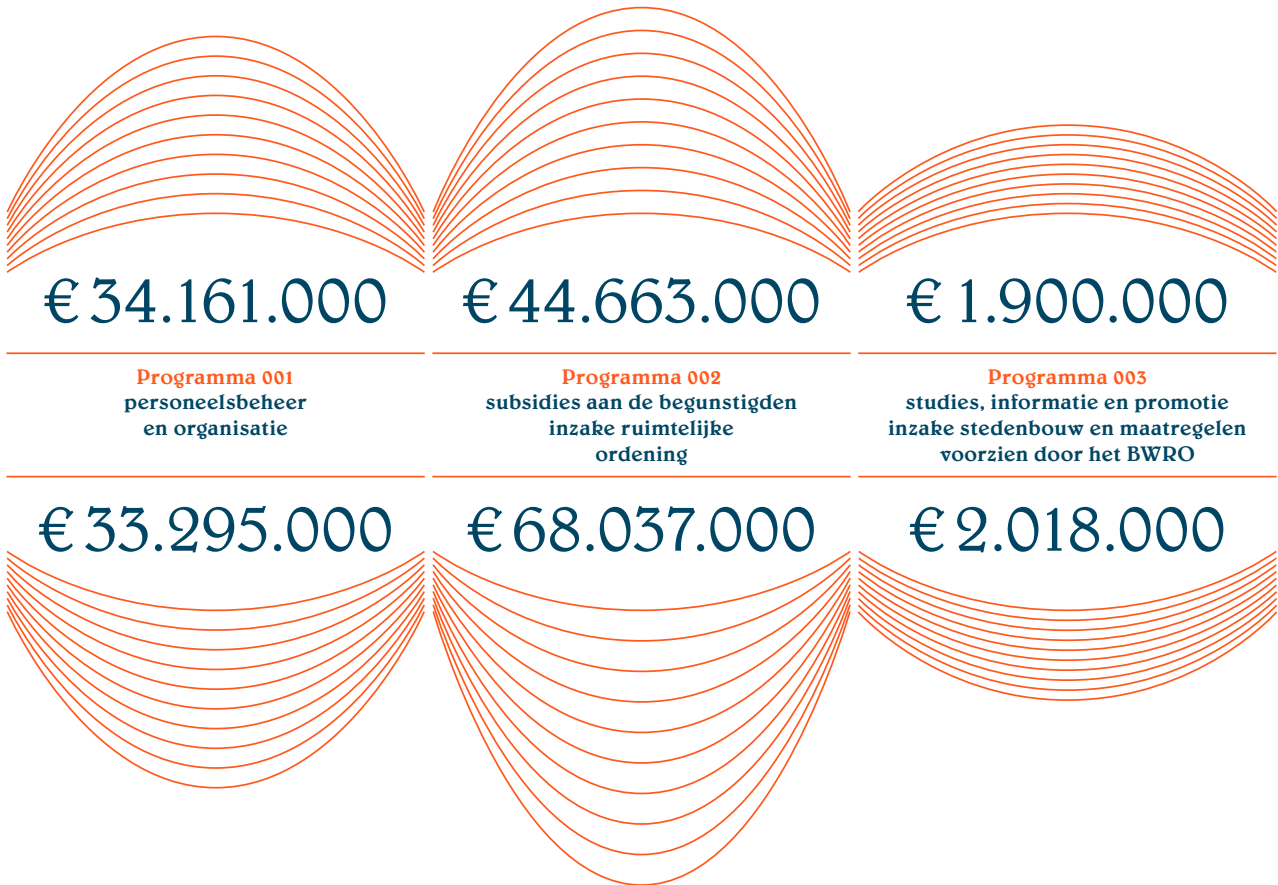
INVULLINGSGRAAD

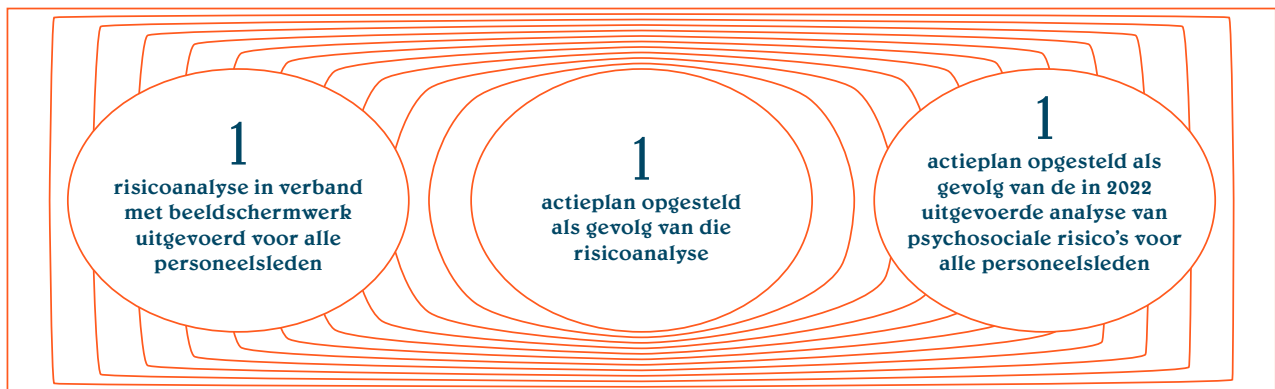
OPLEIDINGEN

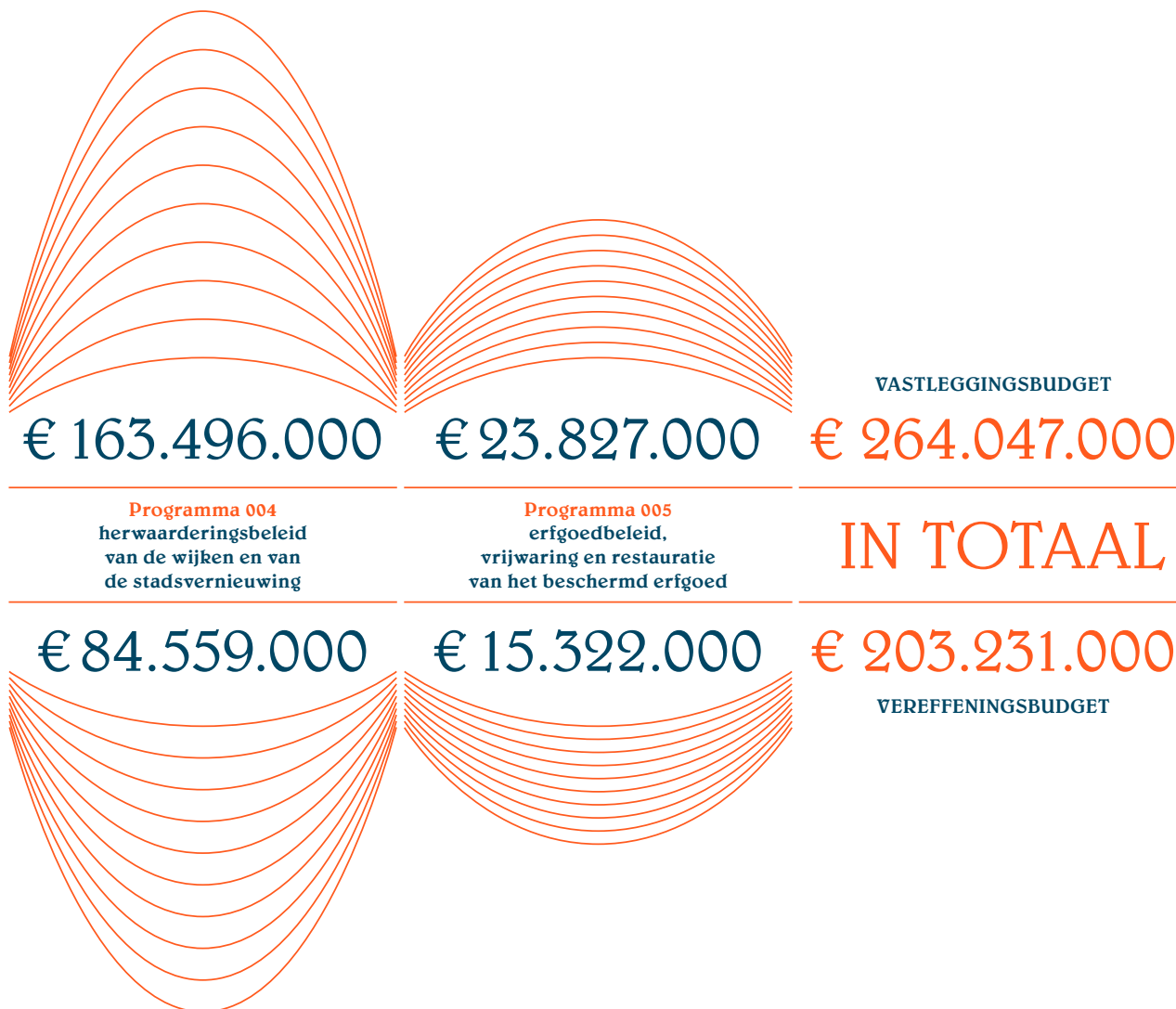

* waarvan 22 contractuele personeelsleden gestatutariseerd in 2023.

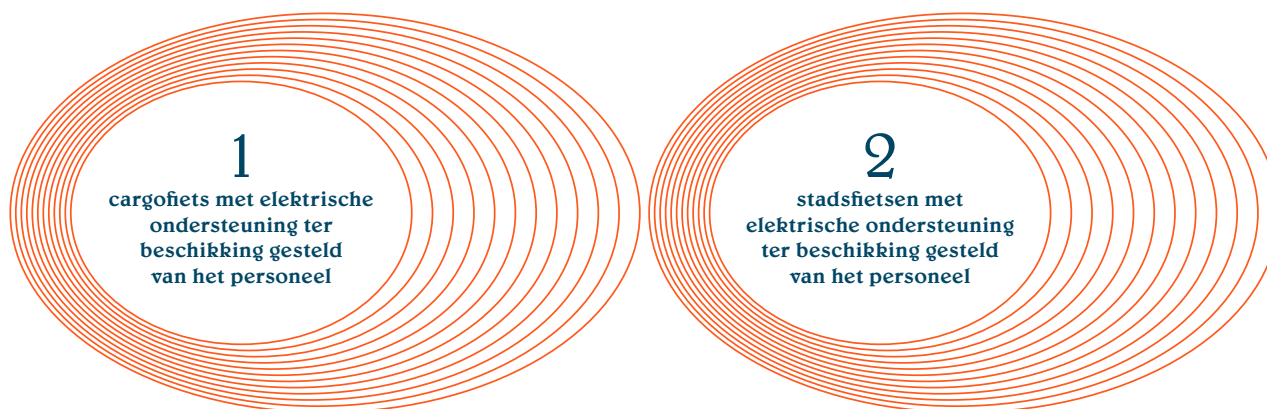

IDPBW

MOBILITY

③ DIGITALE STRATEGIE

Sinds zijn oprichting zet Urban in op het gebruik van nieuwe technologieën en de verdere digitalisering van zijn procedures en diensten aan burgers, zodat Urban een doeltreffende dienstverlening kan bieden die op hun behoeften is afgestemd.

○ De digitale vooruitgang die de teams van Urban hebben verwezenlijkt, wordt jaar na jaar verder ontwikkeld om steeds optimaler te worden. 2023 was in dat opzicht een opmerkelijk jaar, met onder meer een aanzienlijke uitbreiding van het MyPermit-platform, dat nu in alle gemeenten van het gewest is uitgerold. Urban gaat verder aan de slag met de digitale middelen, onder meer door de regelgevende instrumenten te vereenvoudigen en met de hulp van projecten als de Renolution-alliantie.

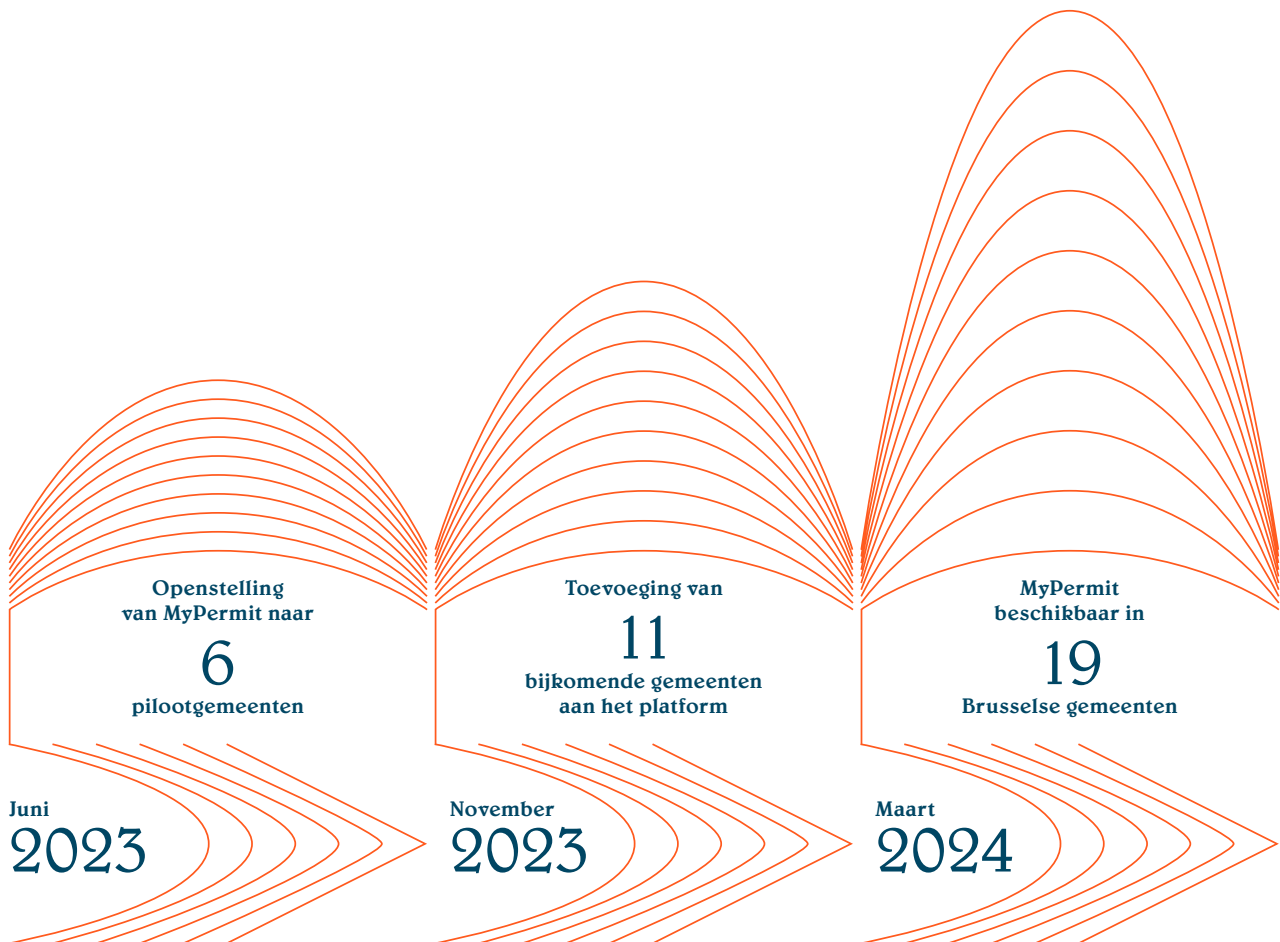
MYPERMIT, DE STEDENBOUWKUNDIGE VERGUNNINGEN GAAN DIGITAAL

Het MyPermit-portaal van Urban ging in 2020 online en biedt de mogelijkheid om een aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning elektronisch in te dienen. MyPermit betekent niet alleen een vereenvoudiging voor de aanvragers, maar zorgt tevens voor een optimalisering van de backoffice analyse dankzij de dematerialisering van de documenten en de terbeschikkingstelling van platforms en tools voor de verschillende betrokkenen.

In 2023 brak een nieuwe fase aan voor de teams van Urban, want het project werd naar de Brusselse gemeenten verruimd, wat een grote stap is in de optimalisering van de administratieve processen van het gewest.

○ 2023 stond bovendien in het teken van de

voortdurende verbetering van de toepassing dankzij de teams van Urban. Zij werken het platform doorlopend bij en zorgen voor nieuwe functies en ontwikkelingen met als doel de gebruikers zo goed mogelijk te helpen bij de stappen die zij ondernemen.

VERBETERINGEN

- Aanpassing van de pagina “Mijn aanvragen” om ze nog gebruiksvriendelijker en handiger te maken.
- Verbetering van de samenvatting van elke aanvraag.
- Verdere verfijning van de historiek van de dossiers.
- Verbetering van de verzending van aanvullingen of gewijzigde projecten waardoor de verschillende versies van documenten kunnen worden beheerd.
- Optimalisering van het ophalen van papieren dossiers door de gebruikers.
- Vereenvoudiging voor de indiening van gemengde dossiers.
- Verbetering van de tools die aan MyPermit zijn gekoppeld, zoals PUFiles en OpenPermit.

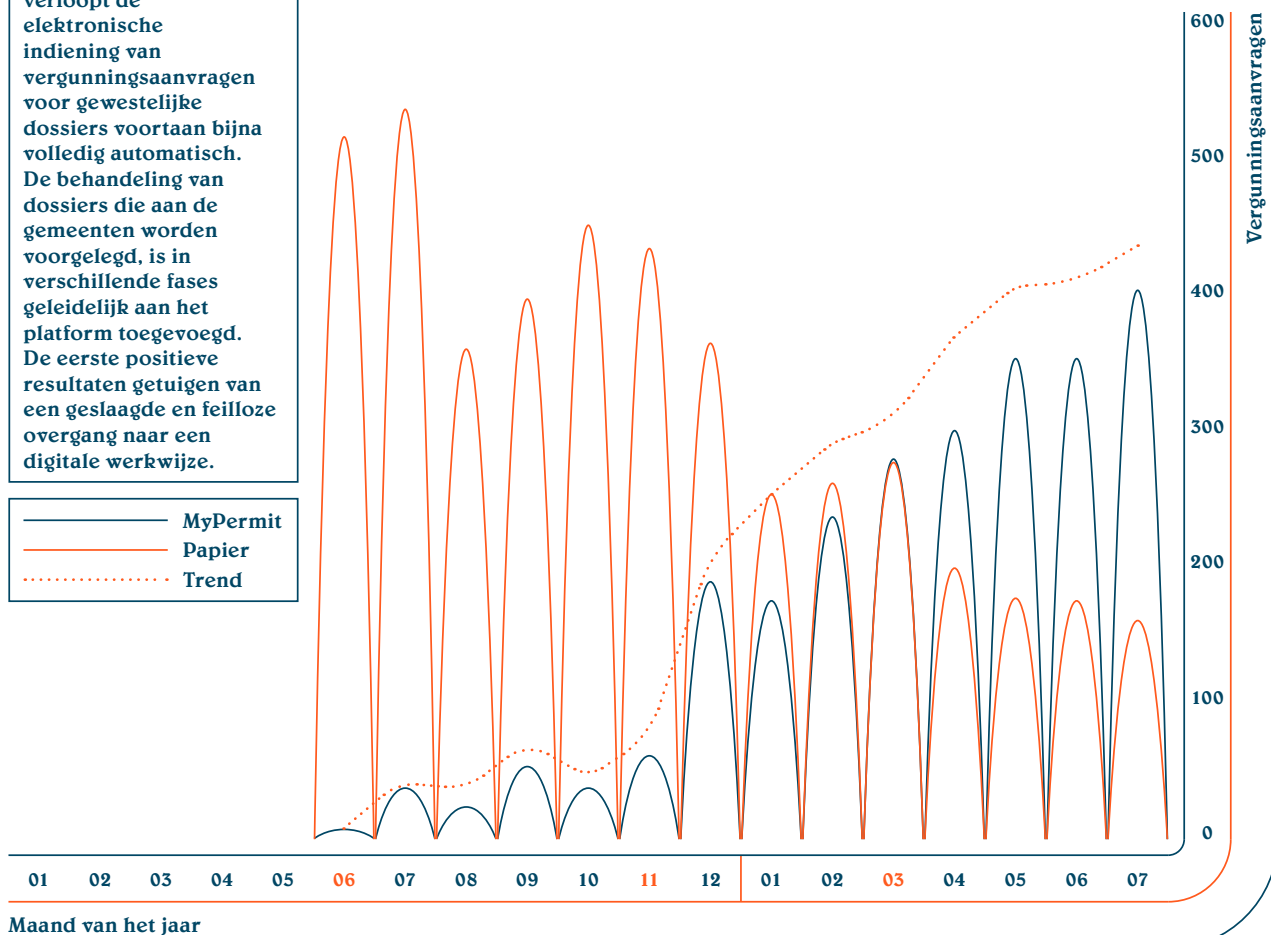
NIEUWE FUNCTIES

- Rechtstreekse ontvangst van de brieven in MyPermit.
- Procedurewijzigingen en aanhangigmakingen worden mee opgenomen waardoor een totaalbeeld van elke aanvraag wordt bekomen.
- Toevoeging van de dossierkosten voor gemeentelijke dossiers.
- Ondertekening in de toepassing zelf en beheer van de verzoeken aan de ondertekenaars.
- Documenten specifiek voor de EPB's worden in aanmerking genomen.
- Nieuw beheersinstrument voor de beheerders waarmee ze de onbeschikbaarheid van de toepassing kunnen beheren en rechtstreeks veranderingen kunnen meedelen wanneer die worden doorgevoerd.
- Creatie van een dynamisch contactformulier om personen naar de juiste diensten te verwijzen.
- Aanmaak van een FAQ.
- Start van de werken aan het beheer van de rollen waardoor de aanvragers en hun architecten de dossiers beter kunnen beheren.

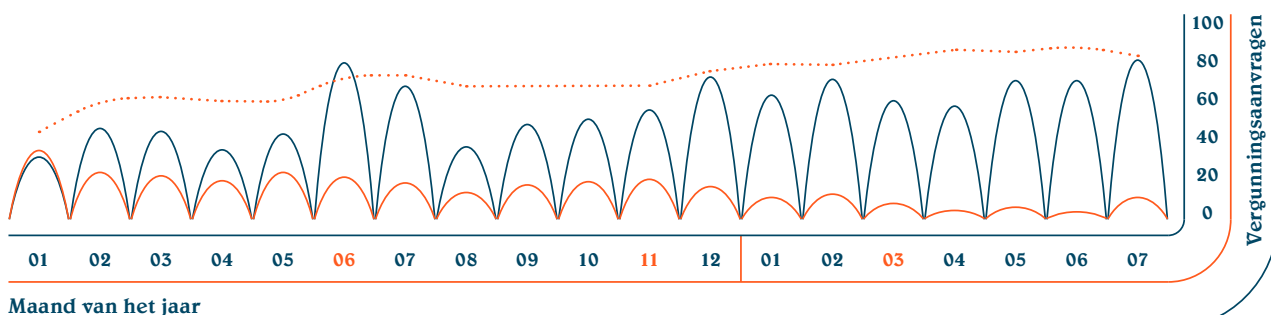
Urban maakt er ook een erezaak van om de personeelsleden van gemeenten, gewestelijke diensten en andere instanties, zoals de DBDMH, te begeleiden en van de nodige hulp te voorzien, zodat de vergunningsaanvragen via MyPermit vlot kunnen worden behandeld.

Dankzij MyPermit verloopt de elektronische indiening van vergunningsaanvragen voor gewestelijke dossiers voortaan bijna volledig automatisch. De behandeling van dossiers die aan de gemeenten worden voorgelegd, is in verschillende fases geleidelijk aan het platform toegevoegd. De eerste positieve resultaten getuigen van een geslaagde en feilloze overgang naar een digitale werkwijze.

EVOLUTIE VAN DE GEMEENTELIJKE VERGUNNINGSAANVRAGEN

EVOLUTIE VAN DE GEWESTELIJKE VERGUNNINGSAANVRAGEN

2023

2024

Juni 2023
Openstelling van MyPermit
naar 6 pilootgemeenten

November 2023
Toevoeging van 11 bijkomende
gemeenten aan het platform

Maart 2024
MyPermit beschikbaar
in de 19 Brusselse gemeenten

DE RENOLUTION-ALLIANTIE EN HAAR RENOVATIESTRATEGIE VOOR EEN DUURZAME STAD

De Renolution-alliantie is een samenwerkings- en overlegforum dat in 2021 werd opgestart en dat alle sectoren die betrokken zijn bij de duurzame en circulaire renovatie van gebouwen in het Brussels gewest samenbrengt. Overheidsdiensten, privébedrijven en verenigingen ijveren samen voor de ontwikkeling van samenhangende maatregelen en ondersteunen de uitvoering ervan.

HET NIEUWS VAN 2023 IN EEN NOTENDOP

- Actieve deelname van de teams van Urban aan de coördinatie van de alliantie en aansturing van de workshops.
- Aansturing van de workshop rond stedenbouw en erfgoed:
 - start van de samenwerking met Agile om de juridische knelpunten bij renovaties weg te werken;
 - opstelling van een gids met goede praktijken en typologieën: voorstudie over typologieën en technieken;
 - deelname aan 6 bijeenkomsten om praktijkgevallen met de gemeenten te analyseren;
 - organisatie van een thematische workshop omtrent raamwerk tijdens het jaarlijkse evenement van de alliantie;
 - begeleiding en analyse van de Renolab. ID-dossiers.
- Aansturing van de workshop rond stadsvernieuwing:
 - opvolging van een werkgroep “groepsrenovatie”;
 - deelname aan verschillende vergaderingen over groepsrenovatieprojecten;
 - analyse Renolab.ID-dossiers.
- Vertegenwoordiging van de alliantie op een van de talrijke rondetafelgesprekken, themadagen enz.:
- tijdens de dag rond de integratie van een klimaat- en milieustrategie in overheidsopdrachten;
- ter gelegenheid van de International Union of Property Owners (UIPI) Renovation Tour “Propriétaires bruxellois on Board”;
- bij de Cercle Belge des Femmes de l’Immobilier (CBFI);
- in het Netwerk Wonen;
- in het kader van de voorstelling van Renolution en in de workshop rond stedenbouw en erfgoed die aan de gemeenten werd gegeven;
- tijdens de presentatie van Renolution en de 2 workshops die intern werden gegeven aan de medewerkers van Urban;
- in het kader van de voorbereiding en de actieve deelname aan het jaarlijks evenement van de alliantie.
- Deelname aan het zoeken van oplossingen om in de toekomst de afgifte van renovatievergunningen te versnellen als gevolg van de nieuwe voorschriften van het BWLKE: quickscan van het erfgoed in de perimeter van het DWC “Bizet” in Anderlecht.
- Verwelkoming van een delegatie van de Québecse regie der gebouwen en uitwisselingen over de energierenovatie van gebouwen in het kader van een vernieuwd bilateraal akkoord tussen het Brussels gewest en Québec.

④ KLANT-GERICHTHEID

Urban legt de nadruk op de relatie met zijn gebruikers (zowel intern als extern) en wil dichter bij het publiek staan om beter in te spelen op de behoeften door een educatie- en bewustmakingsbeleid over zijn activiteiten te voeren. ○ Urban investeert in het bijzonder in een volledig digitaal intern beheersysteem voor de opvolging van procedures en processen, met het oog op een efficiënte, klantgerichte organisatie die de wettelijke termijnen respecteert. ○ Urban wil de klant centraal stellen, met name door een beleid van personalisering van de diensten. Om dat te bewerkstelligen, vertrouwt Urban op zijn cel Kwaliteit en integreert onze overheidsdienst de strategische doelstellingen van zijn beheerplan in al zijn beheerinstrumenten.

DE CEL KWALITEIT

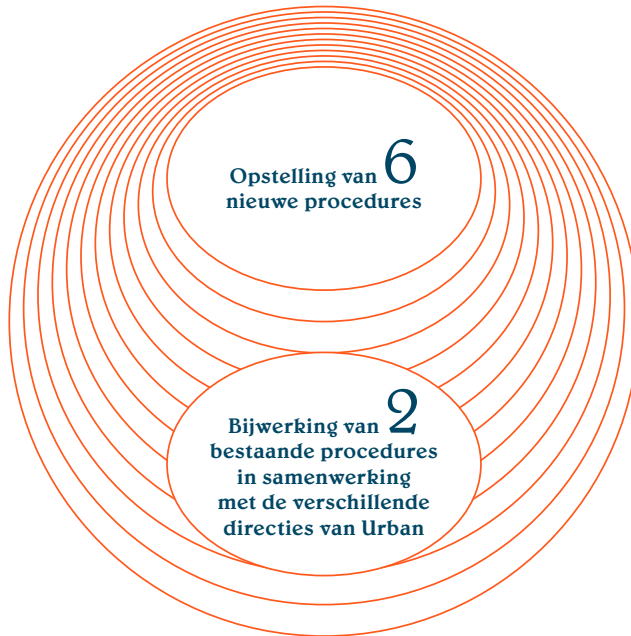
De cel Kwaliteit is opgericht in 2021 en heeft als doel elke directie te helpen alle bestaande processen en procedures in kaart te brengen. Zo worden procedures erkend, leren de medewerkers ze kennen en kunnen ze gemakkelijk worden uitgewisseld.

Die aanpak maakt het mogelijk om alle rollen, functies en verantwoordelijkheden beter te definiëren en tegelijkertijd de kwaliteit van de geleverde dienstverlening te garanderen. ○ De cel Kwaliteit blijft de

directies ondersteunen bij het definiëren van hun procedures en indicatoren. Zo kunnen objectieve gegevens worden verkregen om de activiteiten van Urban te analyseren met het oog op voortdurende verbetering.

Kantoren van Urban op de Kunstberg, foto 2019. Stijn Bollaert © urban.brussels

Kantoren van Urban op de Kunstberg, foto 2022.
Séverin Malaud © urban.brussels

- Implementatie van indicatoren met een registratie van de meeste procedures (prestatie- of performantie-indicatoren).
- Opvolging van het project rond de meting van de werklast van de teams van Urban in het kader van de objectivering van de middelen, ter versterking van de algemene aanpak en het inzicht in de procedures en noden bij Urban.
- Beheer van de statistieken die te maken hebben met stedenbouwkundige vergunningen.

5 STEDENBOUW

Stedenbouw staat voor heel wat uitdagingen wat betreft het uitdenken van inclusieve en duurzame openbare ruimtes, infrastructuren, voorzieningen en woningen, het spaarzame gebruik van de bodem en het behoud van het erfgoed teneinde de levenskwaliteit en het welzijn van de burgers te bevorderen in een stabiel en evenwichtig stedelijk kader. ○ Urban draagt bij tot deze doelstelling om de levenskwaliteit in de stad te verbeteren door de uitvoering van het stedenbouwkundig beleid, de strikte toepassing van de stedenbouwkundige verordeningen en de bevordering van de “goede ruimtelijke ordening”. ○ Daartoe verwerken de teams van Urban elk jaar een aanzienlijk aantal aanvragen tot stedenbouwkundige vergunningen/stedenbouwkundige attesten en verkavelingsvergunningen en verkavelingsattesten, beheren ze de aanhangigmakingen bij de gemachtigde ambtenaar (GA), bereiden ze milieueffectrapporten en -studies voor, beheren ze de stedenbouwkundige lasten, volgen ze de ontwikkeling van IT-platformen zoals NOVA en OpenPermits op en creëren ze educatieve instrumenten voor het grote publiek. ○ In 2023 hebben de teams van Urban daar verder op ingezet om het gewest harmonieus en duurzaam te ontwikkelen en de stedelijke gebieden op een coherente en functionele manier te organiseren, rekening houdend met de behoeften van de bewoners, de bescherming van het milieu en de sociale cohesie. De medewerkers van Urban legden zich in de loop van het jaar trouwens toe op een belangrijk project, namelijk het ontwerp van het Draaiboek Publieke Ruimte, een praktische handleiding die moet helpen bij het ontwerp van openbare ruimten in Brussel. Het draaiboek sluit aan bij de stedenbouwkundige strategie van Urban om de aantrekkelijkheid van de stad te vergroten en om van Brussel een ecologische en veerkrachtige stad te maken.

FOCUS OP DE STEDENBOUWKUNDIGE VERGUNNINGEN

KERNCIJFERS

1.828

aanvragen behandeld

468

behandeld door de directie
Stedenbouw

87

aanvragen tegelijk behandeld door de
directie Stedenbouw en de directie
Cultureel Erfgoed (gezamenlijk beheerde
“unieke” vergunningen *)

227

aanvragen behandeld door
de directie Cultureel Erfgoed
("unieke" vergunningen *)

782

beslissingen over gewestelijke vergunningen

550

adviezen over gemeentelijke
vergunningen

261

beslissingen over
aanhangigmakingen (dossiers die
automatisch aanhangig worden
gemaakt bij de gemachtigde
ambtenaar (GA))

235

aanvragen afgesloten
zonder verder gevolg

* Onder die “unieke” vergunningen waren er 152 dossiers m.b.t. het natuurlijk erfgoed en 162 dossiers m.b.t. de restauratie van bouwkundig erfgoed

○ De “unieke” vergunning is een stedenbouwkundige of verkavelingsvergunning die beschermd erfgoed betreft. Het gaat om vergunningen die betrekking hebben op een goed dat gedeeltelijk of in zijn geheel beschermd is, dat is ingeschreven op de bewaarlijst of waarvoor de procedure voor de bescherming of de inschrijving op de bewaarlijst aan de gang is.

geopende dossiers in 2023

beslissingen in 2023

Het aantal dossiers die automatisch aanhangig worden gemaakt bij de GA is nog steeds hoog en betekent – sinds vier jaar – een aanzienlijke bijkomende werklast.

OPENPERMITS

○ OpenPermits, een gewestelijke website die informatie verstrekt over aanvragen tot stedenbouwkundige en milieuvergunningen, wordt voortdurend aangevuld met nieuwe functies.

○ OpenPermits is een van de websites van Urban die tot op heden het meest wordt bezocht met gemiddeld

480.000

bezoekers in 2023

€19.311.204
contante betalingen opgelegd als
stedenbouwkundige lasten

TERMIJNEN

Gewestelijke
vergunningen:

98,2 %

van de aanvragen afgegeven
binnen de door het nieuwe
BWRO opgelegde
termijn

Gewestelijke
vergunningen en
aanhangigmakingen:

94,9 %

van de aanvragen afgegeven
binnen de door het nieuwe
BWRO opgelegde
termijn

EEN AANTAL OPMERKELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE VERGUNNINGEN

In de behandeling van de stedenbouwkundige vergunningen doet Urban de stedelijke uitdagingen van het gewest aansluiten op de evolutie van onze verhouding tot de stad, het werk en de ruimten. De laatste jaren zijn de problematiek van de verdichting van de bebouwing en het behoud van de open ruimte steeds meer gaan convergeren.

Het is nodig een denkoefening te houden over de herdefiniëring van bestaande gebouwen, de herbestemming van de binnenterreinen van huizenblokken en de verscheidenheid binnen de wijken. Die bekommernissen liggen in de lijn van de visie van Urban: een verschuiving van een kader dat gebaseerd is op afbraak naar een benadering die de herbestemming van erfgoed vooropstelt, de toename van de dichtheid van gebouwen op de openbare wegen in plaats van op het binnenterrein van de huizenblokken met als doel zoveel

mogelijk groene ruimte te behouden en de transformatie van monofunctionele wijken door een mix van functies en sociale diversiteit te bevorderen. ○ Tijdens het onderzoek van de stedenbouwkundige vergunningen neemt Urban de gelegenheid te baat dieper in te gaan op kwesties rond de kwaliteit van de ruimten op lange termijn. Van de bijna 2.000 aanvragen die de teams van Urban in 2023 hebben behandeld, werden er verschillende vergunningen afgegeven voor projecten die de eerder genoemde stedenbouwkundige visie volgen:

Restauratieproject voor het emblematische kantoorgebouw, Aarlenstraat 53 in Brussel, opgenomen in de wettelijke inventaris op 19 augustus 2024, door ATAMA. © ATAMA

SVC 3 "Weststation" en SB – Pijler 2, herontwikkelingsproject voor het voormalige Volkshuis in Anderlecht, opgenomen in de wettelijke inventaris op 19 augustus 2024, door Czvek Rigby. © Czvek Rigby

ARLON 53

○ Ambitieuze renovatie van het emblematische S-vormige gebouw, Aarlenstraat 53 in de Europese wijk, met als doel het typische kantoorgebouw uit de jaren 1970 om te vormen tot een multifunctioneel complex met behoud van de kenmerkende betonnen gevel. Het project is er met name op gericht de structuur van het gebouw te verbeteren, de ondergrondse ruimten om te vormen tot een conferentiecentrum en een aantal zones met beplanting te ontwerpen om de biodiversiteit van de site te vergroten. Het herstel van dit bouwkundige erfgoed symboliseert een belangrijke overgang in het stadslandschap van de Europese wijk.

KONINKLIJK CONSERVATORIUM BRUSSEL

○ Unieke vergunning voor de restauratie en de uitbreiding van de gevrijwaarde historische gebouwen van de architect Cluysenaar en de huizen in de Wolstraat. Bij de modernisering van het Koninklijk Conservatorium Brussel worden respect voor het erfgoed en hedendaagse architectuur aan elkaar gekoppeld om Belgische en internationale muzikanten in de beste omstandigheden te kunnen verwelkomen. De bestaande structuur zal worden verrijkt door de bouw van een ruimte voor kamermuziek, een repetitielokaal en de inrichting van een prestigieuze muziekbibliotheek. Het project plant naast de volledige renovatie van de monumentale concertzaal ook de restauratie van het historische orgel, dat een van de waardevolste orgels van België is. Ter bevordering van de biodiversiteit zullen tuinen worden aangelegd en zal er aandacht uitgaan naar duurzaam waterbeheer.

GARAGE PAUL COUSIN

○ Herbestemming, verbouwing en uitbreiding van de site van de voormalige Mercedesgarage of “Garage Paul Cousin” in Sint-Gillis tot een gemengd gebouw voor handelsactiviteiten en huisvesting. Het project omvat de restauratie van de oorspronkelijke showroom, het behoud van de historische gevel en de afbraak van een deel van de gebouwen om groene ruimten te creëren.

VOLKSHUIS ANDERLECHT

○ Herstel van het historische 19e-eeuwse gebouw en bouw van nieuwe multifunctionele ruimten die de geschiedenis en context van de locatie in de verf zetten en tegelijkertijd voorziet in productieateliers, culturele ruimten en woningen. Het project maakt deel uit van het stadsvernieuwingscontract “Weststation” (SVC 3) en het stadsbeleid (Pijler 2). Het streeft naar een herwaardering van de wijk waarbij aandacht wordt besteed aan tewerkstelling en plaatselijke inschakeling alsook de keuze van materialen met een geringe impact op het leefmilieu.

JOODS MUSEUM VAN BELGIË

○ Renovatie en ingrijpende verbouwing van het bestaande gebouw in een culturele, artistieke en functionele ruimte, aangepast aan de hedendaagse eisen die aan musea worden gesteld. Het ambitieuze bouwkundige project staat open voor de wijk en verenigt historisch erfgoed en hedendaagse architectuur tot een blikvanger met een sterke identiteit in het hart van de Zavelwijk.

OXY (MUNTCENTRUM)

○ Volledige renovatie van de voormalige hoofdzetel van bpost en het voormalige administratief centrum van de stad Brussel, een opvallend modernistisch gebouw in het centrum van Brussel, tot een duurzaam multifunctioneel complex dat kantoren, woningen, een hotel, winkels en een openbare groene promenade op het dak combineert. Dit speerpuntproject weerspiegelt de ambitie van het gewest om gebouwen niet meer af te breken, maar ze op een duurzame manier te renoveren, met respect voor hun oorspronkelijke ontwerp en met hergebruik van hun oorspronkelijke materialen. Daarbij horen gemengde functies die zijn aangepast aan hun omgeving.

PARK VAN DE KLEINE ZENNE

○ Aanleg van een toekomstig park in het kader van het stadsvernieuwingscontract nr. 5 (SVC 5) “Heyvaert-Poincaré” dat zich uitstrekt over de gemeenten Anderlecht, Sint-Jans-Molenbeek en Brussel-stad. Het project zal een dichtbevolkte wijk omvormen tot een lineaire groene ruimte die het park van de Ninoofsepoort met de slachthuizen verbindt aan de hand van wandelpaden, ontmoetingsruimten en diverse tuinen. Het park moet meer natuur in de stad brengen en moet zorgen voor verkoeling en biodiversiteit in een dichtbebouwde zone. Tegelijk is het de bedoeling dat het park de sociale samenhang binnen de wijk versterkt.

SVC 5 “Heyvaert-Poincaré”, ontwikkelingsproject voor het toekomstige Park van de Kleine Zenne, dat zich uitstrekt over de gemeenten Anderlecht, Sint-Jans-Molenbeek en Brussel-stad, op het huizenblok Liverpool – Zeemtouwers, toegangspoort tot de Liverpoolstraat, door OKRA en BRUT.
© OKRA – BRUT / Leefmilieu Brussel

OXY-project, volledige renovatie van de voormalige hoofdzetel van bpost en het administratief centrum van de Stad Brussel door Snøhetta, Binst Architects, DDS+ en A.D.E.
© Lucien R – Snøhetta

Project voor de heraanleg van het Kasteleinsplein in Elsene door Taktyk (projectmanager), Alive Architecture, Res derelictae en Antea group, foto 2024.
© Delphine Mathy

KASTELEINSPLEIN

○ Heraanleg van het plein om er een “tuinplein” van te maken dat mensen stimuleert om elkaar te ontmoeten en in gesprek te gaan. Ook moet de heraanleg de landschappelijke en milieukwaliteit van de site verbeteren. Het project is er eveneens op gericht om de emblematische lindebomen van het plein te behouden. Aangepaste vegetatie zal worden geplant om hitte-eilanden tegen te gaan. Daarnaast zal worden ingezet op de toegankelijkheid en er zal werk worden gemaakt van innoverend regenwaterbeheer als antwoord op de verschillende uitdagingen van de klimaatverandering.

RONDPUNT SCHUMAN

○ Herinrichting van de rotonde om het er in het hart van de Europese wijk een stedelijke agora van te maken. Het ontwerp bestaat uit concentrische cirkels en integreert een luifel in spiegelstaal en een groendak. Voor dit noemenswaardige project wordt een grote

voetgangerszone met bomen aangelegd en wordt de Wetstraat opnieuw ingericht. Het project streeft ernaar het nieuwe symbool voor de hoofdstad van Europa te worden. De site voorziet niet alleen in paden voor voetgangers, maar ook tweewielers worden op hun wenken bediend met meerdere fietspaden. Op die manier wordt voor vlotte verbindingen en een goede toegankelijkheid gezorgd, wat een grote stap betekent om de Europese wijk om te vormen tot een gemengde wijk op mensenmaat.

SOUVERAIN 360

○ Reconversie van een gebouw uit de jaren 1980, gelegen aan de Vorstlaan in Oudergem, in een woon- en kantorencomplex, waarbij de nadruk wordt gelegd op circulariteit en opwaardering van het erfgoed. Het project behoudt de bestaande structuur bijna volledig. Het benut het open grondplan, de betonnen structuur met palen-balkensysteem en de demonteerbare prefabgevel. De realisatie past in een reeks reconversies-herbestemmingen van kantoorgebouwen in woningen in Oudergem naar aanleiding van de invoering van het RPA Herrmann-Debroux in 2022 langs de Herrmann-Debrouxlaan en de Vorstlaan.

VOORUITGANG IN HET DRAAIBOEK PUBLIEKE RUIMTE

4 GROTE FASES IN HET PROJECT

DWC “Verbinding” in Brussel-stad, heraanleg van het Brigittinenpark door het samenwerkingsplatform Générale, lauréat “Openbare Ruimte” van de 2e editie van de Brussels Architecture Prize, foto 2023. Séverin Malaud © urban.brussels

JANUARI TOT DECEMBER 2023

FORMULERING VAN DE VISIE EN DE CONCEPTEN

- Oprichting van 4 thematische werkgroepen met de gewestelijke partners, rond 4 thema's:
- Leefmilieu
- Mobiliteit
- Gebruik en afbeeldingen
- Gender en inclusiviteit

DOEL

- De theoretische ambities omzetten in modeloplossingen voor de openbare ruimte in Brussel.

- Oprichting van een “overkoepelende” werkgroep met alle gewestelijke partners:

DOEL

- Aangezien de 4 werkgroepen elk een specifiek thema behandelden, zonder totaaloverzicht, werd een 5e groep ingeschakeld die alle partners samenbracht in een “overkoepelende” werkgroep, die alle thema's moest integreren in de voorstellen voor de aanleg van de openbare ruimte.

- Organisatie van 4 focusgroepen en 2 workshops met vertegenwoordigers van de gemeentelijke instanties.

DOELSTELLINGEN

- Fungeren als klankbord voor de lokale verwachtingen, moeilijkheden en prioriteiten ten aanzien van de inhoud van het draaiboek.
- Fungeren als raadgevend orgaan wat betreft de lokale steun voor de inhoud van de denkoefeningen.
- De implementatie van de voorgestelde strategieën op concrete wijze evalueren, dankzij de deskundigheid van de deelnemende gemeenten.

- Organisatie van verschillende begeleidingscomités en stuurcomités.

DOELSTELLINGEN

- De vorderingen van de opdracht opvolgen en erop inspelen.
- Rol van het stuurcomité: de vorderingen van de opdracht voor het ontwikkelen van het draaiboek in goede banen leiden wat betreft de inhoud en de samenwerking.
- Rol van het begeleidingscomité: de beslissingsfasen van het project goedkeuren door de adviezen bij elkaar te brengen en tot een consensus te komen over de evolutie van de opdracht en de voorgelegde resultaten.

JANUARI 2023

AFSLUITING VAN DE 1e DIAGNOSEFASE

1e
FASE

2e
FASE

2023

Urban ontwikkelt zijn stedenbouwkundige en organisatorische strategie op basis van de uitdagingen en – economische, maatschappelijke en ecologische – belangen van ons gewest.

In die context pleit Urban voor de uitvoering van een daadkrachtig stedenbouwkundig beleid. Kwaliteit, het herstellen van de rust in openbare ruimten en, algemener, de vernieuwing van het bestaande stadsweefsel staan centraal. Als belangrijke speler op het gebied van stadsontwikkeling zet Urban zich ten volle in om projecten te ondersteunen die bijdragen tot een betere levenskwaliteit in de stad door middel van de openbare ruimte, een stad die weerbaarder is tegen de klimaatopwarming en een openbare

ruimte die meer ruimte biedt aan zachte verplaatsingswijzen. ○ Het Draaiboek Publieke Ruimte is het resultaat van een collectieve samenwerking die in 2021 werd opgestart. Het draaiboek weerspiegelt de inzet van Urban voor een duurzame aanleg van de openbare ruimte die is afgestemd op de uitdagingen van vandaag. Het is een handleiding die projectdragers een praktisch hulpmiddel aanreikt bij het ontwerp van de openbare ruimte, rekening houdend met alle specifieke kenmerken van die ruimte.

DECEMBER 2023 TOT HALF FEBRUARI 2024

ONTWIKKELING VAN DEFINITIEVE INHOUD

- Opname van opmerkingen van alle partners in het draaiboek.

HALF FEBRUARI 2024 TOT JULI 2024

START VAN DE DIGITALISERING

- Integratie van de lagen op het BruGISplatform en verspreiding van het Draaiboek Publieke Ruimte.

9 JULI 2024

ONLINE TERBESCHIKKINGSTELLING VAN HET DRAAIBOEK OP DE WEBSITE VAN URBAN

3e
FASE

4e
FASE

2024

NIEUWS OVER DE PROJECTEN VAN BE.EXEMPLARY

42

bekroonde
winnaars tijdens
de 4 edities

4

edities van de
projectoproep
(2016-2019)

17

werven werden
in 2023 voortgezet

1

project moet nog
worden opgestart

1

project werd
opgegeven

17

winnaars hadden
hun dossier reeds
afgesloten in 2023

6

winnaars hebben in 2023
hun dossier afgesloten

SPIEGEL

Winnaar 2016, te Jette

OPTIMA

Winnaar 2018, te Schaarbeek

TINY LITTLE
PARADISE

Winnaar 2019, te Laken

NINOVE 122

Winnaar 2019, te Sint-Jans-Molenbeek

AG CAMPUS

Winnaar 2019, te Brussel

NOVACITY

Winnaar 2019, te Anderlecht

De werven vorderen dus gaandeweg en blijven dienen als model voor andere initiatieven, met het oog op de bevordering van innovatieve en repliceerbare bouwprocessen.

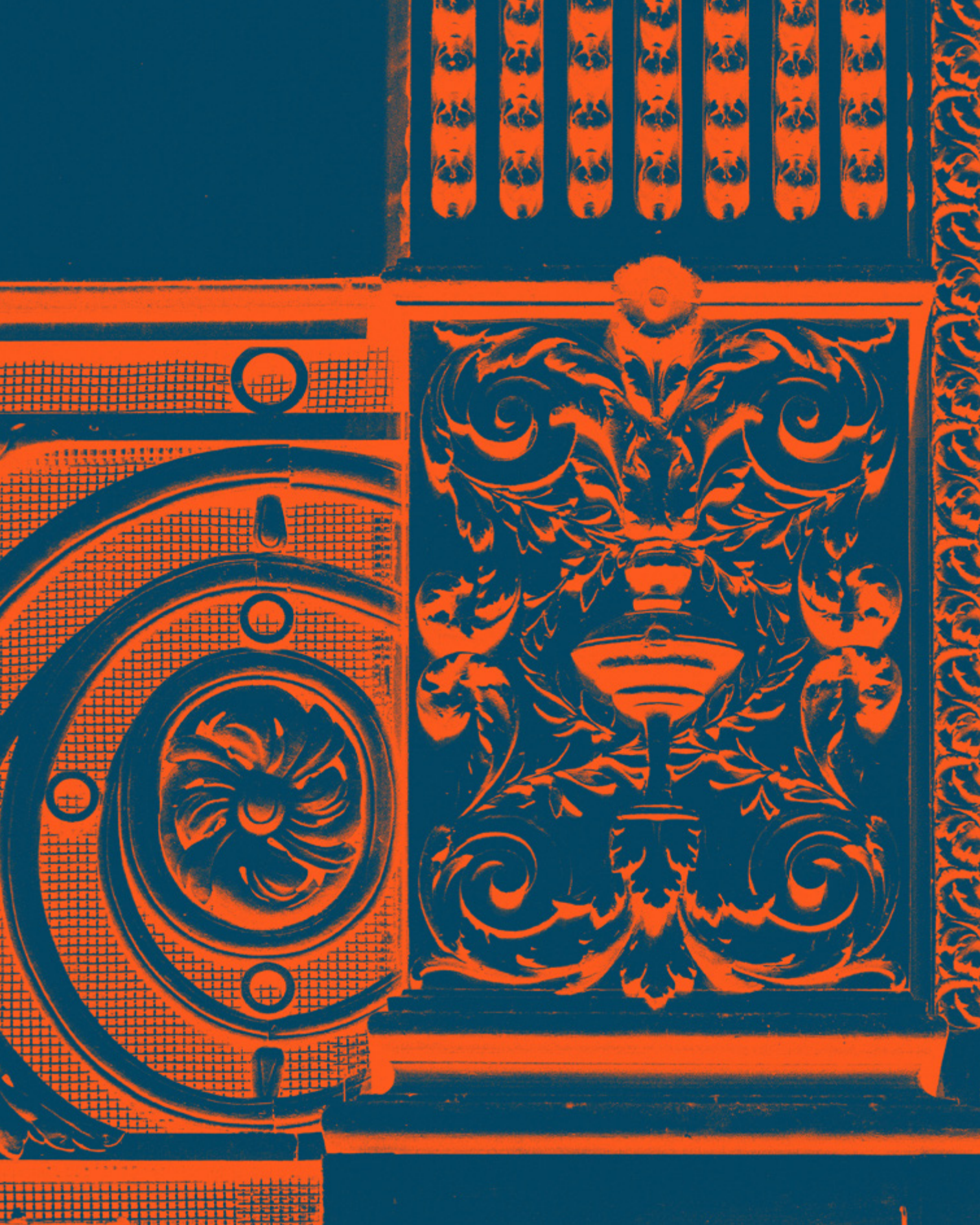

archiweek 2022, project AG Campus, renovatie van een benedenverdieping met kantoren in een learning- en meetingcenter in Brussel door evr-architecten, winnaar be.exemplary 2019. Philippe Braquenier © urban.brussels

Project Ninove 122, herbestemming van een voormalig postkantoor in 6 intergenerationele woningen en een gemeenschappelijke tuin in Sint-Jans-Molenbeek door Cristian Crisan – La Verte Voie, winnaar be.exemplary 2019, foto 2023. Séverin Malaud © urban.brussels

⑥ CULTUREEL ERFGOED

Urban streeft ernaar te zorgen dat de Brusselaars trots zijn op hun stad en hun culturele erfgoed ontdekken en koesteren. De teams van Urban maken er werk van de pronkstukken op te waarderen en de schoonheid die burgers in hun dagelijkse omgeving omringt te onthullen. ○ Urban voert een duurzaam milieubeleid uit en ondersteunt de verbetering van de energieprestaties van gevrijwaarde gebouwen, waarbij ook rekening wordt gehouden met bouw- en erfgoedkundige eisen. De overheidsdienst waakt er op die manier over dat toekomstige generaties over beschermde erfgoedgebouwen beschikken waar het niet alleen aangenaam is om te vertoeven, maar die ook voldoen op het vlak van energie. ○ 2023 stond in het teken van de vrijwaring van verschillende uitzonderlijke gebouwen, de opvolging van talrijke restauratie- en archeologische werven, de verwezenlijking en voortdurende bijwerking van de erfgoedinventarissen en de technische en financiële ondersteuning van het publiek in zijn verbouwprojecten. In het voorbije jaar spanden de teams zich tevens in voor de programmering van *Art Nouveau Brussels 2023*. ○ Verder zette Urban zijn beleid voor de opwaardering van het gewestelijk erfgoed verder met de hulp van digitale technologieën met als doel de culturele rijkdom van het gewest te behouden, de toegang ertoe te democratiseren en het voortbestaan en de overdracht ervan te garanderen. Met name voor erfgoed dat is verdwenen of ontoegankelijk is, werden die digitale technologieën aangewend. Naast virtuele bezoeken van art-nouveaugebouwen (kijk op pagina 4 voor meer daarover), hebben de teams van Urban ook bijgedragen aan de digitalisering van het erfgoed met behulp van de digitalisering van de archeologische collectie en de creatie van 3D-modellen.

NIEUWE GEVRIJWAARDE GOEDEREN

Een van de opdrachten die Urban op het gebied van het cultureel erfgoed vervult is de wettelijke vrijwaring van het onroerend erfgoed, met name door middel van besluiten tot inschrijving op de bewaarlijst. Erfgoed is een opmerkelijke en onvervangbare niet-hernieuwbare en niet-verplaatsbare rijkdom, en dat uitgangspunt is bepalend voor de manier waarop Urban erfgoed behandelt.

OPGESTARTE PROCEDURES

11

monumenten

- Voormalige woning van architect Louis Hoebeke, Dokter Charles Leemansstraat 20 in Sint-Agatha-Berchem
- Hotel Métropole, De Brouckèreplein 23 tot 25 in Brussel (uitbreiding van de bescherming)
- Appartementsgebouw, Langeveldstraat 21 in Ukkel
- Gebouw, Landsroemlaan 10 in Koekelberg
- Noordstation, Vooruitgangstraat in Schaarbeek (bewaarlijst)
- Voormalige hoofdzetel van de Université nouvelle de Bruxelles en het Institut des Hautes Études, Eendrachtstraat 65 in Brussel
- Huis Van Nerom, Louizalaan 208 in Brussel
- 18 grafmonumenten en de monumentale ingang van de begraafplaats van Sint-Gillis, Stillelaan 72 in Ukkel
- Palais de la Cambre, Lied Van Sotternieënlaan 4-48 en Émile Duraylaan 60-62 in Elsene en 68 in Brussel
- Israëlitische Orthodoxe Synagoge van Brussel, Kliniekstraat 67A in Anderlecht
- Zaal van het voormalige Constantiagebouw, Poincarélaan 72-74/Luchtvaartsquare 1-3 in Anderlecht

2

sites

- Tenboschpark, Vleurgatse Steenweg in Elsene
- Treurbeuk, Leuvensesteenweg 862 in Evere (bewaarlijst)

2

gehelen

- Neoklassieke gebouwen, Troonstraat 216 en 218 in Elsene
- Huizen, de Villegaslaan 25 tot 31 in Ganshoren

Residentie Saint-Géry, beschermd sinds 9 februari 2023, foto 2023.
© urban.brussels

DEFINITIEVE PROCEDURES

1

site

- Treurzilverlinde, Lijsterbesseebomenlaan 1 in Ukkel

1

monument en landschap

- Voormalige villa van Léon Drugman en zijn tuin, Molièrelaan 225 in Elsene en Vanderkinderestraat 264, 288, 302 en 306 in Ukkel

Voormalige woning van architect Louis Hoebeke in Sint-Agatha-Berchem, beschermd sinds 5 september 2023, foto 2022. ULB © urban.brussels

11

monumenten

- Gebouw, Armand Huysmanslaan 198 in Elsene
- Traditioneel huis, Hoogstraat 4 in Brussel
- Door Privat Livemont gedecoreerd huis, Eugène Demolderlaan 38 in Schaarbeek
- Voormalig herenhuis van schilder Alexandre Markelbach, Haachtsesteenweg 159 in Schaarbeek
- Residentie Saint-Géry, op de hoek van de Karperbrug 16 en de Arteveldestraat 2-4 in Brussel
- Burgerhuis, Haachtsesteenweg 256 in Schaarbeek
- Zaal Elisabeth, Hoogstraat 85A in Brussel
- Voormalige woning van meester-glazenier Frans Crickx, Ferdinand Lenoirstraat 96 in Jette
- Voormalig hotel Pieper, Franklin Rooseveltlaan 90 in Brussel
- Hotel Métropole, De Brouckèrepole 23 tot 25 in Brussel (uitbreiding van de bescherming)
- Voormalige woning van architect Louis Hoebeke, Dokter Charles Leemansstraat 20 in Sint-Agatha-Berchem

NIET-INSTELLING VAN DE BESCHERMING

2

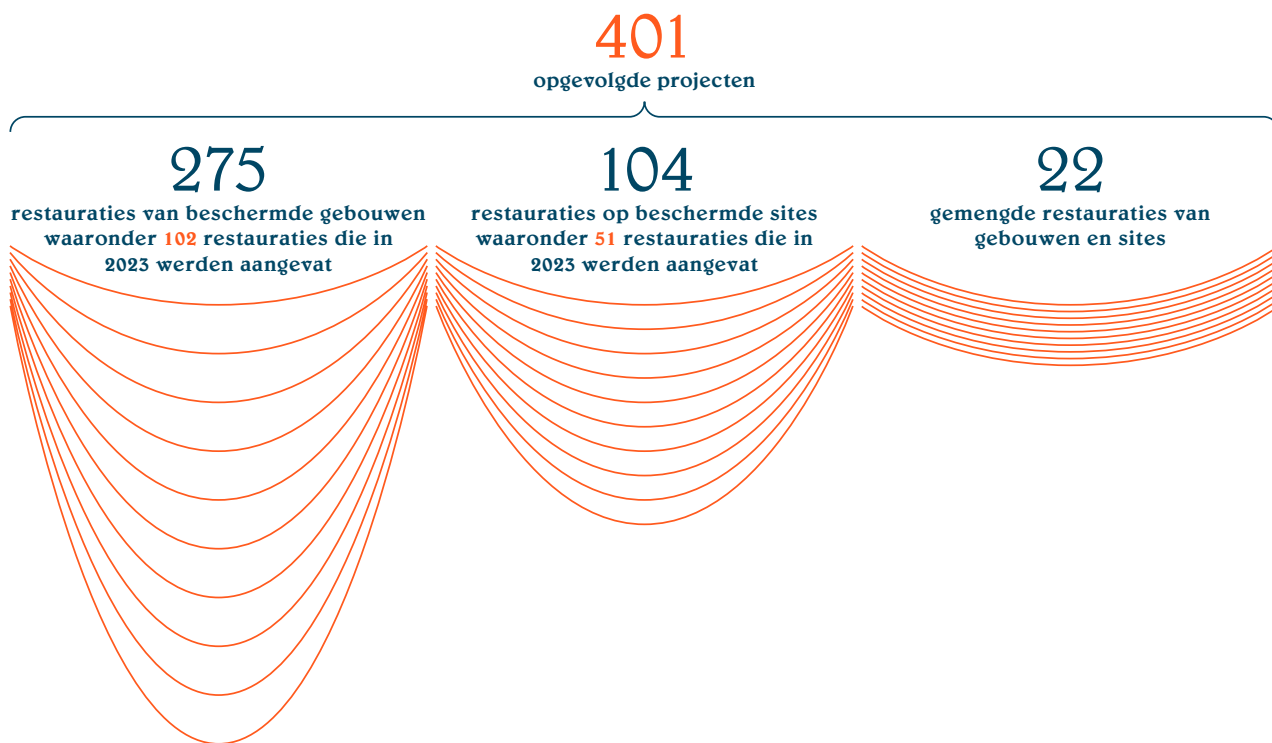
monumenten

- Noordstation, Vooruitgangstraat in Schaarbeek
- Woning, Vlieger Thieffrystraat 35 in Etterbeek

DE RESTAURATIE VAN GEVRIJWAARD ERFGOED

De teams van Urban volgen eveneens de werken op voor het onderhoud, de restauratie of het herstel van het gevrijwaarde erfgoed, vanaf de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning tot het einde van de werkzaamheden en de toekenning van eventuele subsidies. Zij werken ook voortdurend aan voorstellen voor duurzame en relevante vrijwaringsmaatregelen en dragen bij aan de opleiding van erfgoedprofessionals.

RESTAURATIEPROJECTEN

TOEGEKENDE ERFGOEDSUBSIDIES

Tuinwijk "Moderne Wijk" in Sint-Agatha-Berchem, beschermd sinds 7 september 2000, restauratie en verbetering van de energieprestatie van nr. 39-41-43-45 Stichtingsstraat, foto 2023. Séverin Malaud © urban.brussels

Résidence Palace in Brussel, appartementsgebouw in art-decostijl, beschermd sinds 22 april 2004, foto 2022. Philippe Braquenier © urban.brussels

Rectoraatsgebouw van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) in Elsene, beschermd sinds 27 september 2007, toestand voor de werken, foto 2022. Philippe Braquenier © urban.brussels

BEURS VAN BRUSSEL

- Einde van de werken en inhuldiging van de Beurs van Brussel, die werd herbestemd tot galerij en belevingscentrum rond de Belgische biercultuur.

MODERNE WIJK

- Restauratie en verbetering van de energieprestaties van de Moderne Wijk in Sint-Agatha-Berchem.

PRINSENGALERIJ

- Renovatie en restauratie van de etalages, het glazen dak, de gevels en de daken van de Prinsengalerij in Brussel en herinrichting van de leegstaande woningen en ruimten.

HUIS VAN EETVELDE

- Restauratie van Huis van Eetvelde, een art-nouveauparel, en in het bijzonder van de uitzonderlijke koepel van de wintertuin, Palmerstonlaan 4 in Brussel.

HUIS WIELEMANS

- Restauratie van Huis Wielemans, een art-decoherenhuis, en de bijbehorende tuin, Defacqzstraat 14 in Brussel.

HUIS HANNON

- Restauratie van Huis Hannon, een bijzonder herenhuis in art-nouveaustijl aan de Verbindingslaan 1 in Sint-Gillis.

HUIS ROOSENBOOM

- Restauratie van Huis Roosenboom, in art-nouveaustijl, inclusief het bow-window en het door Privat Livemont vervaardigde sgraffito, Faiderstraat 83 in Elsene.

Huis van Eetvelde door Victor Horta, Brussel, beschermd sinds 21 juni 1971, 18 november 1976 en 29 november 2012, en ingeschreven op de UNESCO-werelderfgoedlijst sinds 30 november 2000, foto 2024. Séverin Malaud © urban.brussels

EGMONTPALEIS

- Restauratie en aanpassing aan de huidige energienormen van het Egmontpaleis, Kleine Zavel 8 in Brussel.

JUSTITIEPALEIS

- Begin van de werken aan het Justitiepaleis, gelegen aan het Poelaertplein 1 in Brussel, met onder meer aanvang van de restauratie van de gevels.

WARANDEPARK

- Restauratie van het Warandepark / Koninklijk Park, tussen de Wetstraat, de Hertogstraat en de Koningsstraat in Brussel, waaronder het herstellen van de grasperken en de paden, het rooien van bomen en heraanplantingen.

PIERRE PAULUSPARK

- Restauratie van het Pierre Pauluspark, tussen de Parmastraat en de Munthofstraat in Sint-Gillis, in het kader van het DWC “Voorplein-Morichar”, waaronder met name het herstellen van het hydraulische systeem van het park, het schoonmaken van de vijver en de restauratie van de watervallen en rotstuinen.

NOORD-DOORGANG

- Voortzetting van de restauratie van de Noorddoorgang in Brussel, waaronder de reconstructie van de twee verdwenen historische koepels.

RECTORAATS- GEBOUW VAN DE VUB

- Restauratie en renovatie van het rectoraatsgebouw van de VUB, ook gekend als het Braemgebouw, in Elsene.

RÉSIDENCE PALACE

- Restauratie en renovatie van de benedenverdieping van blok C van het Résidence Palace, Wetstraat 155 in Etterbeek.

Noorddoorgang in Brussel, beschermd sinds 13 april 1995, foto 2022.
Séverin Malaud © urban.brussels

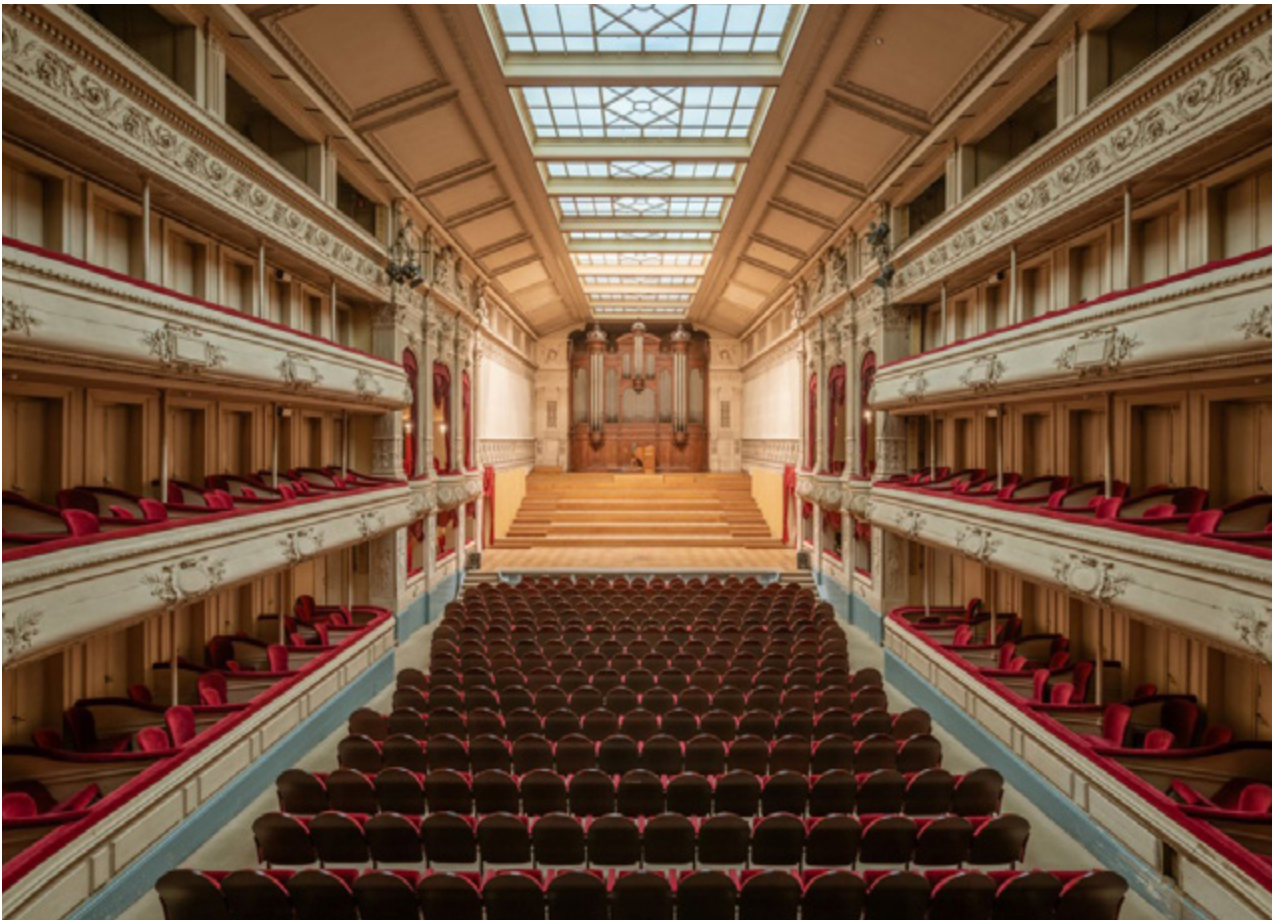
KONINKLIJK CONSER- VATORIUM BRUSSEL

○ Restauratie en uitbreiding van de beschermde historische gebouwen van het Koninklijk Conservatorium Brussel.

PELGRIMSHUIS

○ Restauratie en renovatie van de binnenruimten van het Pelgrimshuis in Sint-Gillis, waarvan het voormalige park nu deel uitmaakt van het Pierre Pauluspark.

* De “unieke” vergunning is een stedenbouwkundige of verkavelingsvergunning die beschermd erfgoed betreft. Het gaat om vergunningen die betrekking hebben op een goed dat gedeeltelijk of in zijn geheel beschermd is, dat is ingeschreven op de bewaarlijst of waarvoor de procedure voor de bescherming of de inschrijving op de bewaarlijst aan de gang is.

Restauratieproject van het Koninklijk Conservatorium Brussel, beschermd sinds 9 september 1993 en 24 november 2022.
© SM ORIGIN-A2RC-FVWW

SVC 4 “Koningslaan”,
voormalige bioscoop “Movy Club”
in Vorst, ingeschreven op de
bewaarlĳst sinds 27 maart 1997, voor
de werken, foto 2024.
Séverin Malaud    urban.brussels

Wiertzmuseum in Elsene, binnenaanzicht van het atelier, beschermd sinds 23 oktober 1997, foto 2012.
   urban.brussels

MÉTROPOLE / BROUWERIJ WIELEMANS- CEUPPENS

-    Restauratie, herbestemming en uitbreiding van het beschermde gebouw Métropole, een van de laatste drie gebouwen van de historische brouwerij Wielemans-Ceuppens aan de Van Volxemlaan in Vorst.

MOVY CLUB

-    Renovatie, restauratie van de gevrijwaarde elementen en uitbreiding van de culturele voorziening “Movy Club”, een voormalige buurtbioscoop, in het kader van het programma van het SVC 4 “Koningslaan” in Vorst.

WIERTZMUSEUM

-    Verbouwing van de voormalige directeurswoning van het Wiertzmuseum tot een “burgerhuis” in Elsene.

JUSTITIEPALEIS

-    Stedenbouwkundige vergunning voor de eerste fase van het globale project voor de restauratie van de bouwschil van het Justitiepaleis in Brussel, namelijk de restauratie en de verlichting van de gevels.

KONINGSPLEIN

-    Herinrichting van het Koningsplein in Brussel en verlichting van de gevels van de gebouwen die het plein omringen, alsook van het Museumplein, het Museum voor Oude Kunst (Old Masters Museum) en het Rekenhof.

JUBELFEESTBRUG

-    Volledige renovatie van de beschermde Jubelfeestbrug op de site van Thurn & Taxis, om de veiligheid en het comfort van de actieve weggebruikers te verbeteren met respect voor het bouwkundige erfgoed.

FOCUS OP ARCHEOLOGIE

De archeologen van Urban zetten zich actief in voor het behoud van het Brusselse archeologische erfgoed door tijdens bouw- of renovatiewerken preventief onderzoek uit te voeren om bedolven of aan het oog onttrokken overblijfselen te beschermen. Hun werk beperkt zich niet alleen tot opgravingen, maar heeft ook betrekking op gebouwen uit het ancien régime, die dezelfde registratietechnieken genieten voordat ze worden getransformeerd of afgebroken, waardoor het mogelijk wordt de bouwkundige evolutie van wijken te documenteren.

ARCHEOLOGISCHE VINDPLAATSEN

70

sites in uitvoering, waarvan 46 opgestart in 2023

2

gemengde sites
(bouwarcheologie +
bodemonderzoek)

22

sites – archeologisch
bodemonderzoek, waarvan
11 opgestart in 2023

46

sites – bouwarcheologie,
waarvan 35 opgestart in 2023

HET ARCHEOLOGISCH LABORATORIUM VAN URBAN

Voorwerpen die ontdekt worden op archeologische sites in het Brussels Gewest worden behandeld in het archeologisch laboratorium van Urban.

- 2.985 voorwerpen behandeld en opgenomen in de archeologische collectie
- Onderzoek van de inhoud van een recipiënt, afkomstig van Parking 58 in Brussel – aanwezigheid van vezels van dierlijke oorsprong, mogelijk wol – door het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK), op verzoek van Urban, en lopend bijkomend onderzoek bij het Instituut voor Natuurwetenschappen om te bepalen van welk dier de vezels afkomstig zijn.
- Restauratietechniek voor een kleine witte keramische kruik afkomstig uit de Sint-Nikolaasgang te Brussel, belegd met groen en geel email.

Restauratie van een kleine kruik uit de Sint-Nikolaasgang in Brussel, met behulp van nietjes om de fragmenten op hun plaats te houden terwijl de lijm uithardt. © urban.brussels

BOUW- ARCHEOLOGIE

- Archeologische analyse van de voorgevel van het huis aan de Spoormakersstraat 61 in Brussel: documentatie van de voorgevel en voorstel tot restauratie van de oorspronkelijke afwerking in imitatiebaksteen. Een voorbeeld van hoe een archeologische studie van een gebouw leidt tot nieuwe voorstellen om de oorspronkelijke gevel in zijn oude glorie te herstellen, in plaats van de witte bepleistering uit de 19e eeuw.
- Kolenmarkt 37-39 in Brussel: volledige archeologische documentatie van het gebouw, daterend uit de periode net na het bombardement van Brussel – dendrochronologische datering 1695-1696, gebruik van aangevoerde bakstenen –, een typische bouwplaats voor het einde van de 17e eeuw.

ARCHEOLOGISCH BODEM- ONDERZOEK

- Archeologische begeleiding (volledige documentering) van verschillende sites in verband met de eerste omwalling, Leopoldstraat 25 en de Oude Graanmarkt in Brussel.
- Ontdekking van menselijke botten op de begraafplaats van het klooster van Onze-Lieve-Vrouw-van-de-Roos-van-Jericho tijdens werken op het terrein van De Markten, Oude Graanmarkt in Brussel.

Graf blootgelegd op de site De Markten, Oude Graanmarkt in Brussel, van de begraafplaats van het klooster van Jericho, foto 2023.
© urban.brussels

KERNCIJFERS VAN DE INVENTARISSEN

OP 31.12.2023

De erfgoedinventarissen leggen onze kennis van het gewestelijke erfgoed op wetenschappelijke en methodologische wijze vast. Ze zijn het resultaat van langdurig nauwgezet werk door de teams van Urban en hun partners.

Sommige inventarissen hebben een wettelijk karakter, wat ze bijzonder belangrijk maakt tijdens het onderzoek van stedenbouwkundige vergunningsdossiers. De teams van Urban werken dagelijks aan het bijwerken van de bestaande inventarissen en het ontwikkelen van nieuwe inventarissen, om zo ons gewestelijke

erfgoed verder op te waarderen en in kaart te brengen. ○ In 2023 is er aanzienlijke vooruitgang geboekt in het aanvullen van die inventarissen. De initiatieven laten zien dat Urban zich inzet om een divers erfgoed dat voortdurend evolueert te bewaren en te promoten.

INVENTARIS VAN HET BOUWKUNDIG ERFGOED

26.655
beschrijvende fiches

44.468
bouwkundige voorwerpen
geïnterpreteerd

81.795
iconografische
voorwerpen

INVENTARIS VAN HET ROEREND ERFGOED

129
geïnterpreteerde collecties
en/of partners betrokken
bij het project

61.179
culturele voorwerpen
geïnterpreteerd, dat zijn er 8.169
meer dan in 2022

20.065
geïllustreerde voorwerpen
gepubliceerd, dat zijn er 5.890
meer dan in 2022

NIEUWS

- Ontwikkeling en publicatie van de architecturale inventaris van Koekelberg.
- Aanvang van de thematische inventaris over het hedendaagse bouwkundig erfgoed (1939-1999).

NIEUWS

- Focus op kunst in de openbare ruimte, geleidelijk aangevuld met verschillende gemeentelijke collecties.
- Focus op de collectie van het Museum Charlier, dat nog te weinig bekend is en dat de art nouveau belicht.
- Focus op de collectie van het Belgisch Strijpmuseum, met 2.000 gepubliceerde strippagina's.
- Focus op de collecties van religieuze kunst, met onder andere een weinig bekende maar belangrijke collectie, namelijk die van het Museum van het OCMW van de stad Brussel.

732

bomen bijgewerkt in de inventaris
van merkwaardige bomen

47

landschappen bijgewerkt in de
inventaris van de landschappen

101

liften met aangetoonde
historische waarde

101

beschrijvende fiches

878

adressen opgenomen
in de database

NIEUWS

- In 2023 werd de website elevators.heritage.brussel in gebruik genomen.

Bomen in de omgeving van de voormalige Royale Belge in Watermaal-Bosvoorde, foto 2020.
Maxime Delvaux © urban.brussels

Historische art-nouveaulift voor de voormalige verzekeringsmaatschappij "The Gresham Life Assurance" / Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Koningsplein in Brussel, beschermd sinds 21 oktober 1993, foto 2024. © Homegrade

24

dossiers opgenomen
in de inventaris van
het immaterieel cultureel
erfgoed van het Brussels
Gewest, opgestart in 2017

waarvan het laatste
in 2023, over de
Brusselse clubcultuur

NIEUWS

- Behandeling en begeleiding van het dossier van de Brusselse clubcultuur met het oog op opname in de inventaris.
- Voorbereiding en indiening van de kandidatuur van het Koninklijk Theater van Toone voor het “Europees Erfgoedlabel”.
- Indiening van de kandidatuur van de “kermiscultuur” in België en Frankrijk bij UNESCO, met het oog op opname ervan in de representatieve lijst van het immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid in 2024.
- Voorbereiding van twee Brusselse kandidaturen bij UNESCO, namelijk “de traditie van bloementapijten” en “de stangmarionetten”, met het oog op opname ervan in de representatieve lijst van het immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid in 2025.

Engelpop van het Koninklijk Theater Toone in Brussel, bekroond met het label “Europees Erfgoed” in 2024, foto 2017.
© KIK-IRPA – urban.brussels

SECRETARIAAT VAN DE KCML

In overleg met de voorzitter stelt het secretariaat van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML) de agenda en de notulen van de vergaderingen op.

Het secretariaat van de KCML documenteert de aanvragen die voor advies aan de KCML worden voorgelegd, bereidt een geïllustreerde presentatie van elk dossier voor, woont de vergaderingen bij, stelt de uitgebrachte adviezen op, organiseert bezoeken aan gebouwen en werven, houdt zicht bezig met werk- en projectvergaderingen alsook

reflectiegroepen. ○ Daarnaast houdt het de dossiers van de KCML bij, zorgt het voor de archivering ervan, onderhoudt het de werkinstrumenten (database, foto's enz.) en het register van de dossiers en de uitgebrachte adviezen. Het secretariaat van de KCML ziet erop toe dat de adviezen van de KCML op de website van de commissie worden gepubliceerd.

467
dossiers

155

adviezen in het kader van de unieke vergunningsaanvragen waarvan:

97 eensluidende adviezen

27 adviezen voorafgaand aan de indieningen van een unieke vergunningsaanvraag

2 aanvragen tot bijkomende informatie

7 adviezen in het kader van de opvolging na een afgegeven unieke vergunning

1 advies in het kader van een erfgoedbeheerplan

6 adviezen in het kader van een natuurbeheerplan

15 adviesaanvragen *

259

adviezen in het kader van aanvragen tot stedenbouwkundige vergunning waarvan:

226 adviezen

7 adviesaanvragen *

20 adviesaanvragen **

6 adviezen over andere

stedenbouwkundige plannen: GGSV, GSV, GPDO, GemOp, DWC, GBP, GemSV, ZGemSV, RPA

33

stellingnames van de KCML en deelname aan projectvergaderingen

19

adviezen in het kader van de beschermingsprocedures / procedures voor de inschrijving op de bewaarlijst waarvan:

18 adviezen verleend

1 adviesaanvraag *

1

dossier in het kader van algemene denkoefeningen (Draaiboek Publieke Ruimte)

20

plenaire zittingen

(17 plenaire zittingen

+ 3 buitengewone zittingen)

Adviesaanvragen administratief behandeld door het secretariaat van de KCML (Urban), zonder advies van de KCML omdat:

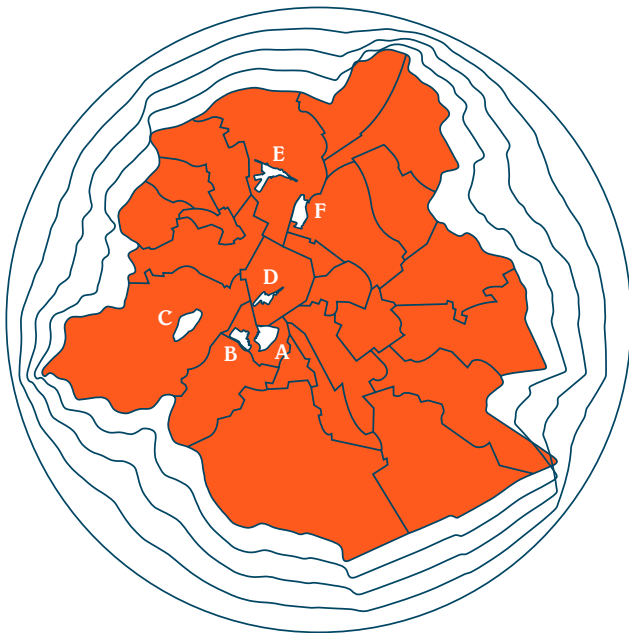
* het wegens de schoolvakantie in de zomer niet mogelijk was het quorum te bereiken; ** de aanvraag buiten de bepalingen van het BWRO valt.

⑦ STADS- VERNIEUWING

Met behulp van een reeks instrumenten voor stedelijke herwaardering levert Urban een duurzame bijdrage op lange termijn aan de verbetering van de levenskwaliteit van de Brusselaars, met name in kwetsbare wijken. ○ De teams van Urban houden dagelijks toezicht op de financiering, het beheer en de uitvoering van verschillende stadsvernieuwingsprogramma's, zoals de duurzame wijkcontracten (DWC's), de stadsvernieuwingscontracten (SVC's), het stadsbeleid (SB) en recentelijk de nieuwe as- en huizenblokcontracten (AHC's). Ze zijn ook verantwoordelijk voor het toekennen van subsidies en premies om de bebouwde omgeving in Brussel te verbeteren en beheren, in het bijzonder het nieuwe Renolution-subsidiestelsel. ○ Net als in de voorgaande jaren werden in 2023 weer een groot aantal mooie projecten gerealiseerd, zowel in het kader van de verschillende programma's voor stedelijke herwaardering die Urban heeft aangestuurd als in het beheer van het nieuwe premiesysteem, waarvan het succes de werkdruk van de teams heeft verhoogd.

De DWC's zijn programma's die samen met de gemeenten worden uitgevoerd. Bewoners worden er nauw bij betrokken zodat de leefomgeving van de burgers kan worden verbeterd, bijvoorbeeld door de aanleg van de openbare ruimte en parken en de creatie van woningen alsook gemeenschaps- en buurtvoorzieningen. Onder de DWC's vallen heel wat acties tegen kansarmoede en onbewoonbaar verklaarde woningen. Die acties worden in goede banen geleid door talrijke verenigingen.

OVERZICHT VAN DE VERWEZEN- LIJNINGEN

A

“VOORPLEIN- MORICHAR” (SINT-GILLIS)

- Renovatie van het Pierre Pauluspark, beschermd sinds 1997, tot een stadspark dat de sociale cohesie tussen zeer verschillende generaties bevordert dankzij de creatie van verschillende speelruimten die de “Ecole Nouvelle” verbinden, de inrichting van een nieuwe ruimte voor ouderen, de renovatie van de petanquebaan en de heraanleg van de vijver. Het project is uitgevoerd met het grootste respect voor het oorspronkelijke karakter van het park.
- Heraanleg van het Marie Jansonplein tot een stadspark met speelruimte, sportvoorzieningen, picknickplaatsen, rust- en ontmoetingsplekken. Het project heeft ook geleid tot de herinrichting en de aanleg van een voetgangerszone in twee aangrenzende straten.

B

“BOSNIË” (SINT-GILLIS)

- Bouwkundige en landschappelijke herdefiniëring van de voormalige site van ECAM (École centrale des Arts et Métiers) als multifunctioneel burgerproject met een park, verschillende ateliers, sportvoorzieningen, een crèche en ruimten bestemd voor jongeren, waaronder een scholatheek.

“BIESTEBROEK” (ANDERLECHT)

○ Bouw van een gebouw in het Rauterpark dat een polyvalente zaal voor sportlessen of andere activiteiten, evenals een cafetaria met terras, een keuken en een lokaal bestemd voor het onderhoud van het park ter beschikking stelt van de wijk.

○ Heraanleg van de gedeelde groene ruimten vanaf de Elsa Frisonsquare tot de Biestebroekstraat, waardoor de Bergensesteenweg wordt verbonden met de wandelpaden langs het kanaal – met inbegrip van een sportzone op de Elsa Frisonsquare en twee speelpleinen – ter bevordering van de zachte mobiliteit, waarbij rekening wordt gehouden met de overstromingsproblematiek.

DWC “Voorplein-Morichar” in Sint-Gillis, heraanleg van het Pierre Pauluspark en renovatie van de petanquebaan door de kantoren Ledroit Pierret Polet en Pigeon Ochej Paysage, foto 2024. Séverin Malaud © urban.brussels

DWC “Bosnië” in Sint-Gillis, reconversie van de site van het ECAM door AgwA, genomineerd bij de 1e editie van de Brussels Architecture Prize, foto 2023. Séverin Malaud © urban.brussels

DWC “Biestebroek” in Anderlecht, polyvalent bijgebouw in het Rauterpark noAarchitecten, foto 2023. Séverin Malaud © urban.brussels

DWC “Koningin-Vooruitgang” in Schaarbeek, verbouwing en herinrichting van een voormalige opslagplaats en een woongebouw in een opleidingscentrum door Vanden Eeckhoudt-Creyf architectes, foto 2023. Séverin Malaud © urban.brussels

DWC “Verbinding” in Brussel-stad, sportcomplex Cynthia Bolingo door MDW Architecture, foto 2023. Séverin Malaud © urban.brussels

D

“VERBINDING” (BRUSSEL-STAD)

○ Heraanleg van het Brigittinenpark in een nieuwe openbare ontmoetings-, ontspannings- en speelruimte van 3.000 m² en realisatie van een atelier voor hout- en metaalbewerking langs de Spiegelstraat. Een project dat tot stand kwam na een lang participatief proces met alle lokale spelers.

○ Creatie van een ruimte in Nieuwland 83 met een ruimte voor streetworkout, een gemeenschappelijke moestuin, een voorplein en het sportcomplex “Cynthia Bolingo”.

E

“BOCKSTAEEL” (LAKEN)

○ Bouw van 16 passiefwoningen met een gemeenschapsvoorziening op de benedenverdieping, medegefinancierd door het OCMW van de stad Brussel, Emile Bockstaellaan 160.

F

“KONINGIN- VOORUITGANG” (SCHAARBEEK)

○ Financiering van de aankoop van een gebouw in de Masuistraat 186 om het om te vormen tot een opleidingsinfrastructuur voor beroepen die gericht zijn op ruimtelijke ordening en huisvesting in het kader van socioprofessionele inschakelingsopleidingen.

12e REEKS

Op 8 december 2022
heeft de regering de
operationele programma's
goedgekeurd en op 1 januari
2023 ging de uitvoeringsfase
van de 12e reeks van
DWC's van start.

“VERSAILLES”
(BRUSSEL)

“TWEE WIJKEN”
(VORST)

“MODERNE WIJK”
(SINT-AGATHA-
BERCHEM)

13e REEKS

Op 7 december 2023
heeft de regering de
operationele programma's
goedgekeurd en op 1 januari
2024 ging de uitvoeringsfase
van de 13e reeks van
DWC's van start.

“KLEIN
ZWITSERLAND”
(ELSENE)

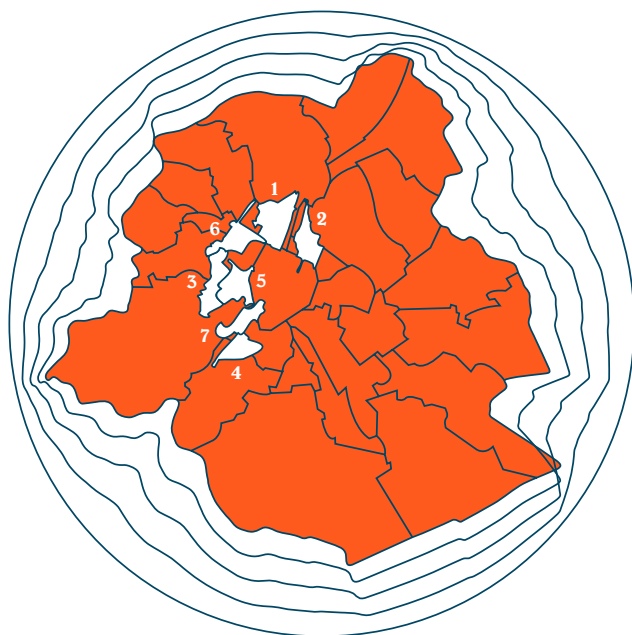
“CONSCIENCE”
(EVERE)

“VILLA'S VAN
GANSHOREN”
(GANSHOREN)

De SVC's zijn programma's met vergelijkbare doelstellingen als de DWC's, maar strekken zich uit over het grondgebied van meerdere gemeenten.

Verschillende gewestelijke en gemeentelijke operatoren brengen de programma's in de praktijk en worden daarbij aangestuurd door het gewest. Die programma's leggen de nadruk op de openbare ruimte en het stadsweefsel, mikken op een betere samenhang tussen de verschillende stadszones en op de vervaging van de breuken tussen bepaalde stadsgebieden. Urban staat in voor de dagelijkse operationele uitvoering van de SVC's in samenwerking met perspective.brussels, dat verantwoordelijk is voor de programmering.

OVERZICHT VAN DE VERWEZEN- LIJNINGEN

SVC 1

CITROËN- VERGOTE (BRUSSEL-STAD / SINT-JANS- MOLENBEEK)

- Afgifte van de stedenbouwkundige vergunning voor de heraanleg van de Laekenveldsquare en de creatie van een toegang tot het park van Thurn & Taxis.
- Start van de studie voor de herinrichting van de Picardstraat.
- Goedkeuring door de regering van het voorontwerp van de Vergotesporthal, die zal worden gebouwd ter hoogte van de zwaaihoek in het Vergotedok en waar op ongeveer 6.000 m² verschillende sporten zullen kunnen worden beoefend (multisport, turnen, klimmen).
- Gunning van de opdracht voor de bouw van de toekomstige concertzaal voor Magasin 4 en start van de bouwwerkzaamheden.
- Afgifte van de stedenbouwkundige wijzigingsvergunning voor de herinrichting van het Monument aan de Arbeid. De werkzaamheden aan het gedeelte op de rechteroever, waarvoor geen vergunning nodig was, waren al in het najaar van 2023 begonnen.

SVC 1 "Citraën-Vergote",
bouwproject voor de
toekomstige concertzaal
Maison 4 in Brussel-stad door
CENTRAL office for architecture
and urbanism.
© CENTRAL office for
architecture and urbanism

SVC 2

BRABANT-NOORD -SINT-LAZARUS (SCHAARBEEK / SINT-JOOST- TEN-NODE)

- Activering van een tijdelijk gebruik in de voormalige synagoge, Rogierstraat 126 in Schaarbeek, alvorens te worden verbouwd tot een sociaal-cultureel centrum (hiphopschool), gedragen door de vzw Souterrain Production en gefinancierd aan de hand van een projectoproep in het kader van het DWC "Heuveltje".
- Inhuldiging van de Rogiertunnels in Sint-Joost-ten-Node.
- Oproep tot projectontwerpers voor de creatie van een kinderopvangvoorziening, d'Hoogvorststraat 2 in Schaarbeek, en verwerving van een EFRO-financiering 2021-2027.
- Indiening van de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning voor de creatie van een studentencentrum, Koninginneplein 14-16 in Schaarbeek, en start van de procedure voor de opdracht voor de aanneming van werken. Verhuizing van het wijkagentschap van het SVC in het tijdelijke gebruikte Tempo' Reine naar een van de gebouwen van het toekomstige studentencentrum.
- Indiening van de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning voor de aanleg van het Koninginneplein in Schaarbeek, gedragen door Brussel Mobiliteit.
- Gunning van de opdracht voor de aanneming van werken voor het vergroeningsproject van de spoorwegbermen tussen het Noordstation en de Koninginnelaan, gedragen door Leefmilieu Brussel.
- Goedkeuring door de gemeenteraad van het voorgelegde dossier voor de werken ter verbetering van het Sint-Franciscuspark, Poststraat 53 in Sint-Joost-ten-Node, waarvoor eind 2022 een unieke vergunning werd afgegeven.

WESTSTATION (ANDERLECHT / SINT-JANS- MOLENBEEK)

- Afgifte van een stedenbouwkundige vergunning voor de herinrichting van de Vanderveldesquare, de Albert I-square en het stuk van de Bergensesteenweg tussen beide, in Sint-Jans-Molenbeek.
- Afgifte van de stedenbouwkundige vergunning voor de verbouwing van het voormalige Volkshuis in Anderlecht in woningen en ruimten gericht op sociale cohesie, Bergensesteenweg 423-427.
- Afgifte van de stedenbouwkundige vergunning voor de nieuwe kazerne van de DBDMH en een sportvoorziening, Bergensesteenweg 409 in Anderlecht.
- Tijdelijke openstelling van een paviljoen in het Westpark, dat tot aan de definitieve herinrichting van het park door de vzw Toestand zal worden beheerd.

SVC 4 "Koningsslaan", toekomstige foodhall en studentenwoningen, Théodore Verhaegenstraat in Sint-Gillis, door V+ architecture.
© V+ architecture

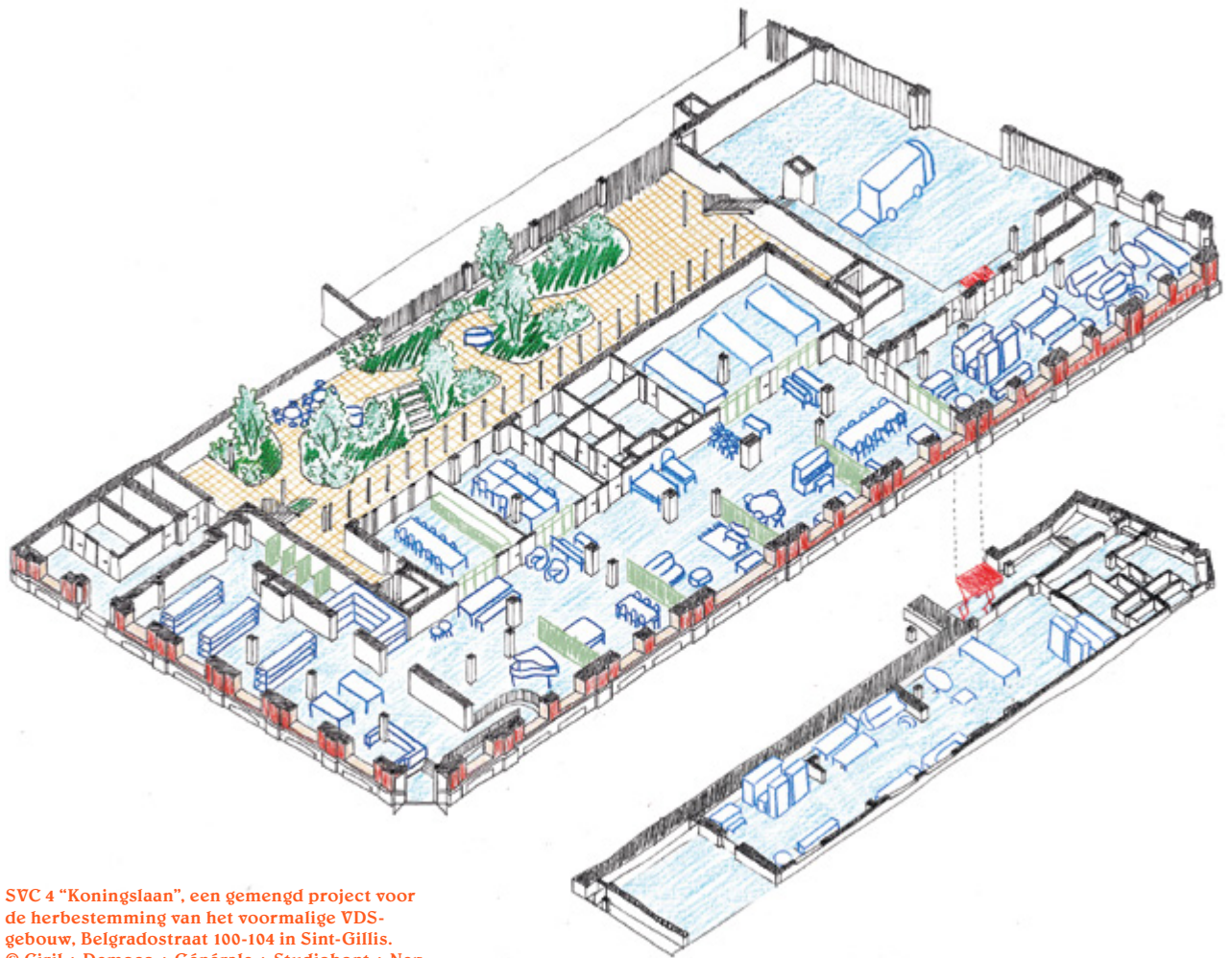
- Aanstelling van een groep architecten bestaande uit Nicolas Willemet, Guillaume Vanneste en het bureau "grue." voor de studie van de heraanleg van het Beekantplein in Sint-Jans-Molenbeek.

KONINGSLAAN (VORST / SINT-GILLIS)

- Afgifte van de stedenbouwkundige vergunning voor het gemengde project bestaand uit een handelscentrum voor gezonde en duurzame voeding (foodhall) en studentenwoningen, Théodore Verhaegenstraat 164 in Sint-Gillis.
- Organisatie van een informatiesessie in het kader van de volledige heraanleg van de Parklaan in de gemeenten Vorst en Sint-Gillis voor inwoners en gebruikers van de wijk door Brussel Mobiliteit.
- Organisatie van kindvriendelijke workshops door Beliris in het kader van het Chassartproject, toekomstig centrum voor het jonge kind, Van Volxemlaan 400-402 in Vorst.
- Aanstelling van de tijdelijke vereniging van de studiebureaus Ciril + Democo + Générale + Studiobont + Ney & Partners Wow + D2S + iVec Architectuur & Energie + Cénergie + Atelier Cup voor het gemengde project voor de herbestemming van het voormalige VDS-gebouw, Belgradostraat 100-104 in Sint-Gillis, in een kringloopwinkel op de benedenverdieping en geconventioneerde woningen op de verdiepingen. Project gedragen door Citydev en de gemeente Sint-Gillis.
- Afgifte van de stedenbouwkundige vergunning voor de renovatie en uitbreiding van Movy Club, voormalige buurtbioscoop, en aankoop door het gewest van de ondergrondse parking, Monnikenstraat 21-23 in Vorst.

SVC 4 "Koningslaan", Chassartproject, toekomstig centrum voor het jonge kind, Van Volkemlaan in Vorst, door OUEST Architecture en Jan Minne.
© OUEST Architecture

SVC 4 "Koningslaan", een gemengd project voor de herbestemming van het voormalige VDS-gebouw, Belgradostraat 100-104 in Sint-Gillis.
© Ciril + Democo + Générale + Studiobont + Ney & Partners Wow + D2S + iVec Architectuur & Energie + Cénergie + Atelier Cup

HEYVAERT- POINCARÉ (ANDERLECHT / SINT-JANS- MOLENBEEK / BRUSSEL-STAD)

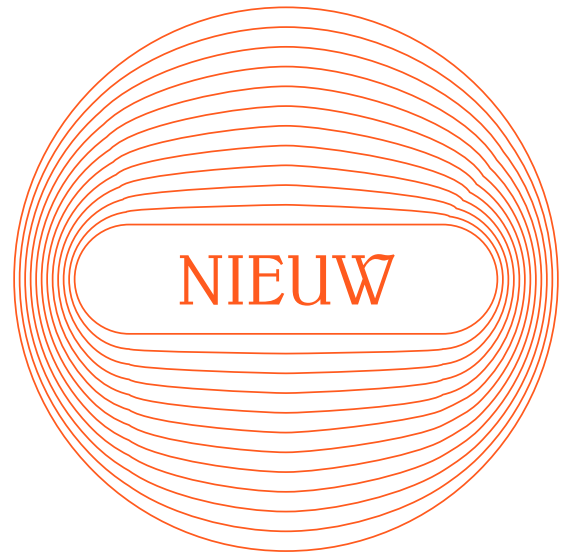
- Goedkeuring door het college van burgemeester en schepenen van de stad Brussel van het masterplan voor het Vander Puttenstadion en afgifte van de stedenbouwkundige vergunning aan de stad Brussel voor de aanleg van de buitenruimte van het stadion.
- Gunstig advies van de overlegcommissie voor de oprichting van een cultureel, artistiek en creatief centrum in de Manchesterstraat 13-19 en de Birminghamstraat 30 in Sint-Jans-Molenbeek, in het kader van de vergunningsaanvraag ingediend voor de MSI als gedelegeerde opdrachtgever voor het gewest.
- Goedkeuring door de gemeenteraad van Anderlecht van de gunningswijze en de voorwaarden van de opdracht voor de aanneming van werken voor de ontwikkeling van een verbinding voor actieve vervoerswijzen en aanleg van de omgeving van de Ropsy-Chaudronbrug en de Demetskaai in Anderlecht.
- Aanbesteding van de opdracht voor de aanneming van werken voor de bouw van met sociale huisvesting gelijkgestelde woningen en een voorziening op de benedenverdieping, Waskaarsstraat 34-36 in Anderlecht. Project gedragen door de directie Onroerend Erfgoed van Brussel Synergie.
- Afgifte van de stedenbouwkundige vergunning aan Leefmilieu Brussel voor het prioritaire blok van het toekomstige Kleine Zennepark, Scheikundigestraat 28-30 in Anderlecht alsook voor de blokken Zeemtouwers-Waskaarsstraat en Pottengoed-Dauwstraat.

RONDON SIMONIS (SINT-JANS- MOLENBEEK / KOEKELBERG)

- Start van de projecten naar aanleiding van de 2e oproep voor sociaal-economische projecten gezamenlijk met het SVC 6 en het DWC "Jacquet", gelanceerd door de gemeente Koekelberg. Vier van de projecten worden ondersteund door SVC 6: Les Amis d'Accompagner vzw, Brussel Brazilian Jiu-Jitsu Academy (BBJA), Samenleven-Convivence vzw en Schoolgrappling vzw.
- Afronding van de globale studie voor de herontwikkeling van het blok Neep-Stepman door de studiebureaus 51N4E/League, gedragen door de gemeente Koekelberg.
- Aankoop door het gewest van twee van de volgende terreinen: Eugène Simonisplein 11-13 in Koekelberg (voor de bouw van een gewestelijke sociale, economische en culturele voorziening) en Leiestraat 70-78 in Sint-Jans-Molenbeek (NMBS-perceel) (voor de aanleg van de Leiepromenade en een voetgangersbrug Belgicalaan-Leiestraat).

RONDONOM HET ZUIDSTATION (ANDERLECHT / BRUSSEL-STAD / SINT-GILLIS)

- Goedkeuring door de regering van het programma van SVC 7 en milieueffectenrapport, organisatie van een persbezoek om de communicatie en de dynamiek rond dit nieuwe programma te verbreden en start van de projecten en activiteiten door het GCTO (gewestelijke comité voor territoriale ontwikkeling) met alle projectpartners.
- Start van de economische diagnose van de wijk, onder leiding van hub.brussels, meer bepaald over de integratie van economische kwesties in stadsvernieuwingsprogramma's, en afronding van de eerste fase van de studie, gericht op de studie van bestaande regelgeving en het uitvoeren van benchmarking.
- Organisatie van een adviescomité voor de selectie van de bureaus die de programmatische, technische en financiële haalbaarheidsstudie omtrent de "quadrilatères" (ruimte onder de sporen tussen het Zuidstation en de Kleine Ring) zullen uitvoeren.

STEPHENSON- KONINGIN (BRUSSEL-STAD / SCHAARBEEK)

2023 betekende ook de start voor het nieuwe stadsvernieuwingscontract "Stephenson-Koningin", dat in 2022 werd goedgekeurd door de regering en waarvan de bestudeerde zone van 150 ha betrekking heeft op:

- de woonwijken en de gemengde wijken ten westen van het Koninklijk Domein en ten oosten van de spoorlijn;
- de grote weg- en spoorinfrastructuur;
- de industriële kernen (ondernemingsgebieden in een stedelijke omgeving – OGSO), die deel uitmaken van het gebied.

Het nieuwe SVC zal inzetten op het stadswefsel en de creatie van voorzieningen die de economische en ecologische transitie van de stad bevorderen. ○ In 2023 ging de studiefase van start met de bedoeling een diagnose te stellen en de prioriteiten en uitdagingen te bepalen voor de wijken van het SVC 8. De studiebureaus Studio Tuin en Wereld + KADERSTUDIO + Latitude avec ABO + LOOP stonden daar na hun aanstelling eind 2022 voor in.

STADSBELEID (SB)

Het stadsbeleid is een gewestelijk instrument voor stedelijke herwaardering dat ernaar streeft het onveiligheidsgevoel aan te pakken door het grondgebied op een bepaalde manier in te richten en de wijken te ontwikkelen.

De twee pijlers ondersteunen de creatie van woningen en gemeenschapsvoorzieningen en de aanleg van de openbare ruimte. Daarnaast behelzen ze ook een reeks initiatieven in de strijd tegen kansarmoede en maatschappelijke dualisering.

NIEUWS

PIJLER 1

RUIMTELIJKE ORDENING

- Oplevering van twee met sociale woningen gelijkgestelde woningen (een tweekamerappartement en een driekamerappartement) in Sint-Joost-ten-Node eind 2022.
- Goedkeuring door de regering:
 - van de geplande aankoop van verwaarloosde gebouwen voor een bedrag van € 358.829 ten gunste van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek;
 - van vier projecten voor de renovatie van ongezonde of onaangepaste gebouwen voor een totaalbedrag van € 2.029.680 ten gunste van de gemeenten Oudergem, Vorst en Watermaal-Bosvoorde alsook het OCMW van de stad Brussel.
- Voltooing van drie projecten voor de aankoop van verwaarloosde gebouwen in Sint-Jans-Molenbeek en Schaarbeek voor een totaalbedrag aan gewestelijke subsidies van € 931.907.

PIJLER 2

WIJK- ONTWIKKELING

ANDERLECHT

- Gunning van de opdracht voor de scenografie van het Museum van de Weerstand, Van Lintstraat 14, aan studie bureau FP Architectes, reeds belast met het ontwerp van het project.

SCHAARBEEK

- Start van de werken voor de verbouwing van de voormalige bioscoop Elite, de aangrenzende woning en het theater Scarabaeus, tot een sociaal-cultureel centrum, Haachtsesteenweg 296. De voorziening wordt gefinancierd door het DWC "Pogge" (aankoop) en bestaat uit drie afzonderlijke delen: de nieuwe toneelzaal "Scarabeus", de polyvalente en flexibel inzetbare ruimte "Shed" en de gemengde ruimte "Elite", waar de toekomstige kantoren van het cultureel centrum van Schaarbeek, een wijkcafé, een ticketbalie, een zaal voor voorstellingen en een polyvalente zaal zullen worden ondergebracht.

- Afgifte van de stedenbouwkundige vergunning voor de verbouwing van de voormalige synagoge, Rogierstraat 126, in een sociaal-cultureel centrum van ongeveer 700 m² (hiphopschool).

ELSENE

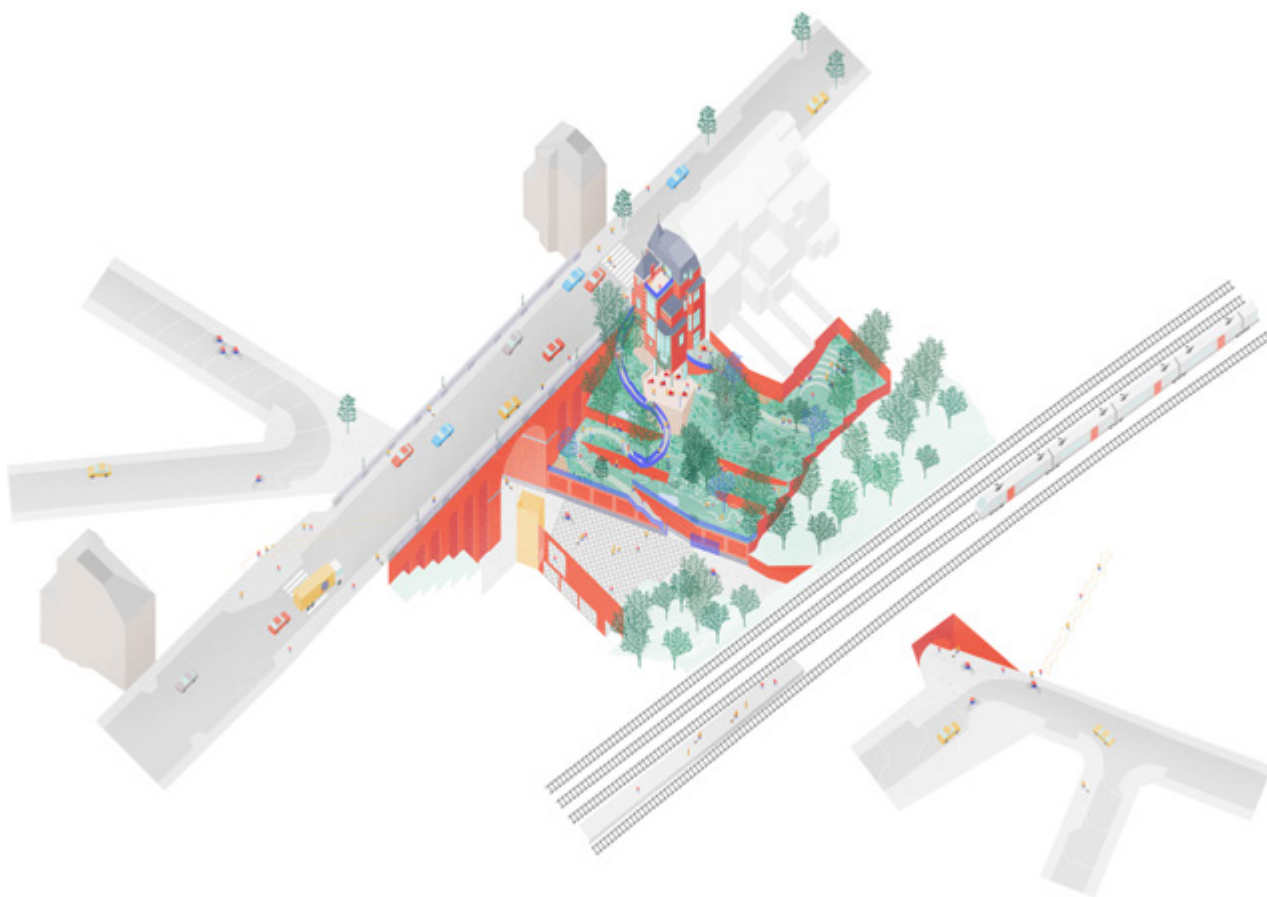
- Inhoudiging van het circulaire project “Zwanen”, Zwanenstraat 8, op het binnenterrein van het huizenblok van de BinHômesite, dat een openbaar pocketpark, een kindercafé en gemeenschapshuisvesting voor ouderen omvat.

- Aanstelling van de studiebureaus Fallow + Studio Lauka voor de inrichting van het “Centre urbain d’Expression et de Création” (CUEC), Kroonlaan 40.

- Lancering van een 3e oproep voor een sociaal-economisch project “Matongray” ter bevordering, vergemakkelijking en begeleiding van de creatie van gemeenschaps-, burger- en verenigingsprojecten in het hart van de wijken Matonge en Gray.

WATERMAAL-BOSVOORDE

- Afgifte van de stedenbouwkundige vergunning voor de heraanleg van een speelplein en de bouw van een kleine wijkinfrastructuur waar fietsen centraal staan, Driesstraat.

SB – Pijler 2, ontwikkelingsproject voor het “Centre urbain d’Expression et de Création” (CUEC), Kroonlaan in Elsene, door Fallow en Studio Lauka.
© Fallow + Studio Lauka

DE AS- EN HUIZENBLOKCONTRACTEN (AHC'S)

**De AHC's vormen een unieke maatregel op hyperlokaal vlak.
Ze richten zich op een of twee huizenblokken of op een as.
Daarbij speelt burgerparticipatie een prominente rol.**

De AHC's hebben verschillende hoofddoelstellingen, zoals de vermindering van de bouwdichtheid en de ontharding van de binnenterreinen van de huizenblokken en -assen, de reconversie van gebouwen (voornamelijk door renovatie), de herdefiniëring

van de openbare ruimte, de uitbreiding van het gebruik van de assen door de implementatie van woningen, plaatselijke openbare voorzieningen en economische activiteiten, de invoering van maatregelen tegen de klimaatopwarming en, tot slot, een betere aansluiting bij burgerprojecten.

NIEUWS

- Huizenblok "Krakeel" in de Marollenwijk
- Huizenblok/as "Kortrijk-Oostende" in de Zwarte Vijverswijk

2022

Voortzetting van de studiefase voor de twee AHC-locaties, die in september 2022 begon.

2023

Organisatie in 2023 van een groot burgerparticipatieproject, door de twee betrokken gemeenten, Sint-Jans-Molenbeek en de stad Brussel, om zoveel mogelijk inwoners van de betrokken huizenblokken te bereiken.

2024

Start van de openbare onderzoeken eind 2023 en samenstelling van de overlegcommissies begin 2024.

AHC "Kortrijk-Oostende" in Sint-Jans-Molenbeek, toestand voor de werken, foto 2022.
Séverin Malaud © urban.brussels

NIEUWS OVER HET VOORKOOPRECHT

De voorbije jaren heeft Brussel via het voorkeepsrecht een aantal grond- en vastgoedopportuniteiten benut om tegemoet te komen aan de noden van de Brusselaars op het vlak van huisvesting, voorzieningen, groene ruimten en opwaardering van de openbare ruimte.

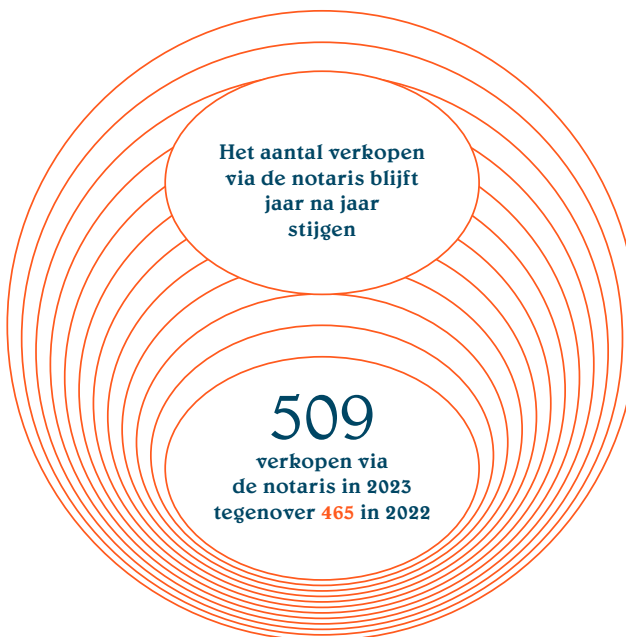
Om dat te verwezenlijken, werd in het BWRO een specifiek voorkeepsrecht ingevoerd. Regelmatig worden nieuwe specifieke voorkeepsperimeters ingesteld. Om het aanbod aan betaalbare woningen te vergroten, zal de regering binnenkort een veralgemeend voorkeepsrecht voor grote panden in het hele gewest goedkeuren. Dat veralgemeende voorkeepsrecht zal een aanvulling vormen op

het specifieke voorkeepsrecht, dat momenteel het enige systeem is. Het idee is dus om over twee voorkeepsregelingen te beschikken: het veralgemeende en het specifieke voorkeepsrecht, waarvan het ene systeem uitsluitend gericht is op het scheppen van betaalbare woningen en het andere vooral de uitvoering van wijkvernieuwingsprogramma's ondersteunt.

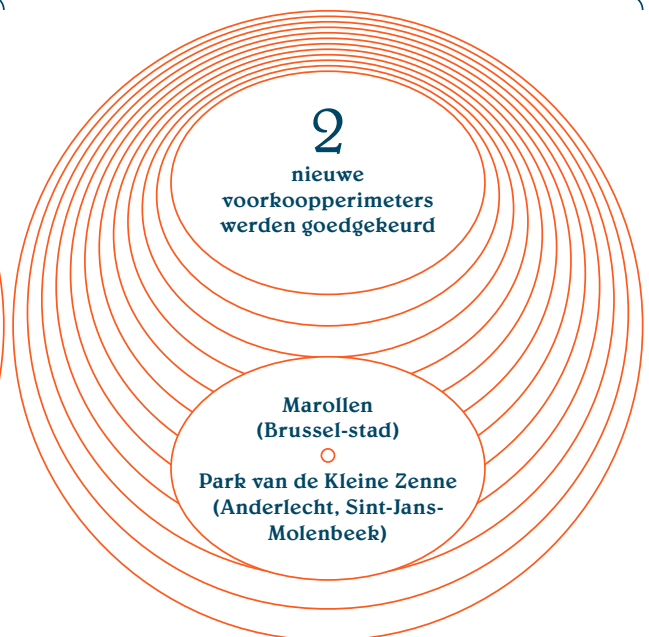
DIGITAAL PLATFORM

Start van de oprichting van een digitaal platform ter ondersteuning van de invoering van het veralgemeende voorkeepsrecht. Het platform moet de informatieoverdracht vlotter maken tussen de verschillende personen die betrokken zijn bij de aanvraagprocedure voor het voorkeepsrecht. Het platform zal in gebruik worden genomen wanneer het veralgemeende voorkeepsrecht van toepassing wordt.

AANTAL NOTARIËLE VERKOPEN

VOORKOOPPERIMETERS

UPDATE OVER PREMIES EN SUBSIDIES

Urban kent heel wat subsidies, premies en toelagen toe, of het nu gaat om projecten om gevrijwaard gewestelijk erfgoed te restaureren, om hedendaagse architectuur en cultureel erfgoed onder de aandacht te brengen en activiteiten daarrond aan te moedigen, of om de Brusselse gebouwen en de levenskwaliteit in de stad te verbeteren.

Meer dan 75 % van het budget van Urban gaat naar subsidies, waarvan een aanzienlijk deel naar middelen voor stedelijke herwaardering. Urban subsidieert Homegrade, de Zinneke Parade, citydev.brussels, de stichtingen CIVA

en KANAL, de Maatschappij voor Stedelijke Inrichting (MSI), maar ook gemeenten, particulieren en vzw's.

SUBSIDIES VEREFFEND VOOR MIDDELEN VAN STEDELIJKE HERWAARDERINGSINSTRUMENTEN

Duurzame wijkcontracten
(DWC's):

€ 25.744.476

Stadsvernieuwingscontracten
(SVC's):

€ 6.734.197

Stadsbeleid
(SB) – Pijler 1

€ 1.253.328

Stadsbeleid
(SB) – Pijler 2

€ 5.335.335

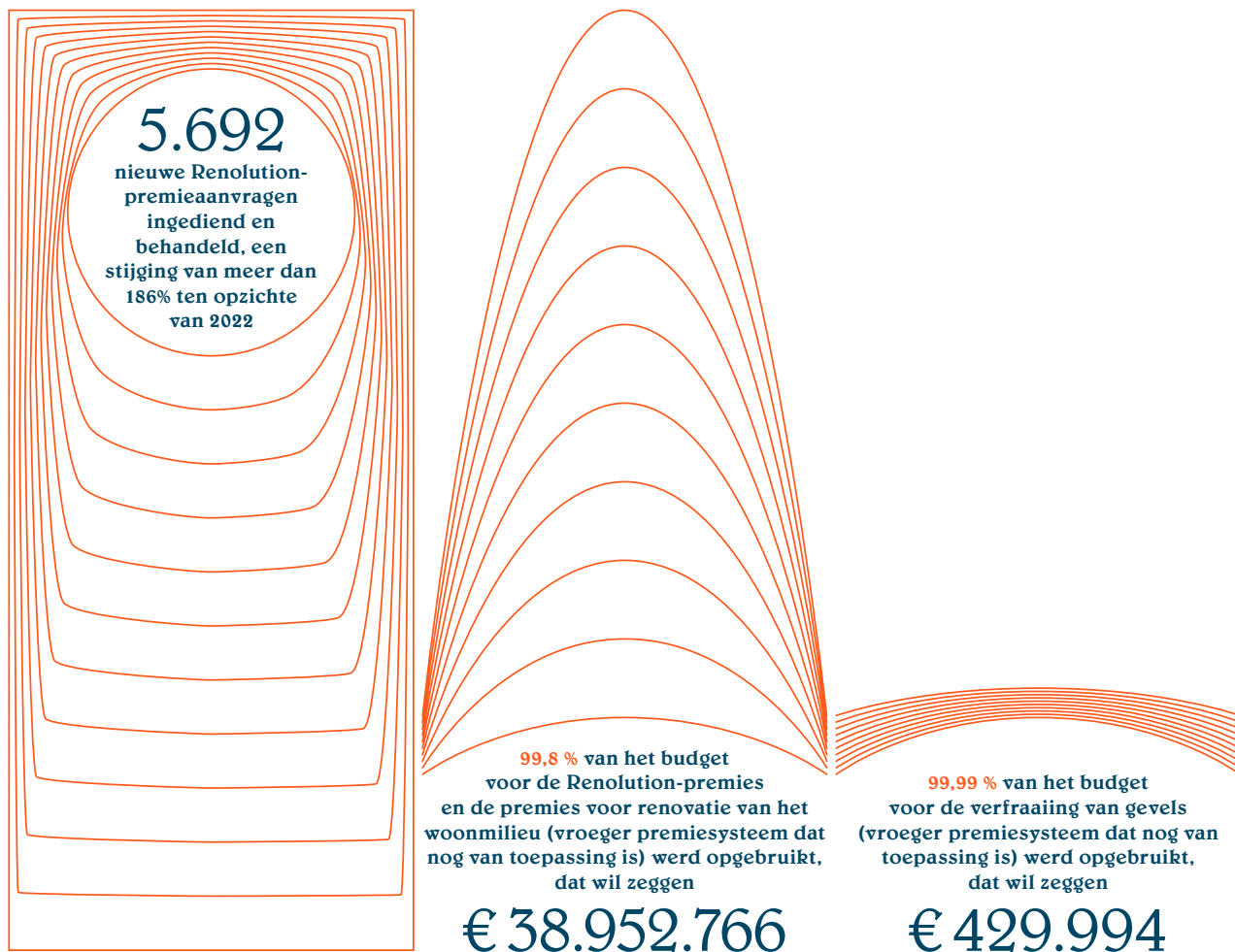

SB – pijler 2, project “Zwanen/Kinders Ouders Café (KOC)” in Elsene, door Karbon' architecture et urbanisme, genomineerd bij de 2e editie van de Brussels Architecture Prize, foto 2023. Séverin Malaud © urban.brussels

BELANGRIJKSTE CIJFERS VOOR DE RENOLUTION-PREMIES

Het overdonderende succes van de Renolution-premies zorgde voor bijna een verdrievoudiging van het aantal dossiers dat in 2023 bij Urban werd ingediend. ○ De teams van Urban werden geconfronteerd met een onvergelykbare werklust, die zij op bewonderenswaardige wijze wisten op te vangen. Zij zorgden tevens voor continuïteit in

de administratieve behandeling van de aanvragen, gezien het aantal aanvragen dat in 2023 werd ingediend – 5.692 – tegenover 1.989 in 2022. Het gewest heeft ook een aanzienlijke financiële inspanning geleverd om de uitbetaling van de premies mogelijk te maken en een positief gevolg te geven aan het succes van het nieuwe beleid.

ONDERSTEUNING EN BEGELEIDING VAN VERENIGINGEN

⑧ JURIDISCHE EXPERTISE

Om de kwaliteit van het stedelijk landschap in ons gewest vorm te geven, beschikt Urban over een directie Juridische Zaken met expertise in alle regelgevende aspecten die verband houden met zijn bevoegdheden. ○ De opdrachten op het vlak van stedenbouwkundige en erfgoedwetgeving zijn veelomvattend en gaan van het opstellen of aanpassen van regelgevende teksten tot het behandelen van beroepen en het bestrijden van stedenbouwkundige overtredingen in het gewest. Urban staat ook in voor het secretariaat van het Stedenbouwkundig College en het Milieucollege. ○ In 2023 hebben de teams van Urban onder meer hun werk voortgezet rond de evaluatie van de hervorming van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO), de opstelling van het nieuwe ontwerp van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV) of nog, de goedkeuring van verschillende regeringsbesluiten (RB's). We denken bijvoorbeeld aan het RB dat de integratie van de Brusselse gemeenten in het MyPermit-platform begeleidt.

VORDERINGEN MET BETREKKING TOT HET BRUSSELS WETBOEK VAN RUIMTELIJKE ORDENING (BWRO)

- De evaluatie van de herziening van het BWRO werd in het laatste kwartaal van 2023 afgerond in de tweede fase, die vooral was gericht op de titels over de planning, het erfgoed en het voorkooprecht.
- Er werd in de loop van 2023 een ordonnantie die het BWRO wijzigt opgesteld om een aantal kleine dringende en uiteenlopende aanpassingen aan te brengen.

UPDATE OVER DE GEWESTELIJKE STEDEN- BOUWKUNDIGE VERORDENING (GSV)

- Nadat de ontwerp-GSV in eerste lezing werd aangenomen op 10 november 2022, heeft het openbaar onderzoek van 12 december 2022 tot 20 januari 2023 plaatsgevonden in de 19 gemeenten van het gewest.
- Er werden 1.859 bezwaren ontvangen, waarvan 1.502 modelbrieven (28 verschillende brieven).

DWC "Abdij" in Anderlecht,
waterloop, Driesstraat in Vorst,
door Taktyk + INFRA Services +
ecorce, foto 2022.
Séverin Malaud © urban.brussels

DWC "Voorplein-Morichar" in Sint-Gillis –
Heraanleg van het Marie Jansonplein door
AM Studio Paola Vigano + VVV architecture
urbanisme, foto 2024. Séverin Malaud
© urban.brussels

○ Leefmilieu Brussel, Brupartners, de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML), de Raad voor het Leefmilieu, de Gewestelijke Mobiliteitscommissie (GMC), de Adviesraad voor Huisvesting (ARH), Brussel Mobiliteit en parking.brussels hebben een advies verleend, net als 17 van de 19 gemeenteraden.

○ De gewestelijke ontwikkelingscommissie (GOC) heeft haar advies op 30 juni 2023 uitgebracht.

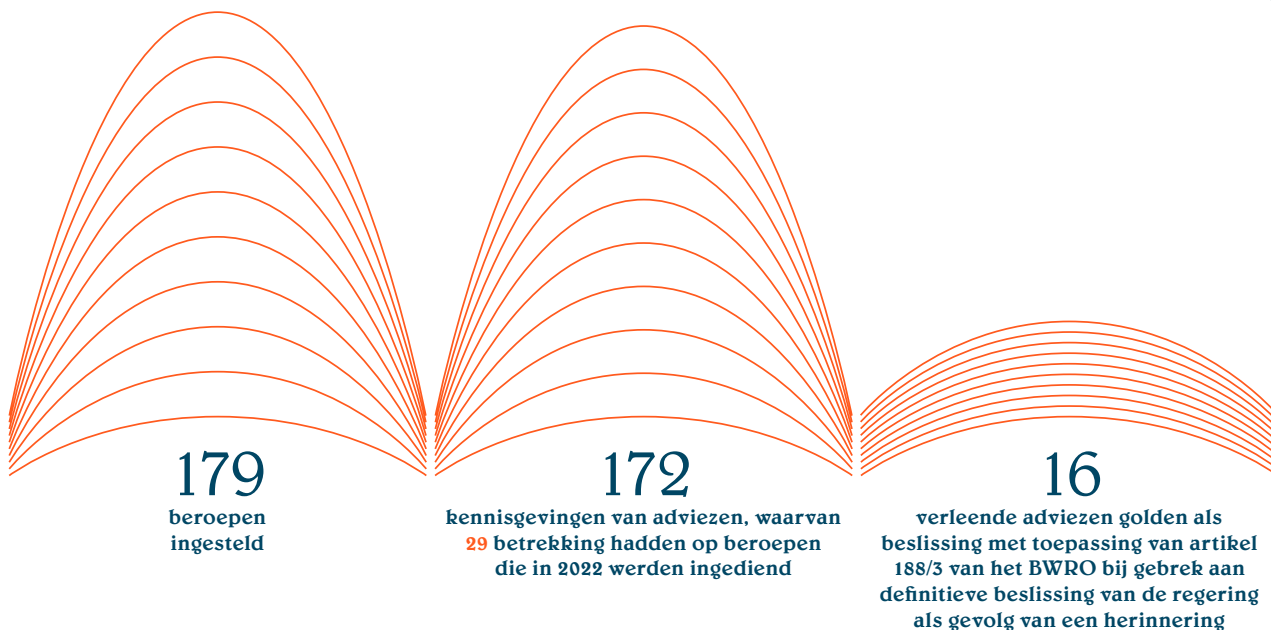
EN OOK NOG...

○ De goedkeuring door de regering van het besluit dat 1 juni 2023 als de datum vastlegde van de inwerkingtreding, in de gemeenten Sint-Agatha-Berchem, Evere, Koekelberg, Sint-Jans-Molenbeek, Schaarbeek en Sint-Lambrechts-Woluwe, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 31 maart 2022 betreffende de digitalisering van de behandelingsprocedures van de aanvragen voor stedenbouwkundige attesten, stedenbouwkundige vergunningen en verkavelingsvergunningen en de aanverwante beroepen die door de bepalingen van het BWRO worden geregeld.

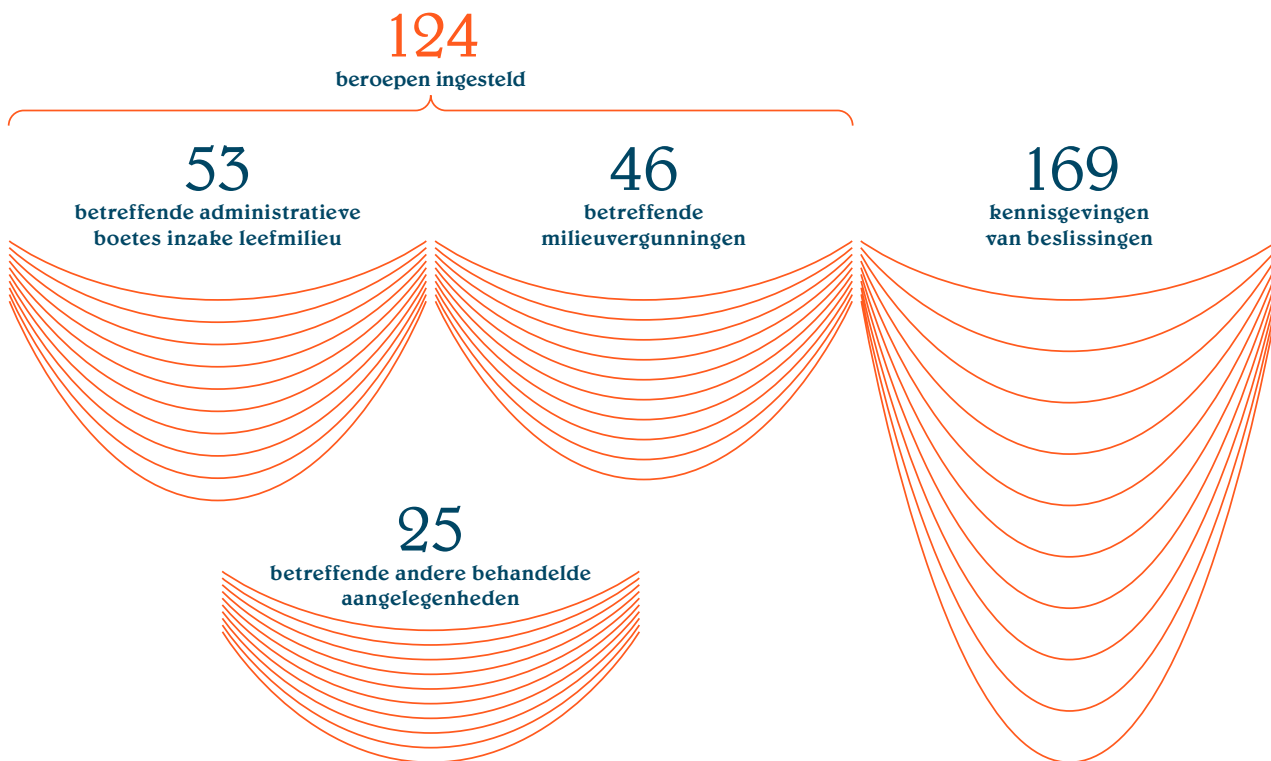
○ De goedkeuring in 2e lezing door de regering van het nieuwe besluit betreffende de stedenbouwkundige lasten op 22 december 2023.

DE SECRETARIATEN VAN HET STEDENBOUWKUNDIG COLLEGE EN HET MILIEUCOLLEGE

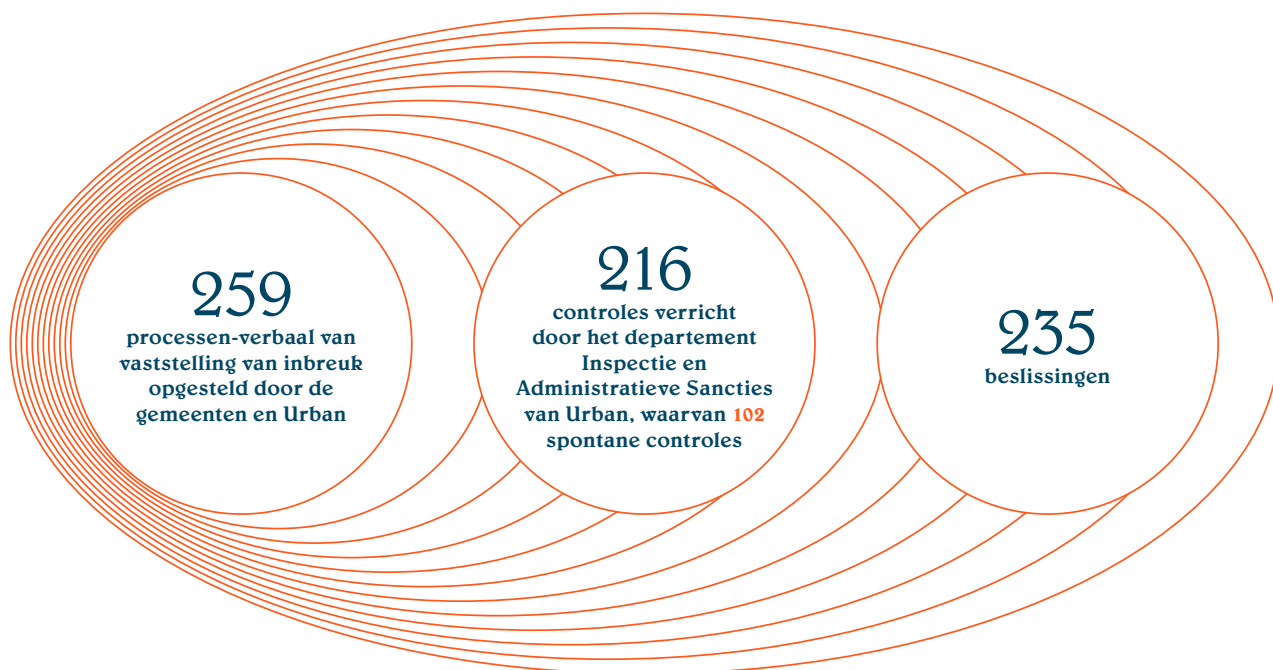
SECRETARIAAT VAN HET STEDENBOUWKUNDIG COLLEGE

SECRETARIAAT VAN HET MILIEUCOLLEGE

EVEN INZOOMEN OP DE INSPECTIE EN DE ADMINISTRATIEVE SANCTIES

Herlaanleg van het Fernand Cocqplein in Elsene door ARTER architects, foto 2022, Séverin Malaud © urban.brussels

⑨ KENNIS EN SENSIBILISERING

Urban streeft ernaar zich te positioneren als nationaal en internationaal expertise-, referentie- en uitwisselingscentrum voor stedenbouw, architectuur en erfgoed uit om het even welke periode. Urban heeft tevens de ambitie de architecturale kwaliteit te bevorderen en de burgers in te lichten over zijn opdrachten door de functies en realisaties van zijn medewerkers in de kijker te zetten. ○ Urban ontplooit heel wat culturele activiteiten, werkt didactisch materiaal uit, ondersteunt en zet onderzoeksprojecten op. Op die manier deelt de overheidssdienst zijn kennis met een divers publiek. ○ 2023 was een goed gevuld cultureel jaar voor Urban met het rijke en boeiende programma gewijd aan art nouveau, de 2e editie van de Brussels Architecture Prize en de exclusieve bezoeken aan de projecten die dankzij de 5e editie van de archiweek werden genomineerd, de 35e editie van de emblematische Heritage Days/ Open Monumentendagen, de publicatie van een uniek werk over La Royale Belge, maar ook talloze Urban Lunchsessies, de 3e editie van de Urban Zoomwedstrijd en de 4e Urban Archaeology Days. ○ Daarnaast hebben de teams van Urban hun opdracht van de internationale vertegenwoordiging van Urban voortgezet, hebben zij het publiek gesensibiliseerd via verschillende communicatiekanalen en online platforms, waardoor de toegang tot de kennis en de hulpmiddelen van de overheidssdienst wordt verbeterd.

ARCHIWEEK

Architectuurdagen
5e editie
10.11 → 19.11.2023

- Thema: “De projecten die door de jury van de Brussels Architecture Prize zijn genomineerd”
- Bijna **1.500** deelnemers aan de rondleidingen met reservatie
- **161** rondleidingen waarvan **4** fietstochten
- **6** rondleidingen over circulaire economie
- **4** realisaties die recent waren geopend
- **39** verschillende locaties, waarvan **27** archiweeklocaties en **12** partnerlocaties
- **1** openingsavond, **1** debat, **1** lezing, **1** colloquium, **2** intergenerationele workshops, **3** vrij toegankelijke wandelingen, **2** tentoonstellingen, **1** spelletjesavond, **1** vertoning van een documentaire
- **12** partners
- **10** opendeurdagen bij architectenbureaus

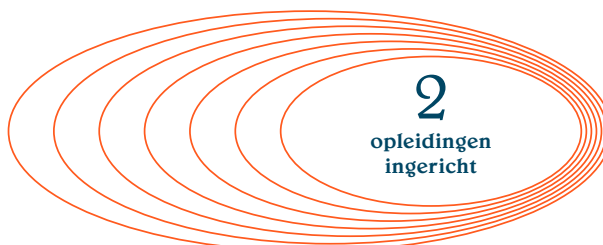
archiweek 2023, GRAB-project in Schaarbeek, reconversie van een voormalig industriecomplex tot een multifunctioneel geheel, genomineerd bij de 2e editie van de Brussels Architecture Prize. Jules Toullet © urban.brussels

URBAN ARCHAEOLOGY DAYS

In het kader van de Europese Archeologiedagen
4e editie
16.06 → 18.06.2023

- **9** locaties op het programma
- **570** deelnemers
- **7** partners
- exclusieve openstelling van het archeologisch laboratorium van Urban

OPLEIDINGEN

2
opleidingen
ingericht

- Urban Training: “Certificat d’université pluridisciplinaire en architecture, urbanisme et patrimoine”, in samenwerking met de ULB
- “Certificat d’Executive Master en patrimoine architectural”, in samenwerking met de ULB en de VUB

URBAN LUNCH

Een reeks door Urban georganiseerde lezingen over architectuur, stadsvernieuwing en cultureel erfgoed, die het publiek de kans biedt meer te weten te komen over stedelijke problematieken, anderen te ontmoeten en in gesprek te gaan over de aangehaalde onderwerpen.

#145 – 17.01.2023

- “Restauratie van de Moderne Wijk – Victor Bourgeois”

#146 – 14.02.2023

- “Welke toekomst voor onze kerken?”

#147 – 14.03.2023

- “Wonen: gisteren, vandaag en morgen”

#148 – 18.04.2023

- “Onze naoorlogse Brusselse architectuur: wat blijft ervan over?”

#149 – 23.05.2023

- “Wat is de impact van het stadsbeleid?”

#150 – 12.09.2023

- “Brussel, een inspirerende architectuurstad” met deelname van architect Peter St John van het architectenbureau Caruso St John Architects in Londen → Ter gelegenheid van deze 150e Urban Lunch, heeft Urban beslist de Urban Lunchlezingen voor het grote publiek open te stellen

#151 – 13.11.2023

- “Parken en tuinen”

#152 – 07.12.2023

- “Roerend Erfgoed”

URBAN INVITES

Een reeks interactieve interne bijeenkomsten met vernieuwende architectenbureaus of tussen de medewerkers van Urban, die een stimulerende uitwisseling mogelijk maken over transversale thema's rond de kernactiviteiten van Urban.

28.03.2023

- Ontmoeting met het architectenbureau “CENTRAL office for architecture and urbanism”

25.04.2023

- Ontmoeting met het architectenbureau “OUEST architecture”

30.05.2023

- Ontmoeting met het platform “Fallow practice for architecture urbanism landscape”

27.06.2023

- Ontmoeting met het platform “POOL IS COOL”

03.10.2023

- Ontmoeting met de coöperatieve “KARBON” architecture et urbanisme”

06.11.2023

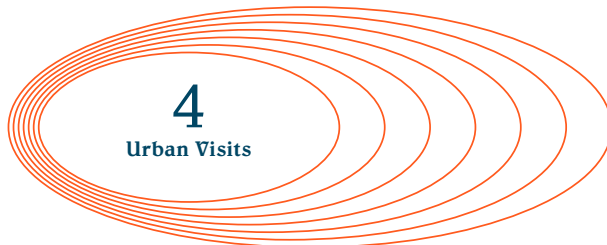
- Ontmoeting rond het programma *Art Nouveau Brussels 2023*

28.11.2023

- Ontmoeting met het Parijse bureau “Barrault Pressacco”

URBAN VISIT

Een reeks rondleidingen door gebouwen, tentoonstellingen of buitenruimtes, voornamelijk met een focus op de medewerkers van Urban, die een uniek en verrijkend perspectief bieden op uiteenlopende onderwerpen die verband houden met de opdrachten van Urban.

18.09.2023 + 25.09.2023 + 16.10.2023

- Bezoek aan LAB-AN x Huis van Eetvelde, waarbij de teams van Urban nauw werden betrokken bij de restauratie

24.08.2023

- Bezoek van de tentoonstelling “Style Congo. Heritage & Heresy” in het CIVA

BRUSSELS ARCHITECTURE PRIZE

Tweejaarlijkse prijs om de hedendaagse architectuur
in het Brussels gewest in de kijker te zetten

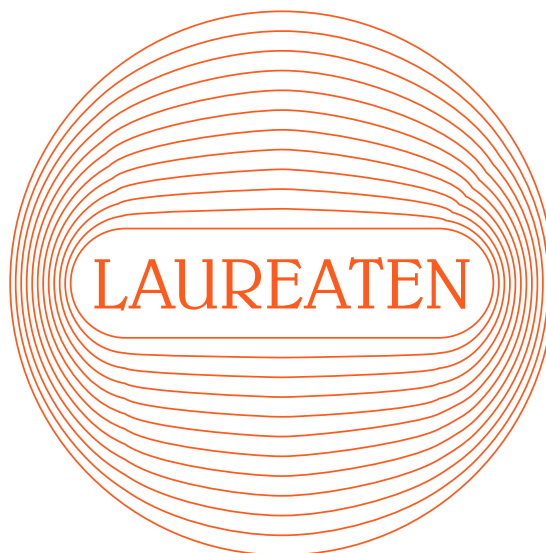
2e editie

01.03 → 12.12.2023

- 4 categorieën
- 170 ingediende projecten
- 24 genomineerde projecten
- 4 laureaten in 4 categorieën
- 3 prijzen: de Promising Young Architect Award, de Lifetime Achievement Award en de People's Choice Award
- 1 wetenschappelijk comité
- 1 internationale jury samengesteld uit 6 befaamde architecten en zwaargewichten uit de internationale architectuurwereld
- 1 tentoonstelling over de 24 genomineerde projecten in de Ravensteingalerij
- bezoeken aan projecten genomineerd dankzij de archiweek
- 4 debatten georganiseerd met CIVA
- 1 speciaal nummer van het tijdschrift *A+ Architecture in Belgium* over de prijs
- 1 afsluitende ceremonie en prijsuitreiking

Project Arles Luma Parc des Ateliers, door Bureau Bas Smets,
laureaat "Extra Muros". © Rémi Bénali

- **KLEINE INGREEP**
Project Jupiter, eengezinswoning in Vorst, project be.exemplary 2019, door het bureau V+ architectes.
- **GROTE INGREEP**
Project BTL, crèche en lagere school in Laken, door het bureau URA Yves Malysse Kiki Verbeeck.
- **OPENBARE RUIMTE**
Project Verbinding, Brigittinenpark in Brussel, project gerealiseerd in het kader van het DWC "Verbinding", door het samenwerkingsplatform Générale Assemblée d'Architectes.
- **EXTRA MUROS**
Project Arles Luma Parc des Ateliers, openbaar park in Arles (Frankrijk), door het Brusselse Bureau Bas Smets.
- **PEOPLE'S CHOICE AWARD**
Project Openstreets 22, activering van de openbare ruimte in Sint-Jans-Molenbeek, door Filter Café Filtré Atelier.
- **PROMISING YOUNG ARCHITECT AWARD**
Prijs voor het meest veelbelovende jonge Brusselse bureau toegekend aan architecte Laura Muyldermans.
- **LIFETIME ACHIEVEMENT AWARD**
Eervolle vermelding gelijktijdig toegekend aan Bob Van Reeth, Olivier Bastin en Chantal Dassonville, voor hun gehele carrière en hun rol als "bouwmeesters".

Jupiter-project in Vorst, door V+ architecten, laureaat "Kleine ingreep", eveneens laureaat be.exemplary 2019. © Maxime Delvaux

BTL-project, door het bureau URA Yves Malysse Kiki Verbeeck, laureaat "Grote ingreep". © Filip Dujardin

DWC "Verbinding" in Brusselstad, heraanleg van het Brigittinenpark door het samenwerkingsplatform Générale, laureaat "Openbare Ruimte", foto 2023. Séverin Malaud © urban.brussels

TENTOON- STELLINGEN

30.11.2022 → 16.02.2023

- “Urban Zoom 2022” gewijd aan de winnende foto’s van de wedstrijd, in de Sint-Gorikshallen

17.06 → 17.09.2023

- “Rouge-Cloître – Rood-Klooster” over de resultaten van archeologisch onderzoek uitgevoerd op de site tussen 1997 en 2015, in het Priorhuis in het Rood-Klooster

11.11 → 12.12.2023

- “Brussels Architecture Prize – A capital makeover” over de 24 projecten genomineerd voor de 2e editie van de Brussels Architecture Prize, samen met *A+ Architecture in Belgium*, in de Ravensteingalerij

06.12.2023 → 31.01.2024

- “Urban Zoom 2023” gewijd aan de winnende foto’s van de wedstrijd, in de Sint-Gorikshallen

13.12.2023 → 14.04.2024

- “Stoclet 1911 Restitution” over het Stocletpaleis en de allereerste digitale reconstructie van het interieur zoals het er in 1911 uitzag, in samenwerking met de ULB – Architectuurfaculteit La Cambre Horta, in het Museum Kunst & Geschiedenis

2023

- “Archeologische vitrine” met de archeologische voorwerpen die werden gevonden tijdens de opgravingen in een put in de Sint-Nikolaasgang in Brussel, in de Sint-Gorikshallen

Tentoonstelling “Brussels Architecture Prize – A capital makeover” gewijd aan de 24 projecten genomineerd voor de 2e editie van de prijs, van 11 november tot 12 december 2023 in de Ravensteingalerij. © Marin Dríguez

RenoDay 2023, DWC “Kleine Zenne” in Sint-Jans-Molenbeek, Grote Hal en kinderdagverblijf door L’Escaut-Zampone + ateliers en intergenerationele woningen door B612associates. Jonathan Ortegat © urban.brussels

EN OOK NOG DEZE EVENEMENTEN

4

door Urban georganiseerde
evenementen

16.02.2023

- Collectief debat aan de hand van fishbowlwerkvorm over “Brussels Panoramas” in de Koninklijke Bibliotheek – KBR

14.09.2023

- Organisatie van de 3e RenoDay – Een ontmoetingsdag tussen de teams van Urban, de projectdragers van gemeentelijke overheden en de partners van de DWC’s, gewijd aan het toelichten en bezoeken van innovatieve projecten

21.09.2023

- Voorstelling van het 61e nummer van de reeks *Brussel, Stad van Kunst en Geschiedenis* met als titel “Het hart van Molenbeek” in MoMuse

28.09.2023

- Voorstelling van de publicatie van Urban over een gebouw dat centraal staat in de Brusselse stedenbouwkundige actualiteit, “La Royale Belge”, en dat in het iconische gebouw zelf

4

evenementen georganiseerd
in samenwerking met of met
de steun van Urban

01.12.2022 → 01.12.2023

- “L’invitation au voyage”, een parcours met monumentale beeldhouwwerken in het Terkamerenbos

30.03 → 02.04.2023

- Deelname aan de Foire du Livre de Bruxelles (boekenbeurs)

07.05.2023

- Deelname aan het Public Village ter gelegenheid van het Irisfeest, in het Warandepark in Brussel

30.11.2023

- Tweede deelname aan de JobFair Brussels (jobbeurs), een evenement dat onder meer bijdraagt tot de realisatie van een van de doelstellingen van het diversiteitsplan van Urban

PROGRAMMA ART NOUVEAU BRUSSELS 2023

En natuurlijk mogen we de Heritage Days/ Open Monumentendagen, de Urban Zoomwedstrijd of de nieuwigheden van het Réseau Art Nouveau Network (RANN) niet vergeten. Die stonden allemaal in teken van de art nouveau

Urban heeft immers talrijke evenementen georganiseerd of eraan meegewerkt in het kader van het programma *Art Nouveau Brussels 2023*. Dat programma werd gezamenlijk op touw gezet door Urban, visit.brussels en hun partners

Voor meer informatie
ga naar pagina

4

en ontdek de focus
over dat unieke
programma

PUBLICATIES

5

publications

1 los nummer

- “La Royale Belge”

1 nummer van de reeks

Brussel, Stad van Kunst en Geschiedenis

- “Het hart van Molenbeek” (nr. 61)

1 nummer van de reeks *Urban Overview*

- Urban Overview nr. 3

2 verslagen

- “Evaluatie van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO) – Fase 1: Hoe de vergunningsprocedure verbeteren?”
- Actieplan “Naar een dekolonisatie van de openbare ruimte in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”

9

gratis brochures
of informatiefolders

- Informatieflyer over de lancering van MyPermit in 6 pilootgemeenten
- Informatieflyer over de uitbreiding van MyPermit naar 11 bijkomende gemeenten
- Informatieflyer “Naar een duurzame energietransitie – Beschermde tuinwijken Le Logis-Floréal”
- Oproepflyer voor de “Open Days” van architectenbureaus in het kader van de archiweek 2023
- Oproepflyer voor de start van de 2e editie van de Brussels Architecture Prize
- Kaart van genomineerde projecten voor de 2e editie van de Brussels Architecture Prize
- Kaart-programma van de Heritage Days/ Open Monumentendagen 2023
- Postkaarten Urban Zoom 2023
- Urban Walks: publicatie van 3 vrije themawandelingen in Brussel

Speciaal nummer “La Royale Belge”, monografie uitgegeven door Urban, 2023. © Kritis & Kritis

Voormalige hoofdzetel van La Royale Belge in Watermaal-Bosvoorde, ingeschreven op de bewaarlijst sinds 23 mei 2019, foto 2020. Maxime Delvaux © urban.brussels

archiweek 2020, CBR-gebouw,
voormalige hoofdzetel
van de Cimenteries et
Briqueteries Réunies, in
Watermaal-Bosvoorde,
ingeschreven op de bewaarlĳst
sinds 22 november 2018.
Philippe Braquenier
© urban.brussels

AUDIOVISUELE PRODUCTIE

- 1 video waarin de opdrachten en activiteiten van alle directies van Urban worden voorgesteld
- 1 film, "Stoclet 1911 Restitution", geproduceerd in samenwerking met het Laboratorium Allce (ULB) en het Museum Kunst & Geschiedenis, met een digitale reconstructie van de interieurs van het Stocletpaleis zoals ze er rond 1911 uitzagen
- Productie van een reeks van 5 video's uit de collectie "In Modernism" door Modernista, in samenwerking met en met de steun van Urban:
- "CBR Building"
- "Olivier Strebelle house, studio and his garden"
- "Lucien-Jacques Baucher architect"
- "The Berteaux House"
- "Brussels Central Station & Brussels-Congrès Station"

DOCUMENTATIE

- 89.205 beelden beschikbaar via de fototheek Media Urban: media.urban.brussels
- 275 strekkende meter behandelde archiefdossiers
- 809 boeken en 1.067 tijdschriften ingediend bij het documentatiecentrum
- 580 werken uitgeleend
- 632 diverse documentatieaanvragen verwerkt
- 816 bezoekers in het Documentatiecentrum
- 5 introductiesessies over de middelen van het documentatiecentrum georganiseerd

CARTO- GRAFISCHE SITE BRUGIS

- Bijna 900 gebruikers per dag op de website
- 15.888 verslagen van stedenbouwkundige locatiebepalingen gegenereerd
- 10 nieuwe gegevenssets voorbereid

URBAN GAAT INTERNATIONAAL

Door het gewest in het buitenland te vertegenwoordigen, kan Brussel in de kijker worden gezet, worden er ideeën opgedaan en kunnen we van Brussel een internationale referentie maken voor vraagstukken die betrekking hebben op de stad, de ruimtelijke ordening en architectuurvernieuwing.

In dat verband is Urban actief betrokken bij het beheer van een aantal proefprojecten, werkt Urban mee aan verschillende raamovereenkomsten, ontvangt Urban buitenlandse afvaardigingen zodat verrijkende uitwisselingen kunnen plaatsvinden over stedelijke problematieken. Verder neemt Urban deel aan talrijke internationale colloquia. Urban levert ook bijdragen aan heel wat verslagen en onderzoeken, investeert in het delen van methodologieën en werkinstrumenten en bevordert de uitwisseling van kennis en expertise met zijn internationale partners. ○ In 2023 was het werk buiten de grenzen van het gewest bijzonder leerrijk voor de teams van Urban, met name in het kader van de voorbereiding van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in 2024 en om ons Brusselse erfgoed onder de aandacht te brengen:

ONS ERFGOED INTERNATIONAAL IN DE KIJKER PLAATSEN

- Voorbereiding en indiening van de kandidatuur van het Koninklijk Theater van Toone voor het “Europees Erfgoedlabel”.
- Indiening van de kandidatuur van de “kermiscultuur” in België en Frankrijk bij UNESCO, met het oog op opname ervan in de representatieve lijst van het immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid in 2024.
- Voorbereiding van twee Brusselse kandidaturen bij UNESCO, namelijk “de traditie van bloementapijten” en “de stangmarionetten”, met het oog op opname

ervan in de representatieve lijst van het immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid in 2025.

VERWELKOMING VAN BUITEN- LANDSE DELEGATIES

- Ontvangst van een delegatie van de Servische Republiek in het kader van het Europese programma “PRO Plus”, dat gericht is op een beter beheer van de Servische territoriale ontwikkeling.
- Verwelkoming van een delegatie van de Québecse regie der gebouwen door Urban en het Renolution-team voor uitwisselingen over de energierenovatie van gebouwen in het kader van een vernieuwd bilateraal akkoord tussen het Brussels gewest en Québec.

BELGISCH VOOR- ZITTERSCHAP VAN DE RAAD VAN DE EU

- Voorzitterschap waargenomen door België in het eerste trimester van 2024, waarbij het Brussels Gewest verantwoordelijk was voor het stadsbeleid.
- Voorbereiding van het voorzitterschap door, in samenwerking met andere Brusselse actoren, deel te nemen aan het “Cities Forum” in Turijn, de

“Europese Week van regio’s en steden” in Brussel en de Eurocitieswerkgroepen in Marseille.

○ Bijdrage aan de ontwikkeling van het culturele programma van het voorzitterschap.

BIJDRAGE AAN EUROPESE EN INTERNATIONALE RAPPORTEN

○ Grote bijdrage van Urban aan de Metropolitan Review van de OESO wat betreft het Brussels gewest, zowel met projecten omtrent de regelgeving en de digitalisering als projecten rond stedenbouw, erfgoed en stadsvernieuwing.

MEDEWERKING AAN ECONOMISCHE OPDRACHTEN MET HUB.BRUSSELS

○ Deelname aan een economische missie over duurzaam bouwen en de inhuldiging van het Belgisch paviljoen op de Architectuurbiënnale van Venetië.

○ Uitwisselingen over stadsvernieuwing, openbare infrastructuur en erfgoed, met name art-nouveauerfgoed, tijdens de “Brussels Days” in Madrid en Barcelona.

DEELNAME AAN TALRIJKE INTERNATIONALE COLLOQUIA

○ Bijdrage aan de “Brussels Urban Summit” met een stand, begeleidende en vrije wandelingen en een speciale sessie over de toekomst van het stedelijk beleid georganiseerd met

perspective.brussels ter voorbereiding van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de EU in 2024.

○ Bijdrage aan de wereldconferentie “Child in the City – Building the Future” met de organisatie van een bezoek rond een DWC gericht op jongeren en uitwisselingen over de cohesie tussen generaties, internationale solidariteit, democratische participatie en stedelijke ruimten aangepast aan jongeren.

○ Deelname van het MyPermit-team aan de “World of Digital Built Environment Summit” in Tallinn en Helsinki, met gesprekken over innovatieve digitale praktijken met betrekking tot de invoering van vergunningen.

○ Deelname aan de Marché international des professionnels de l’immobilier (MIPIM).

ERKENNING OP DE “MEETINGS AMBASSADORS NIGHT” (VISIT.BRUSSELS)

○ Overhandiging van een award aan Urban voor de organisatie van het 58e ISOCARP World Planning Congress, waarmee Brussel als congresstad op de kaart werd gezet en alle teams die aan het project bijdroegen in de bloemetjes werden gezet.

Award “Ambassadors 2023”, uitgereikt door visit.brussels aan Urban voor de organisatie van het 58e ISOCARP World Planning Congress, Brussels Ambassadors Night 2023.

© visit.brussels – Orange Clignotant – Xavier Lejeune

PROJECTOPROEPEN EN OPROEPEN TOT KANDIDATEN

- Oproep tot deelname m.b.t. de activiteiten en locaties van de Heritage Days/Open Monumentendagen 2023
- Oproep tot indienen van blijken van belangstelling voor de illustratie van de Heritage Days/Open Monumentendagen 2023
- Oproep tot deelname aan de Heritage Days/Open Monumentendagen OFF

- Oproep tot deelname aan het programma van de archiweek 2023
- Oproep "Open Days" voor de openstelling van architectuurkantoren voor het publiek tijdens de archiweek 2023
- Oproep tot kandidaten voor de 2e editie van de Brussels Architecture Prize
- Oproep tot deelname in het kader van het "International Symposium on Young Heritage (1975-2000)" (indiening van een samenvatting voor een uiteenzetting)
- Oproep tot kandidaten voor het Stedenbouwkundig College
- Oproep tot kandidaten voor de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML)

TOEGEKENDE SUBSIDIES EN TEGEMOETKOMINGEN

Occasionele steun in het kader van de projectoproepen voor de sensibilisering of de mededinging inzake hedendaagse architectuur en cultureel erfgoed:

Totaalbedrag van € 322.000 opgesplitst in toelagen van € 5.000 tot € 85.000.

- Die subsidies ondersteunen de publicatie van boeken en tijdschriften, de productie van video's, het beheer van professionele netwerken, de organisatie van de Brussels Architecture Prize en andere sensibiliseringscampagnes.

Kaderovereenkomsten en beheercontracten met 11 vzw's betreffende gewestelijke projecten van groot belang:

Totaalbedrag van € 1.260.000 aan jaarlijkse subsidies, waaronder een eenmalig bedrag van € 140.000 voor de uitvoering van het actieplan "Naar een dekolonisatie van de openbare ruimte in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest".

- Dankzij die subsidies kunnen erfgoedgebouwen zoals het Hortamuseum, Huis Hannon, Huis Solvay, het Coudenbergpaleis, het Museum Bruxella 1238, het Priorhuis in het Rood-Klooster en de Sint-Gorikshallen worden opengesteld voor het publiek. Ze dienen echter ook om educatieve programma's aan te bieden, professionele netwerken te beheren, het culturele mecenaat te bevorderen, de wetenschappelijke kennis te verrijken en, meer in het algemeen, het grote publiek bewust te maken van de uitdagingen die zich op stedelijk vlak stellen.

Urban staat tevens in voor het beheer van de jaarlijkse dotaties van de Stichting KANAL, CIVA, de Maatschappij voor Stedelijke Inrichting (MSI), Homegrade en de vzw Zinneke.

WEBSITES

Meer dan

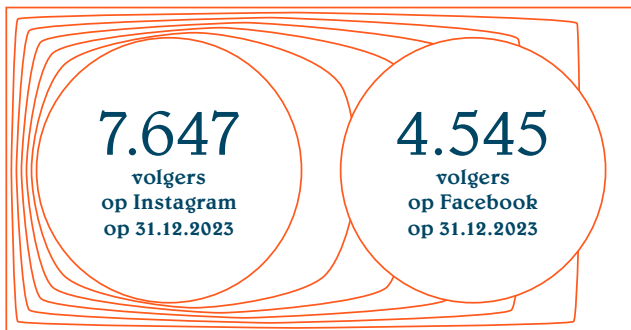
1.500.000

bezoekers op de hoofdwebsites van Urban, zonder de andere microsites mee te tellen
GEMIDDELD:

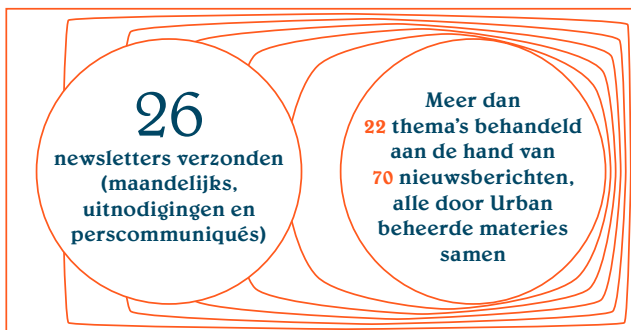
72.000 op het portaal urban.brussels *	111.000 op stedenbouw.brussels	100.000 op erfgoed.brussels	16.500 op wijken.brussels
480.000 op de website m.b.t. de stedenbouwkundige en milieuvergunningen openpermits.brussels	591.000 op de website van de inventaris van het bouwkundig erfgoed monument.heritage.brussels	123.000 op de website van de inventaris van het roerend erfgoed collections.heritage.brussels	
40.000 op de website van de inventaris van het natuurlijk erfgoed sites.heritage.brussels	9.000 op de website van de inventaris van de orgels orgels.irisnet.be	3.800 op de website van de inventaris van de historische liften elevators.heritage.brussels	

* met AnySurfer-label sinds juni 2023

SOCIALE NETWERKEN

NEWSLETTERS

archiweek 2023, project voor huisvesting en handelszaak aan de Lievevrouwbroersstraat in Brussel, door Lhoas & Lhoas Architectes, genomineerd bij de 2e editie van de Brussels Architecture Prize. Jules Toulet © urban.brussels

Verantwoordelijke uitgever
Sarah Lagrillière
Adjunct-directeur-generaal

Coördinatie
Externe communicatie
Federica Sasdelli

Coördinatie
van deze uitgave
Eloïse Kartheuser

Vertaling
Cel Vertaling Urban

Grafisch ontwerp
NNstudio

Typografie
Belwe Std

Fotografen
Omslag, pagina 47, 75, 93:
Séverin Malaud
Pagina 5, 29, 37, 43:
Stijn Bollaert
Pagina 59:
A. de Ville de Goyet
Pagina 98:
Jules Toulet
Credits
© urban.brussels

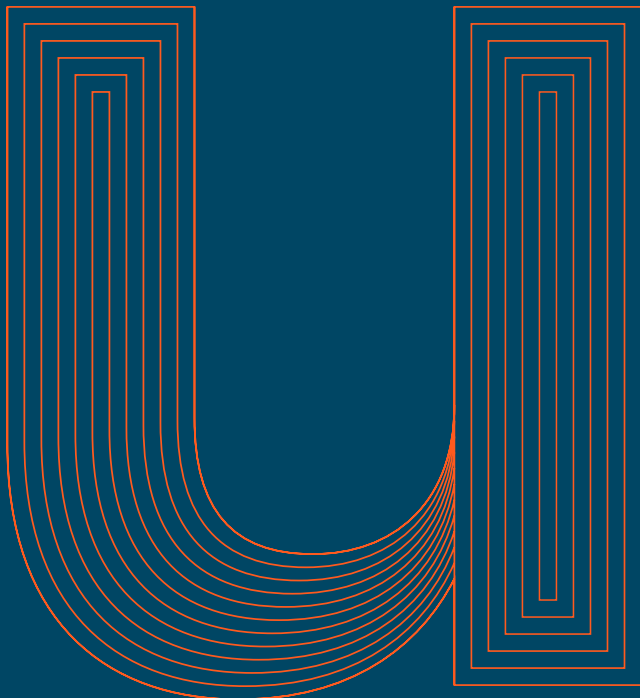
Met de medewerking van

Bij Urban:

Adrien Dominique
Alexia Collet
Alice Graas
Ann Degraeve
Anne Fierens
Anne-Lise Alleaume
Antoinette Coppieters
Aurélien Autenne
Bénédicte Annegarn
Benjamin Fastré
Benjamin-Nathanian
Lemmens
Bertrand Heymans
Bettina Asselman
Bety Waknine
Bruno Veyckemans
Catherine Leclercq
Caroline Mulkers
Cecilia Paredes
Christophe Bastien
Christophe Reinders
Diane Gustin
Dimitri Lhoste
Elodie Cugnon
Eloïse Kartheuser
Estelle Lamendin
Federica Sasdelli
Frédéric Dauw
Frédéric Wislez

Gabriella Megelea
Gabrielle de Frenne
Harry Lelièvre
Ibe Deturck
Jean-Baptiste Diemunsch
Jennifer Furnari
Julie Timmermans
Julie Van Laethem
Kris Couvreur
Kris Huysmans
Laurence Micha
Liesbeth Degreef
Lorianne Lange
Marc Meganck
Margarita Ghulam
Margaux Rouben
Marina Rainoldi
Maxime Martens
Michaël Lamot
Muriel Muret
Murielle Lesecque
Nadia Nachid
Nancy De Saeger
Olivier Rousseau
Pascal Van Steenbrugge
Pascale Ingelaere
Philippe Charlier
Philippe Piéreuse
Rachel Schreurs
Raquel Dos Santos

Sandrine Buelinckx
Sarah Lagrillière
Sergio De Vincenzo
Sophie Gause
Stéphane Demeter
Sylvia Camacho Andres
Sylvianne Modrie
Thibaut Jossart
Thierry Wauters
Tom Verhofstadt
Tony Van Nuffelen
Wiebe Verhoeven
Maar ook van:
Caroline Berckmans
(Kunsthistorica –
ARCHistory)

urban.brussels (Urban)
Gewestelijke Overheidsdienst
Brussel Stedenbouw
& Erfgoed
Kunstberg 10-13
1000 Brussel
+32 (0)2 432 83 00
info@urban.brussels
www.urban.brussels

© urban.brussels 2024
Alle rechten voorbehouden
Wettelijk depot:
D/2025/6860/006

